

MYÖTÄMIELISYYDEN OSOITTAMINEN EHDOTUKSIA KOHTAAN
YHDISTYSTEN HALLITUSTEN KOKOUKSISSA

Suomen kielen
pro gradu -tutkielma
Oulun yliopisto
8.1.2021

Salla Niemetmaa

SISÄLLYS

1.	JOHDANTO	1
1.1.	Tutkielman aihe	1
1.2.	Aikaisempaa tutkimusta	3
2.	TUTKIMUSMENETELMÄ JA TEOREETTINEN TAUSTA	8
2.1.	Keskustelunanalyysi	8
2.2.	Vuorovaikutuslingvistiikka	10
2.3.	Toiminto ja käytänte	11
2.4.	Institutionaalinen vuorovaikutus, kokoukset ja päätöksenteko	14
2.5.	Ehdotus ja ehdotussekvenssi	17
3.	TUTKIMUSAINEISTO JA SEN KÄSITTELY	20
3.1.	Aineiston keruu ja litterointi	20
3.2.	Ehdotuksen määrittely ja aineiston raja	22
3.3.	Myötämielisyyden osoittaminen	25
3.4.	Tutkimusaineiston suuruus	27
4.	MYÖTÄMIELISYYDEN OSOITTAMINEN EHDOTUSTA KOHTAAN	30
4.1.	Eksplisiittinen hyväksyntä	31
4.2.	Lyhyet ilmaukset ja kiteymät	38
4.3.	Ehdotusvuoron predikaattiverbin toistaminen	45
4.4.	Ehdotusvuoron nominin toistaminen	51
4.5.	Ehdotuksen myönteinen arvioiminen	57
4.6.	Ehdotuksen perusteleminen	63
4.7.	Sitoutuminen ehdotettuun toimintaan	71
4.8.	Osallistuminen ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun	79
5.	TULOSTEN YHTEENVETO JA TARKASTELU	87
5.1.	Myötämielisyyden osoittamisen käytänteet ja niiden yleisyys aineistossa	87
5.2.	Käytänteitten välinen jako	89
5.3.	Vuoron rakenteeseen tai yksittäisiin lekseemeihin perustuvat käytänteet	92
5.4.	Vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena perustuvat käytänteet	97

6. PÄÄTÄNTÖ	99
LÄHTEET	102
LIITE	

1. JOHDANTO

Tässä pro gradu -tutkielmassa esittelen käytänteitä, joilla osoitetaan myötämielisyyttä yhdistysten hallitusten kokouksissa esitettyjä ehdotuksia kohtaan. Luvussa 1.1 esittelen tutkimusaiheeni ja tutkimuskysymykseni sekä lyhyesti myös tutkimusaineistoni. Luvussa 1.2 esittelen aiempia tutkimuksia, jotka ovat tutkimusaiheeni kannalta olennaisia.

Luvussa 2 kerron tutkimusmenetelmästäni, tutkimukseni teoreettisesta taustasta sekä tutkimukseni kannalta tärkeistä käsitteistä. Luvussa 3 kerron tutkimusaineistoni keruusta, rajauksesta ja määrästä sekä määrittelen ehdotuksen ja myötämielisyyden osoittamisen. Luvussa 4 kuvailen ja analysoin käytänteitä, joilla osoitetaan myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan yhdistysten hallitusten kokouksissa. Luvussa 5 teen yhteenvedon tutkimukseni tuloksista ja tarkastelen niitä. Luvussa 6 päätän tutkielmani arvioimalla tutkimukseni luotettavuutta sekä esittämällä jatkotutkimusaiheita.

1.1. Tutkielman aihe

Sanotaan, että Suomi on yhdistysten luvattu maa. Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan joulukuun 2019 lopussa yhdistysrekisteriin oli merkittynä 106 318 yhdistystä (PRH 2020). Yhdistyslain (503/1989 § 35) mukaan yhdistyksellä täytyy olla hallitus, jonka muodostaa vähintään kolme jäsentä. Yhdistyksen hallitus kokoontuu päättämään yhdistyksen asioista, kun se kokee tarpeelliseksi, tai esimerkiksi edellisessä hallituksen kokouksessa päätettynä ajankohtana. Päätöksiä tehdäkseen hallituksen jäsenten täytyy pysyä olemaan vuorovaikutuksessa keskenään. (Loimu 2015: 50–51; Paasolainen 2010: 125, 136.) Vaikka Suomessa on paljon yhdistyksiä ja yhdistysten toimintaan liittyviä kokouksia järjestetään varmasti jatkuvasti, ei fennistiikassa ole tutkittu suomalaisten yhdistysten kokousvuorovaikutusta juuri lainkaan. Tätä tutkimuskentän aukkoa paikatakseni keräsin pro gradu -tutkielmani aineiston yhdistysten hallitusten kokouksista.

Tutkimukseni on siis aineistovetoinen: Olen ensin tallentanut kokoukset tehdäkseni niistä vuorovaikutuslingvististä tutkimusta. Vasta tallenteet kuunneltuani ja katsottuani olen päättänyt tutkimusaiheeni sen perusteella, mikä vuorovaikutuksellinen ilmiö kokouksissa

toistuu. Tallentamissani kokouksissa yleisiksi toiminnoiksi osoittautuivat ehdotukset. Ehdotusten yleisyys kokouksissa johtune siitä, että kokouksissa käsitellään institutionaalisia asioita ja kokouksen osallistujat ”tyypillisesti orientoituvat saavuttamaan tiettyjä tavoitteita: päätöksiä, sopimuksia, ratkaisuja tai ideoita” (Asmuß & Svennevig 2009: 10). Saavuttaakseen nämä tavoitteet kokouksen osallistujien täytyy ehdottaa toimintatapoja (Stevanovic 2012a: 779). Jotta ehdotuksesta syntyisi päätös tai ratkaisu, täytyy muitten kokoustajien myös hyväksyä ehdotus. Näen ehdotuksen hyväksynnän prosessina, jota ei välttämättä voi paikantaa yhteen vuoroon tai lausumaan. Yksittäisillä vuoroilla voidaan kuitenkin osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan.

Käytänteet, joilla kokousten osallistujat eli kokoustajat osoittavat myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan, ovat hyvin erilaisia. Niinpä päätin tässä pro gradu -tutkielmassa selvittää, mitä nämä myötämielisyyden osoittamisen käytänteet tarkalleen ottaen ovat. Fennistiikassa tätä aihetta ei ole aiemmin tutkittu. Keskustelunanalyysia menetelmänäni käyttäen vastaan tässä tutkielmassa seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitä käytänteitä kokoustajat käyttävät, kun he osoittavat myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan?
2. Mitkä myötämielisyyden osoittamisen käytänteistä perustuvat vuoron kielelliseen rakenteeseen ja yksittäisiin sanavalintoihin? Mitkä perustuvat vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena?
3. Mitä muotoon tai sanastoon liittyviä ominaispiirteitä on niillä myötämielisyyden osoittamisen käytänteillä, jotka perustuvat vuoron kielelliseen rakenteeseen ja yksittäisiin sanavalintoihin?
4. Mitä rinnakkaistoimintoja on niillä myötämielisyydivuoroilla, joissa myötämielisyyden osoittamisen käytänte ei perustu vuoron kielelliseen rakenteeseen ja yksittäisiin sanavalintoihin vaan vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena?

Se, että myötämielisyyden osoittamisen käytänte perustuu vuoron kielelliseen rakenteeseen ja yksittäisiin sanavalintoihin, tarkoittaa sitä, että vuorossa on tietynlaisia muotoja tai lekseemejä, joitten perusteella vuoro voidaan tunnistaa myötämielisyyden osoitukseksi tai myötämielisyyden osoittamisen rinnakkaistoiminnoiksi. Esimerkiksi myönteisen adjektiivin perusteella vuoro voidaan tunnistaa kehuksi ja näin myötämielisyyttä osoittavaksi. Tässä tutkimuksessa selvitän, mitä nuo muodot ja lekseemit ovat.

Se, että myötämielisyyden osoittamisen käytänne perustuu vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena, tarkoittaa sitä, että vuorossa ei ole yksittäisiä muotoja tai lekseemejä, joitten perusteella vuoro on tunnistettavissa myötämielisyyden osoitukseksi tai myötämielisyyden osoittamisen rinnakkaistoinnoksi. Siksi näitten vuorojen tapauksessa en kuvaile niitten rakennetta tai yksittäisiä sanavalintoja vaan ainoastaan sitä, mitä rinnakkais-toimintoja näillä vuoroilla on eli mitä muuta ne tekevät kuin osoittavat myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan. Luvussa 2.3 kerron vuoron toiminnon tunnistamisesta vuoron kielellisen rakenteen ja yksittäisten sanavalintojen sekä vuoron kokonaismerkityssisällön perusteella.

Tallensin tätä tutkimusta varten kymmenen eri opiskelijajärjestön hallituksen kokouksen syksyllä 2018. Tallentamisessa käytin videokameraa ja ääninauhuria. Sekä kokousten osallistujamäärät että kestot vaihtelivat suuresti. Tässä tutkielmassa on litteraatein esitetyjä esimerkkikatkelmia tallentamistani videoista. Osoittaakseni, mistä kokouksesta esimerkkikatkelmat ovat peräisin, olen antanut tallentamilleni kymmenelle kokoukselle tunnisteksi aakkoset A:sta J:hin. Kokoustunnisteen perässä lukee se videon kohta, johon esimerkkikatkelma sijoittuu, esimerkkinä ”kokous A: 0.58.03–0.58.08”. Kerron tallentamistani kokouksista ja tutkimusaineistostani tarkemmin luvussa 3.

1.2. Aikaisempaa tutkimusta

Keskusteluntutkimus voidaan jakaa arkikeskustelujen ja institutionaalisen vuorovaikutuksen tutkimukseen (Vatanen 2016: 314). Arkikeskustelua on pidetty rikkaimpana saatavilla olevana tutkimuskohteena muun muassa siksi, että institutionaalisen vuorovaikutuksen keskustelukäytäntöjä on vähemmän kuin arkikeskustelussa. Institutionaalisessa vuorovaikutuksessa hyödynnetään juuri tietynlaisia menettelytapoja, jotka ovat kuitenkin lähtöisin arkipuheesta. (Heritage 1996 [1984]: 234–235.) Kuitenkin myös institutionaalisen vuorovaikutuksen tutkimuksia on tehty runsaasti keskustelunalyysin keinoin. Näissä tutkimuksissa on keskitytty lähinnä asiantuntijan ja maallikon väliseen vuorovaikutukseen (Asmuß & Svennevig 2009: 4; ks. esim. Arminen 2005). Kokoustutkimusten myötä on saatu tutkimustietoa myös vertaisten välisestä institutionaalisesta vuorovaikutuksesta (Raclaw & Ford 2015). Nykyään työpaikkapalavereista onkin tehty tutkimusta

varsin paljon (Vatanen 2016: 314). Tässä luvussa kerron, kuinka keskustelunanalyysin keinoin on tutkittu ehdotuksia, erityisesti palaverissa ja kokouksissa esitettyjä.

Englanninkielisiä ehdotuksia on tutkittu sekä arkikeskusteluista että kokouksista. Elizabeth Couper-Kuhlen (2014) on tarkastellut vuoron kielellisen rakenteen ja puhetoiminnon välistä yhteyttä. Ehdotusten (engl. *proposal*, *suggestion*)¹ lisäksi tarkasteltavina puhetoimintoina ovat pyyntö ja tarjous. Nämä kaikki toiminnot ovat direktiivis-komissiivisia. Couper-Kuhlenin tutkimuksen mukaan vuoron kielellinen rakenne tarjoaa vihjeitä sen puhetoiminnon tunnistamiseen. Esimerkiksi englanninkielisessä arkikeskustelun ehdotuksessa (engl. *proposal*) tyypillisiä rakenteita ovat *I/we can/could X*, *I/we will X* sekä *why don't I/we X*. Samalla rakenteella voidaan ilmaista useita puhetoimintoja: edellä mainittuja rakenteita käytetään myös tarjouksissa ja kutsuissa mutta kuitenkin harvemmin kuin ehdotuksissa. Vuoron toiminnon tunnistamisessa merkitystä on toki myös sanavallinnoilla, vuoron sekventiaalisella asemalla sekä muilla seikoilla, mutta Couper-Kuhlenin tutkimus osoittaa, ettei kielellinen muotoilu ole yhdentekevä. (Couper-Kuhlen 2014: 638–640, 644–645.)

Melisa Stevanovic (2012a, 2012b, 2013) on useassa tutkimuksessa hankkinut aineistonsa pastorien ja kanttorien välisistä suomenkielisistä suunnittelutapaamisista. Ensimmäisessä tutkimuksessa hän tarkastelee yhteisen päätöksen syntymistä tapaamisissa, joissa pastori ja kanttori suunnittelevat yhteisiä työtehtäviään. Tutkimusaineistonaan hänellä on päätöksentekosekvenssejä, jotka alkavat jommankumman tekemästä ehdotuksesta. Suurin osa näistä ehdotuksista on tarkoitettu toteutettaviksi joskus tapaamisen jälkeen (engl. *remote proposal*)² eikä heti kyseisessä vuorovaikutustilanteessa. Stevanovicin tutkimuksessa ehdotukset johtavat kolmeen erilaiseen lopputulokseen: yhteiseen päätökseen, yksipuoliseen päätökseen tai ei-päätökseen. (Stevanovic 2012a.) Hän on kuvannut yhteisen päätöksen syntymisen vaiheet (Stevanovic 2012a: 784–785), joista kerron tarkemmin luvussa 3.3, sillä ne ovat olennaisia, kun määrittelen, mitä tarkoitan myötämielisyydellä tässä tutkimuksessa.

¹ Tutkimani ehdotustoiminto on englanniksi *proposal*. Fabritius (2020: 14) on kääntänyt Couper-Kuhlenin (2014) käyttämän *suggestion*-toiminnon 'suositukseksi' eikä 'ehdotukseksi'. Kerron ehdotustoiminnoista ja niitten käännöksistä tarkemmin luvussa 2.5.

² Houtkoop-Steenstra (1987, Asmuß & Oshiman 2012: 71 mukaan) jakaa ehdotukset heti toteutettaviin ehdotuksiin (engl. *immediate proposal*) sekä tulevaisuudessa toteutettaviin ehdotuksiin (engl. *remote proposal*).

Toisessa tutkimuksessa Stevanovic (2012b) tarkastelee hyväksyntävuorojen prosodiaa. Aineistonaan hänellä on toimintajulistuksia (engl. *action declaration*) ja myönteisiä arvioita (engl. *positive evaluation*), joita edeltävät *joo* ja *nii* -partikkelit. Esimerkki toimintajulistuksesta on *joo* (.) *laitetaan se* ja myönteisestä arviosta *↑joo toi o hyvä*. Stevanovic on havainnut aineistossaan kolmenlaista prosodiaa: Dynaaminen prosodia (engl. *dynamic prosody*) on innostunut, ja sillä puhuja ilmaisee päätöksen syntyneen ja implikoi ehdotussekvenssin sulkeutuvan. Tasaisella prosodialla (engl. *flat prosody*) tuotetun vuoron jälkeen neuvottelu jatkuu yhä. Jos taas päätös syntyy, mutta se tehdään paremman ehdotuksen puutteessa, puhuja tuottaa vuoronsa dynaamisen ja tasaisen prosodian piirteitä yhdistävällä prosodialla (engl. *flat-stylized prosody*). (Stevanovic 2012b: 857–858.)

Kolmannessa tutkimuksessa Stevanovic (2013) keskittyy niihin päätöksentekosekvensseihin, joissa ehdotus sisältää viittauksen ehdottajan ajatteluun. Ehdottaessaan jotakin tulevaisuuden toimintaa puhuja tulee vaatineeksi vastaanottajalta osallistumista päätöksentekoon (Stevanovic 2013: 520–521). Stevanovic on huomannut, että konditionaalimuotoisten kysymyslauseitten (esim. *tässä mä aattelin et jos sä soittasit viulua*) tapauksessa alkuasemainen viittaus ehdottajan ajatteluun lieventää vastaanottajan painetta osallistua päätöksentekoon, jolloin vastaanottajalla on vapaus osallistua siihen ”vapaaehtoisesti”. Konditionaalimuotoisten väitelauseitten (esim. *mää ajattelin että jos mää muistan niin mää antasin sen sen kaupunginkirkon virsikirjan hänelles siinä*) tapauksessa alkuasemainen viittaus ehdottajan ajatteluun ilmaisee, että puhujan suunnitelmaa voi vielä muuttaa. Ilman viittausta puhujan ajatteluun konditionaalimuotoinen väitelause näyttäytyisi puhujan yksipuolisena päätöksenä. (Stevanovic 2013: 529, 536–538.)

Riikka Nissi (2015) on tutkinut jaetun tekstin tuottamisen käytänteitä suomenkielisessä kokouksessa, jossa osallistujat yhdessä muotoilevat asiakirjan tekstiä. Osallistujat on jaettu ryhmiin, ja kunkin ryhmän sihteeri esittää ryhmänsä puolesta ehdotuksen, kuinka asiakirjan tekstiä voisi parannella. Nissi on havainnut sihteerien ehdotusvuoroista kolme osaa: Vuoro alkaa johtolauseella, kuten *ajateltii että*, jonka subjekti paljastaa, ketkä ovat muotoilleet tulevan lainauksen. Johtolauseen objektina on ehdotuslause, jonka finiitti-verbi on konditionaalissa. Kolmannessa osassa sihteeri esittää varsinaisen ehdotuksen lukupuhuntana pitäen katseensa suunnattuna muistiinpanoihinsa. Näillä keinoilla sihteeri

osoittaa esittämänsä ehdotuksen aitouden eli sen, ettei se ole muuttunut ryhmän muotoilemasta ehdotuksesta. (Nissi 2015: 8, 19.)

Pauliina Siitonen (2016) on väitöskirjatutkimuksessaan tarkastellut ehdotukseen vastaa- mista psykologisessa vuorovaikutustestissä, jossa perheenjäsenet neuvottelevat siitä, mitä mustetahrataulut esittävät. Hän ei kuitenkaan tarkastele toimintajaksoja, joissa perheen- jäsenet ottavat ehdotukseen kantaa eksplisiittisesti. Sen sijaan tarkastelussa ovat toimin- tajakset, joissa vastaanottaja ei reagoi ehdotukseen kielellisesti tai kuultavasti, vastaa eh- dotukseen pelkällä dialogipartikkelilla *mm, jaa* tai *joo* tai vastaa ehdotukseen kiusoittele- malla, puuttumalla toimintatapaan tilanteessa tai torjumalla koko toiminnan. Vastaa- ottaja ei vastaa ehdotukseen tai hän vastaa vain dialogipartikkelilla, mikäli hän ei hyväksy ehdotusta. Näin hän pystyy välttämään eksplisiittisen erimielisyyden ilmaisemisen. Vas- taanottajien vastauksilla, joilla he kiusoittelevat, puuttuvat toimintatapaan tai torjuvat tes- titehtävän, on myös muunlaisia tehtäviä: ne kontrolloivat ja ohjaavat toisten toimintaa sekä kapinoivat testitehtävää vastaan. (Siitonen 2016.)

Tutkimukseni ei ole ensimmäinen suomen kielen pro gradu -tutkielma, jossa aineistona käytetään järjestöjen kokouksia: Jenni Fabritius (2020) on kerännyt tutkimusaineistonsa partiolaisten kokouksista, joissa suunnitellaan partioleiriä. Hän on tutkinut sitä, kuinka päätöksentekojaksot kokouksissa rakentuvat ja kuinka kokouksissa jaetaan vastuutehtä- viä. Hänen tutkimuksensa mukaan tyypillinen suunnittelujakso on vaiheiltaan seuraavan- lainen: aiheen esittely, puheenjohtajan toteuttamiseksi ideoiden esittely, ideoiden kehittä- minen, resurssien määrittely ja kartoitus, ideaan palaaminen, päätöksen syntyminen ja työnjako. Aineistonsa päätöksentekojaksot Fabritius on jakanut implisiittisiin ja ekspli- siittisiin sen mukaan, onko jaksossa hahmotettavissa ehdotus–hyväksyntä–vieruspari, jonka jälkeen aiheita käsitellään päätettynä. Eksplisiittisissä päätöksentekojaksoissa on tällainen vieruspari, ja ne tyypillisesti käsittelevät päivämäärää tai kellonaikaa. Implisiit- tisissä päätöksentekojaksoissa ei ole ehdotusvuoroa tai hyväksyntävuoroa tai jakso ei pääty, mutta kokousmuistioon asia on kuitenkin kirjattu päätettynä. Tällaiset päätöksen- tekofraktsot käsittelevät suunniteltavan tapahtuman ohjelmaa. (Fabritius 2020.)

Päätöksentekofraktsojen vaihteita ja rakennetta on siis kuvattu Stevanovicin (2012a) ja Fab- ritiuksen (2020) tutkimuksissa. Tämä pro gradu -tutkielma antaa uutta tietoa kokousten

päätöksentekojaksoista, kun tarkastelen jakson tiettyä vaihetta eli ehdotuksen myötämie-
listä vastaanottoa. Muissa edellä mainituissa tutkimuksissa on tutkittu niin ehdotusvuo-
rojen kuin vastaanottovuorojen tuottamisen käytänteitä (ks. Couper-Kuhlen 2014; Ste-
vanovic 2012b, 2013; Nissi 2015; Siitonen 2016). Myötämielisiä ehdotuksen vastaanot-
toja on tutkinut aiemmin Stevanovic (2012b). Hänen aineistossaan on kuitenkin vain kah-
denlaisia rinnakkaistoimintoja, toimintajulistuksia ja myönteisiä arvioita, ja hän tutkii
niitten prosodiaa eikä niinkään kielellistä rakentumista. Käytännettutkimus jatkuu tässä
tutkielmassa, jossa esittelen laajan kirjon muitakin toimintoja ja kielellisiä muotoiluja,
joilla kokouksissa osoitetaan myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan.

2. TUTKIMUSMENETELMÄ JA TEOREETTINEN TAUSTA

Tutkimusmenetelmänäni käytän keskustelunanalyysia, jota voi pitää myös sosiaalisen toiminnan ja vuorovaikutuksen teoriana (Lindholmin, Stevanovicin & Peräkylän 2016: 27 mukaan Heritage 2008). Kerron keskustelunanalyysista ja sen käsitteistä luvussa 2.1. Keskustelunanalyysi ja kielentutkimus yhdistyvät vuorovaikutuslingvistiikassa, jonka alaan tämä pro gradu -tutkimuksenikin kuuluu. Koska keskustelunanalyysi on vuorovaikutuslingvistiikan tausta-ala, niillä on useita yhteisiä lähtökohtia (Couper-Kuhlen & Selting 2018: 5). Kerron vuorovaikutuslingvistiikasta lisää luvussa 2.2. Tutkimukselleni erittäin olennaisia käsitteitä ovat toiminto ja käytänne, joten olen omistanut niistä kertomiseen luvun 2.3. Luvussa 2.4 kerron institutionaalisesta vuorovaikutuksesta, kokouksista ja päätöksenteosta. Ehdotuksesta ja ehdotussekvenssistä kerron luvussa 2.5.

2.1. Keskustelunanalyysi

Tässä tutkimuksessa käytän menetelmänä keskustelunanalyysia, koska se sopii parhaiten sen tutkimiseen, millaisilla käytänteillä puhujat osoittavat myöteämielisyyttä ehdotuksia kohtaan. **Keskustelunanalyysissä** (engl. *conversation analysis*) tehdään yleistyksiä jostakin ilmiöstä tarkastelemalla keskustelun pieniä yksityiskohtia. Olennaista keskustelunanalyttisessä tutkimuksessa on siis tulosten perustuminen havainnointiin, joten se on hyvin empiiristä. (Vatanen 2016: 312.) Keskustelunanalyysin menetelmät ja näkemykset perustuvat Harvey Sacksin vuosina 1964–1972 pitämiin luentosarjoihin (Heritage 1996 [1984]: 228). Sacks sai ajatteluunsa vaikutteita opettajaltaan Harold Garfinkeliltä, joka tunnetaan etnometodologian perustajana (Hakulinen 1997a: 13). Etnometodologia viittaa ”arkitiedon tutkimukseen sekä niiden menettelytapojen ja ajatuskulkujen tutkimiseen, joilla tavalliset yhteiskunnan jäsenet ymmärtävät elinolojaan, toimivat niissä ja vaikuttivat niihin” (Heritage 1996 [1984]: 18). Etnometodologiasta on periytynyt keskustelunanalyysiin ajatus siitä, että ilmaus ja sen konteksti yhdessä synnyttävät merkityksen. Garfinkel pitää kaikkia kielen ilmauksia siis indeksaalisina eli puhetilanteeseen viittaavina. Puhujan ei tarvitse tarkoittaa sanomaansa aivan kirjaimellisesti, sillä vastaanottaja pystyy pääättelemään merkityksen, kun hän tietää kontekstin, jossa ilmaus tuotetaan. (Hakulinen 1997a: 14.)

Tutkimussuuntauksena keskustelunanalyysille on ominaista myös ajatus siitä, että keskustelijoitten keskinäinen ymmärrys johtuu keskustelun säännönmukaisuuksista eikä satumasta. Keskustelun ajatellaan olevan jäsentynyttä kaikkine yksityiskohtineen. Keskustelun jäsennyksen muotoja ovat vuorottelujäsenitys, sekvenssijäsenitys sekä korjausjäsenitys, jotka kaikki vaikuttavat keskustelussa yhtäaikaan. (Hakulinen 1997a: 13, 16.) Kerron seuraavaksi näistä jäsennyksen muodoista.

Keskustelun perusyksikkönä voidaan keskustelunanalyysissä pitää **vuoroa**. Se on yhden puhujan tuottama puhejakso, joka alkaa puhujanvaihdoksesta ja päättyy puhujanvaihdokseen. Vuoro jaetaan yhteen tai useaan **vuoron rakenneyksikköön**. Vuoron rakenneyksikkö muodostuu lausumasta, joka on lause, lauseke tai yksi sana. Jokaisen vuoron rakenneyksikön jälkeen toisen keskusteluun osallistujan on mahdollista ottaa vuoro itselleen. Vuoron rakenneyksikköjen välisiä rajoja kutsutaankin **siirtymän mahdollistaviksi kohdiksi**. (Sacks, Schegloff & Jefferson 1974: 701–703; Hakulinen 1997b: 42.) Keskustelijoitten väliseen puheenvuorojen vaihtamiseen liittyy erinäisiä normeja, joitten perusteella keskustelijat neuvottelevat muun muassa siitä, kuka saa vuoron seuraavaksi ja miten pitkäksi aikaa. Tätä puheenvuorojen vaihtamiseen liittyvää normistoa kutsutaan **vuorottelujäsennykseksi**. (Sacks, Schegloff & Jefferson 1974; Hakulinen 1997b.)

Tapaa, jolla vuorot liittyvät toisiinsa, nimitetään **sekvenssijäsennykseksi** (Schegloff 2007: 1–3, 9). **Sekvenssit** ovat toiminnallisia kokonaisuuksia, toimintajaksoja, joita vuorot muodostavat keskustelussa. Toimintajakson peräkkäiset vuorot kytkeytyvät toisiinsa: vuoron jälkeen keskustelun ei odoteta jatkuvan aivan millä tavalla tahansa, vaan vuoro määrää seuraavaa vuoroa. Tällöin jälkimmäinen vuoro laaditaan edelliseen vuoroon sopivaksi. Kaikki vuorot eivät kuitenkaan ole yhtä vaativia siinä, minkä tyyppisen vuoron niitä odotetaan seuraavan. (Heritage 1996 [1984]: 240–241; Raevaara 1997: 75–76.) Mikäli kaksi vuoroa kytkeytyvät toisiinsa hyvin vahvasti, niitä kutsutaan **vieruspariksi**. Vierusparin vuoroja nimitetään **etujäseneksi** ja **jälkijäseneksi**, joista tyypillinen esimerkki on kysymys ja vastaus. (Schegloff & Sacks 1973: 295–296; Raevaara 1997: 75–76.) Etujäsen ja jälkijäsen muodostavat vierusparin rungon, mutta siihen voi liittyä erilaisia laajennuksia: vierusparin edellä voi olla etulaajennus, välissä välilaajennus ja jäljessä jälkilaajennus (Raevaara 2016: 146–147). Ehdotuksen jälkijäseniä kutsutaan tyypillisesti hyväksynnäksi tai hylkäykseksi, mutta näkemykseni mukaan monen hengen kokouskeskus-

telussa ehdotuksen hyväksyntä ei välttämättä muodostu vain yhdestä vuorosta, vaan ehdotuksen hyväksynnän voi nähdä prosessina, joka muodostuu useasta vuorosta. Kerron asiasta tarkemmin luvussa 3.3.

Korjausjäsen tarkoittaa käytänteitä, joitten avulla keskustelijat käsittelevät niin omissa kuin keskustelukumppanin vuoroissa ilmeneviä kuulemisen, ymmärtämisen ja puheen tuottamisen ongelmia. Keskustelunanalytikot ovat kiinnostuneita vain sellaisista vuoroista, joita keskustelijat itse pitävät ongelmallisina. Tutkija ei siis arvota tutkimiaan vuoroja ”virheelliseksi kielenkäytöksi”. (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977: 361; Sorjonen 1997: 111–112.) Jos puhuja itse käsittelee vuoroaan ongelmallisena ja korjaa sitä, on siinä kysymys itsekorjauksesta. Jos taas puhuja korjaa toisen henkilön puhetta, on se suora korjaus. Puhuja voi myös osoittaa toisen henkilön vuoron olevan ongelmallinen ja jättää korjauksen hänelle itselleen. Tällaista vuoroa kutsutaan korjausaloitteeksi. (Kurahila & Laakso 2016: 226–227.)

2.2. Vuorovaikutuslingvistiikka

Kielentutkimus perustui pitkään pelkästään kirjoitetun kielen tarkasteluun. Vuorovaikutuslingvistiikka syntyi, kun kielentutkijat alkoivat tutkimaan kieltä sen luonnollisessa ympäristössä eli puhuttuna sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. He päättivät soveltaa keskustelunanalyysin metodeja, joilla oli onnistuttu selvittämään myös arkikeskustelujen rakenteita ja järjestäytyneisyyttä. (Couper-Kuhlen & Selting 2018: 3.) Vuorovaikutuslingvistiikka jakaa keskustelunanalyysin kanssa useita samoja näkemyksiä. Ei siis ole tarpeen erotella tiukasti toisistaan tutkimuksia, jotka ammentavat enimmäkseen keskustelunanalyysistä, ja tutkimuksia, jotka ammentavat enimmäkseen vuorovaikutuslingvistiikasta (Couper-Kuhlen & Selting 2018: 18).³ Luvussa 2.1 käsittelemäni keskustelunanalyysin näkemykset pätevät myös vuorovaikutuslingvistiikassa.

Keskustelunanalyysillä ja vuorovaikutuslingvistiikalla on kuitenkin osittain eri tavoitteet: Keskustelunanalyysin juuret ovat sosiologiassa, ja keskustelunanalytikot ovat etupäässä kiinnostuneita sosiaalisesta järjestyksestä. Keskustelunanalytikot tutkivat sitä, kuinka

---

³ Vuorovaikutuslingvistiikan ja keskustelunanalyysin suhteesta kirjoittavat Couper-Kuhlen ja Selting (2018: 1–26).

vuorovaikutus toimii: esimerkiksi kuinka keskustelussa jaetaan puheenvuorot tai kuinka keskustelijat rakentavat ja tunnistavat puhetoimintoja. Vuorovaikutuslingvistiikan juuret taas ovat kielitieteessä, ja vuorovaikutuslingvistit ovat kiinnostuneita vuorovaikutuksessa käytetystä kielestä ja kielellisistä rakenteista ja muodoista, sillä he uskovat, että vuorot, toiminnot ja toimintajaksot toteutetaan käyttämällä lingvistisiä keinoja järjestelmällisesti. Vuorovaikutuslingvistiikka on kattotermi kaikelle tutkimukselle, joka käsittelee vuorovaikutuksen kielellisiä piirteitä, esimerkiksi fonologiaa tai kielioppia. (Couper-Kuhlen & Selting 2018: 3–4, 12–13, 17–18.)

Vuorovaikutuslingvistisen tutkimuksen tavoite on ymmärtää, kuinka kieli muokkaa vuorovaikutusta (Couper-Kuhlen & Selting 2001). Tutkijoilla on kaksi vaihtoehtoista tapaa lähestyä aihetta: he tutkivat joko sitä, kuinka yksittäistä kielen keinoa käytetään sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, tai sitä, kuinka tietty toiminto toteutetaan kielellisin keinoin (Couper-Kuhlen & Selting 2018: 15). Tämä pro gradu -tutkielma on esimerkki jälkimmäisestä lähestymistavasta: se on vuorovaikutuslingvistinen tutkimus siitä, millaisia kielellisiä keinoja eli käytänteitä kokoustajat käyttävät suorittaakseen toiminnon, jota kutsun myötämielisyyden osoittamiseksi ehdotusta kohtaan. Toiminnoista ja käytänteistä kerron lisää seuraavassa alaluvussa.

2.3. Toiminto ja käytänne

Toiminnolla (engl. *action* tai *social action*) tarkoitetaan sitä, mitä vuorolla tai vuoron rakenneyksiköllä tehdään. Vuorolla voidaan esimerkiksi kysyä, tervehtiä tai tarjoutua tekemään jotain. Toimintojen ilmaisemiseen käytettyjä keinoja nimitetään **käytänteiksi** (engl. *practice*). (Sidnell 2010: 60–61; Raevaara 2016: 159; Couper-Kuhlen & Selting 2018: 211–213.) Tietty toiminto voidaan toteuttaa monenlaisten käytänteitten avulla (Schegloff 1997: 505). Myös toiminnot voivat toimia käytänteinä. Raevaara (2016: 159) on muotoillut asian seuraavasti: ”Lisäksi toiminnot (esim. kysymys) voidaan nähdä myös käytänteinä ylemmän tason toiminnoille (esim. ehdotuksen tekeminen), ja nämä taas vastaavasti käytänteinä vielä korkeamman tason toiminnoille (esim. päätöksentekoon osallistuminen).” Tällöin yksi vuoro tai vuoron rakenneyksikkö suorittaa usean toiminnon yhtäikaa, kun yhtä toimintoa käytetään ”välineenä” toisen toiminnon ilmaisemiseen

(Schegloff 1997: 505; Couper-Kuhlen & Selting 2018: 213). Edellä kuvailemani toimintojen ja käytänteitten verkottuminen on aivan olennainen lähtökohta tälle tutkimukselle, jossa tarkastelen sitä, mitä erilaisia käytänteitä kokoustajat käyttävät osoittaakseen myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan. Aineistossani on paljon tapauksia, joissa myötämielisyyden osoittamisen käytänteinä toimii jokin toiminto: esimerkiksi tarjous ja myönteinen arvioiminen ovat itsessään toimintoja, mutta aineistossani niitä käytetään välineenä myötämielisyyden osoittamisessa ehdotusta kohtaan (ks. luvut 4.5 ja 4.7).

Toiminto voidaan tunnistaa ensinnäkin vuoron kielellisen muodon perusteella: esimerkiksi imperatiivirakenteen käyttö voi viitata siihen, että kyseinen vuoro on toiminnoltaan pyyntö. Toisaalta joittenkin vuorojen toiminto tunnistetaan ennemmin sisältönsä kuin muotonsa perusteella: jos puhuja yrittää saada vastaanottajan itse kertomaan jostain asiasta sanoen hänelle *Näin sinun lähtevän jonnekin* tai *Autosi ei ollut tallissa viime yönä*, ovat nämä vuorot tulkittavissa tiedon ”kalasteluksi”. (Couper-Kuhlen & Selting 2018: 216; Levinson 2013: 116–117.) Toisin sanoen niitten kielellinen muoto ei paljasta sitä, että ne ovat toiminnoiltaan tiedon kalastelua, koska ei ole olemassa tiedon kalastelulle ominaista kielellistä muotoa. Tutkimusaineistoni perusteella vuoron toiminnon tunnistamisessa on merkitystä myös sillä, onko vuorossa yksittäisiä lekseemejä, joitten perusteella vuoron toiminnon voi tunnistaa. Eräässä kokouksessa esimerkiksi ehdotetaan henkilöä, joka palkitaan yhdistyksen eteen tekemästään työstä, ja ehdotukseen vastataan sanomalla *Ainoa joka tuli niinku mieleen*. Tämä vuoro on tulkittavissa ehdotuksen perusteeksi, vaikka siinä ei ole prototyyppiselle perustelulle ominaista sanastoa, kuten konjunktioita *koska* tai *kun*. Se, mikä paljastaa tämän vuoron toiminnon, on sen merkityssisältö kokonaisuutena. On huomattava, että kaikenlaisten vuorojen tulkinnassa merkityksellisiä seikkoja ovat myös vuoron sekventiaalinen asema, sijainti meneillään olevassa toiminnassa ja muut tilannemuuttujat, eivät ainoastaan vuoron kielellinen muotoilu ja sanavallinnat (Couper-Kuhlen 2014: 645).

Keskustelunanalyysissä vuoron toiminto määritellään sen mukaan, millaiseksi vastaanottaja tulkitsee sen oman vuoronsa perusteella. Tätä periaatetta kutsutaan **seuraavan vuoron todistusmenetelmäksi** (engl. *next turn proof procedure*). (Stevanovic 2016: 390–391, Sacks, Schegloff & Jefferson 1974: 728–729.) Kun puhuja vastaa vuoroon, hän samalla paljastaa, kuinka hän tulkitsee kyseisen vuoron. Vastatakseen siihen puhuja on tul-

kinnut, millainen keskustelutilanne on, kuka vuoron esitti ja miksi. Esimerkiksi kun potilas kertoo vaivoistaan lääkärin esittämän *Mitä kuuluu?* -kysymyksen jälkeen, hän osoittaa, että tulkitsee lääkärin kysymyksen tarjoavan tilaisuuden kertoa, miksi hän on tullut vastaanotolle. Arkikeskustelussa vastaus *Mitä kuuluu?* -kysymykseen olisi luultavasti toisenlainen. Vuorojen tulkintaan ja seuraavien vuorojen tuottamiseen vaikuttavat siis toimintajaksojen rakenteet sekä keskustelun sosiaalinen konteksti. (Raevara 2016: 145, 152–153.) Institutionaalisella kokoukskontekstilla lienee vaikutusta siihen, että kokoustaajat tulkitsevat vuoron ehdotukseksi eikä esimerkiksi ilmoitukseksi, sillä kokoukset ovat tavoitteellisuudessaan tyypillisiä tilanteita päätösten tekemiselle ja ehdotusten esittämiselle.

Ehdotus on direktiivi. **Direktiivi** tarkoittaa ohjailevaa lausumaa, jolla pyritään saamaan puhuteltava henkilö tekemään tai olemaan tekemättä jotain. Sellaisia ovat ehdotuksen lisäksi muun muassa kielto (esim. *Älä tallaa nurmikoita*), muistutus (esim. *Otattehan mukaan sadetakin ja retkituolin*) ja tarjous (esim. *Täällä olisi kahvia*). (ISK 2010 § 1645.) Direktiivit ovat yksi Searlen (1979: 12–20) viidestä puheaktien perustyyppistä. Muita puheaktien perustyyppisiä ovat hänen mukaansa assertiivi, komissiivi, ekspressiivi ja deklariatiivi. Puheakti tarkoittaa tekoa, joka toteutetaan kielen keinoin (Searle 1969). Couper-Kuhlen ja Selting (2018: 213–215) huomauttavat, että puheaktiteorian mukaisten puheaktien ja keskustelunanalyysin mukaisten toimintojen samankaltaisuudet ovat ainoastaan pintapuolisia. Keskustelunanalyysissä vuorojen toiminnot tunnistetaan sen perusteella, millaisen tulkinnan puhekumppanit esittävät niistä. Puhekumppanien tulkintoja kyetään siis tarkastelemaan suoraan. Sen sijaan puheaktit ovat puhujan itsensä tarkoittamia toimintoja, eivätkä ne ole suoraan tarkasteltavissa. Lisäksi, vaikka monilla toiminnoilla ja puheakteilla on samoja nimityksiä, kuten kysymys, pyyntö ja tarjous, eivät toimintojen ja puheaktien luokat ole täysin samanlaiset: on toimintoja, joita puheaktiteoria ei ole tunnistanut (esimerkiksi korjaus ja keskustelun aloitus), mutta myös puheakteja, joista ei ole keskustelunanalyttisiä todisteita (esimerkiksi uhkaus). (Couper-Kuhlen & Selting 2018: 213–215.)

Toiminnot voivat olla preferoituja ja preferoimattomia. Ehdotuksen hyväksyminen on ehdotuksen **preferoitu** (engl. *preferred*) jälkijäsen, kun taas ehdotuksen hylkääminen on ehdotuksen **preferoimaton** jälkijäsen (engl. *dispreferred*). Jos taas vierusparin etujäsen on toiminnoiltaan kannanotto, sen jälkijäsenen preferoitu toiminto on samanmielisyyden

ilmaus ja preferoimaton toiminto on erimielisyyden ilmaus. Preferoidut vuorot edistävät yhteisyyttä ja läheisyyttä, kun taas preferoimattomien vuorojen sosiaaliset seuraukset ovat etäännyttäviä. Preferoidut toiminnot tuotetaan yleensä viivyttelemättä. Preferoimattomille toiminnoille taas on tyypillistä, että niitä viivytellään ja ne sisältävät selittämistä. Tällaisten erilaisten jälkijäsenten tuottamista ohjaavia käytänteitä kutsutaan **preferenssi-jäsennykseksi**. (Heritage 1996 [1984]: 261–266; Tainio 1997: 93–95; Raevaara 2016: 148.) Myös myötämielisyyden osoitus ehdotusta kohtaan edistää yhteisyyttä ja läheisyyttä, ja usein se tuotetaan viivyttelemättä preferoidun jälkijäsenen tavoin, mutta se voidaan tuottaa myös viivytellen ja jopa epäröiden preferoimattoman jälkijäsenen tavoin (ks. esimerkki (9), luku 4.2). Viivyttely voi johtua esimerkiksi siitä, että kokoustaja tarkistaa tietokoneeltaan, sopiiko ehdotettu toiminta hänen mielestään yhdistyksen aikatauluihin tai hänen omiin aikatauluihinsa.

2.4. Institutionaalinen vuorovaikutus, kokoukset ja päätöksenteko

Institutionaalinen keskustelu tarkoittaa keskusteluanalyysissä ”puhetta, jonka avulla puhujat suorittavat erityisiä institutionaalisia tehtäviä” (Peräkylä 1997: 177; Drew & Heritage 1992: 22–23). Yhdistysten hallitusten kokoukset sopivat hyvin tähän institutionaalisen keskustelun määritelmään, sillä kokouksissa nimenomaan pyritään suorittamaan tiettyjä tehtäviä ja saavuttamaan tiettyjä tavoitteita: sopimaan asioista, tekemään päätöksiä ja keksimään ratkaisuja (Asmuß & Svennevig 2009: 10). Riitesuo (2004: 20) määrittelee **kokouksen** seuraavasti:

Kokous on lähinnä määriteltävissä tilaisuudeksi, johon yhtä useampi henkilö koontuu keskustelemaan ja/tai tekemään päätöksiä tai kuuntelemaan puheita tai esitelmiä tai muussa näihin verrattavassa, ei kuitenkaan huvittelutarkoituksessa. Kokous on siten aina koolla yhteistä määrätarkoitusta varten.

Yhdistystoimintaan liittyy useita erilaisia kokouksia, esimerkiksi yhdistyksen sääntömääräisiä kokouksia eli syys-, kevät- ja vuosikokouksia, yhdistyksen ylimääräisiä kokouksia, yhdistyksen hallituksen omia kokouksia sekä työryhmien omia kokouksia (Loimu 2015: 126). Näistä kokouksista yhdistyksen kokouksiksi kutsutaan yhdistyksen sääntömääräisiä kokouksia sekä yhdistyksen ylimääräisiä kokouksia (Rosengren & Törrönen 2008: 41–43). Riitesuo (2004) jakaa yhdistyksen kokouksen kohdat kolmeen osaan seuraavasti:

1. Alkutoimet
  - a. Kokouksen avaus
  - b. Kokousvirkilliöitten vaali
  - c. Muut kokouksen alkutoimet
    - Esityslistan hyväksyminen
    - Työjärjestyksen hyväksyminen
    - Edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastaminen
  - d. Mahdollisten ilmoitusasioitten käsittely
2. Päätösaia
3. Muut aia.

Vaikka Riitesuo (2004) kirjoittaakin teoksessaan yhdistysten kokouksista, edellä mainittu kokouksen kohtien jaottelu pätee kokemukseni ja aineistoni mukaan myös yhdistyksen hallituksen kokouksessa. Paasolainen (2010: 133–134) on tehnyt vastaavanlaisen luettelman yhdistyksen hallituksen kokouksen kulusta, mutta hän on lisännyt siihen keskusteluasiat eikä ole nimennyt alkutoimia. **Kokouksen alkutoimilla** Riitesuo (2004: 258) tarkoittaa ”niitä kokousmuodollisuuksia, jotka edeltävät varsinaisten kokousasioiden käsittelyä”. ”Varsinaisilla kokousasioilla” hän viittanee päätösaioihin. **Päätösaia** ovat asioita, joitten vuoksi kokous pidetään (Loimu 2015: 194). **Muut aia** tarkoittavat sellaisia asioita, jotka otetaan kokouksessa puheeksi mutta joille ei ole omaa nimettyä kohtaa kokouksen esityslistassa, joten ne käsitellään kokouksen lopussa (Riitesuo 2004: 292, 544). Paasolainen (2010: 134) kirjoittaa, että hallituksen kokouksen Muut aia -kohdassa on mahdollista tehdä päätöksiä, mutta se ei ole tavoiteltavaa.

Tallentamieni kokousten kaikissa päätöskohdissa ei tehdä päätöksiä. Joissain kokousten kohdissa pelkästään keskustellaan esimerkiksi jo järjestetystä tapahtumasta, esimerkiksi siitä, mikä toimi, mikä ei ja miten tapahtuman voisi jatkossa järjestää paremmin. Näissä kohdissa kokoustajat saattavat esittää ehdotuksia, mutta myötemielisestä vastaanotosta huolimatta he eivät edes pyri päätöksentekoon. Syy siihen lienee muun muassa se, että toiminta toteutettaisiin vasta hyvin pitkän ajan päästä. Sen sijaan lähitulevaisuuden tapahtumaan liittyvässä kohdassa tehdään usein myös päätöksiä eikä pelkästään raportoida, kuinka tapahtuman järjestäminen etenee. Tällöin kokoustajat keskustelevat aiheesta, tekevät ehdotuksia ja mahdollisesti myös päätöksiä asian suhteen.

On kuitenkin huomattava, ettei kokousten päätöksiä aina voi paikantaa tiettyyn lausumaan: päätös voi syntyä keskustelussa pikkuhiljaa ja jäädä kokonaan eksplikoimatta (Huisman 2001: 75–77; ks. Boden 1994: 84–85; Fabritius 2020: 30–56). Tallentamissani kokouksissa päätöksen syntymistä ei aina eksplikoida, mutta sihteeri saattaa kirjoittaa asian kokouspöytäkirjaan päätöksenä pelkän myötämielisyyden osoittamisen jälkeen. Valitettavasti en ole pyytänyt yhdistyksiltä lupaa tutkia tallentamieni kokousten pöytäkirjoja, joten en voi rajata aineistoani sen perusteella, mitkä ehdotukset ovat päätyneet pöytäkirjoihin päätöksiksi (vrt. Fabritius 2020). Tallentamissani kokouksissa on kuitenkin myös monta päätöksentekosekvenssiä, jossa puheenjohtaja ilmoittaa päätöksen eksplisiitisti.

Institutionaalista vuorovaikutusta jäsentävät institutionaaliset tehtävät ja käsitys siitä, kuinka niitä toteutetaan. Tehtävien pohjalta vuorovaikutuksen osapuolille muotoutuu rooleja, esimerkiksi ammattilaisen tai asiakkaan rooli. (Raevaara, Ruusuvuori & Haakana 2001: 13.) Myös yhdistyksen hallituksen kokouksessa osallistujilla on rooleja: joku toimii puheenjohtajana, joku sihteerinä ja loput muina hallituksen jäseninä. Hallituksen kokouksessa kaikilla hallituksen jäsenillä on päätäntävaltaa, mutta viime kädessä puheenjohtajalla valtaa mutta myös vastuuta on eniten. Puheenjohtajan tehtävä on muun muassa selvittää kokoustajien kanta käsiteltävään asiaan ja ”johtaa kokous tekemään päätös tämän mielipiteen mukaisesti” (Paasolainen 2010: 175). Monella hallituksen jäsenellä on oma vastuutehtävänsä, ja jos siihen liittyvää aihetta käsitellään kokouksessa, saattaa hänellä olla asiassa enemmän sananvaltaa kuin muilla hallituksen jäsenillä. Joissain tallentamissani kokouksissa on osallistujina myös hallituksen ulkopuolisia henkilöitä, kuten toimihenkilöitä ja vierailijoita. Muodollisesti heillä ei ole kokouksessa päätäntävaltaa, mutta varsinkin toimihenkilön sanomisilla voi olla merkitystä, jos käsiteltävä asia koskee hänen vastuutehtäväänsä.

Institutionaalinen keskustelu ja arkikeskustelu ovat erilaisia muun muassa muodoiltaan: Arkikeskustelussa käydään tavallaan jatkuvaa neuvottelua siitä, kuka puhuu milloinkin ja kuinka kauan. Sen sijaan joittenkin institutionaalisten tilanteitten vuorot ja niitten pituudet ovat jo ennalta säädettyjä, kuten oikeussali-istunnoissa. (Raevaara, Ruusuvuori & Haakana 2001: 17.) Kokousvuorovaikutuksessa puheenaiheet määräytyvät asialistan mukaan. Puheenjohtaja huolehtii asialistan noudattamisesta ja jakaa puheenvuoroja. (Asmuß

& Svennevig 2009: 10.) Puheenvuorojen jakaminen pätee tosin lähinnä vain formaaleissa⁴ kokouksissa: informaaleissa kokouksissa vuorojen ottaminen on varsin vapaata ja puheenjohtaja jakaa vuoroja vain tarvittaessa (ks. esim. Pomerantz & Denvir 2007: 44). Tallentamani yhdistysten hallitusten kokoukset ovat juuri tällaisia informaaleja kokouksia, joissa arkikeskustelun tavoin käydään neuvottelua vuorojen ottamisesta ja pituudesta. Vain harvoin puheenjohtaja päättää, kuka halukkaista puhujista saa puhua ensin.

2.5. Ehdotus ja ehdotussekvenssi

Suomen *ehdottaa*-verbin ja *ehdotus*-substantiivin englanninkieliset vastineet voivat olla *propose* ja *proposal* tai *suggest* ja *suggestion*. Couper-Kuhlen (2014: 628, 634) on määritellyt niiden eron seuraavasti: Verbi *propose* ja substantiivi *proposal* tarkoittavat 'direktiiviä, jossa sekä ehdottaja että ehdotuksen vastaanottaja toteuttavat ehdotetun toiminnan ja myös hyötyvät ehdotuksen toteutumisesta'. Verbi *suggest* ja substantiivi *suggestion* tarkoittavat 'direktiiviä, jossa ehdotuksen vastaanottaja toteuttaa ehdotetun toiminnan ja myös hyötyy ehdotuksen toteutumisesta'. (Couper-Kuhlen 2014: 634.) *Suggestion*-ehdotuksen tapauksessa ehdotuksen vastaanottaja päättää itse siitä, toteuttaako hän ehdotetun toiminnan vai ei (Stevanovicin 2012a: 780 mukaan Sarangi & Clarke 2002). Tällainen ehdotus on esimerkin (1) riveillä 4 ja 7.

(1) Omat ruuat [kokous E: 0.57.28–0.57.36]

Sakari on ehdottanut, että yhdistyksen tiloihin ostettaisiin aamupalaa ja että sitä saisi syödä johonkin nimelliseen hintaan. Hän on kertonut, ettei jaksa syödä kotonaan kunnollista aamupalaa ja että voisi syödä aamupalan yhdistyksen tiloissa.

- 01 Sakari: onko siinä mitää järke, (0.1)
 02 Manu: <ei>. (0.4)
 03 Ylermi: [Simo hyppii ilosta.]
 -> 04 Olga: [no tuo ite tänne] [omat ruuat ja [sitte, (.) sit]te]
 05 Lari: [he he [he]]
 06 Sakari: [↑niiv vois,]
 -> 07 Olga: kato syöt [ne (täällä).]
 08 Sakari: [↑vois kyllä,]

⁴ **Formaalissa** institutionaalisessa ympäristössä, kuten oikeudenkäynnissä ja muodollisessa haastattelussa, institutionaalinen konteksti vaikuttaa olennaisesti puheen jäsentymiseen. **Informaalissa** institutionaalisessa ympäristössä osapuolten puheen jäsentymistä ohjaavat samat periaatteet kuin arkikeskustelussa. (Peräkylä 1997: 203.)

Tällaiset ehdotukset eivät sisälly tutkimusaineistooni, sillä ne liittyvät yksityishenkilöiden eivätkä yhdistyksen toimintaan. Aineistoni ehdotukset ovat sellaisia ehdotuksia, joista käytetään englanniksi sanaa *proposal*, sillä myös ehdottaja itse hallituksen jäsenenä voi osallistua neuvotteluun siitä, toteuttaako hallitus hänen ehdotuksensa. Jatkossa viitataan *ehdotus*-sanalla sellaisiin direktiiveihin, joitten englanninkielinen käännös on Couper-Kuhlenin (2014: 634) mukaan *proposal* eikä *suggestion*. Kerron aineistostani ja sen rajaamisesta tarkemmin luvussa 3.2.

Ehdotus on tavallinen toiminto arkikeskustelussa, mutta erityisen yleisiä ne ovat kokouksissa. Kokouksissa osallistujat käyttävät ehdotuksia työkaluna, jolla yhdessä suunnitellaan ja linjataan organisaation toimintaa. (Nissi 2015: 3.) Tekemällä ehdotuksen puhuja odottaa, että vähintään yksi henkilö hänen lisäksi osallistuu päätöksen tekemiseen. Ehdotuksen toteuttamisesta päätetään siis yhdessä: ehdottaja tai ehdotuksen vastaanottaja eivät kumpikaan tee päätöstä yksin, vaan ehdottaja kutsuu muutkin keskustelijat päättämään asiasta. Yrityksinä vaikuttaa tulevaan toimintaan ehdotukset ovat ”lempeitä” – varsinkin, jos niitä vertaa käskyihin ja määräyksiin, jotka ovat vahvempia kuin ehdotukset. (Stevanovic 2012a: 780.)

Sosiaalista toimintaa, jossa ihmiset tekevät päätöksiä yhdessä, kutsutaan **neuvotteluksi**. Neuvottelu toimintana ei rajoitu pelkästään institutionaalisiin tilanteihin, vaan neuvottelua on myös se, kun perhe päättää lomakohteestaan. (Firth 1995: 6–7.) Neuvottelun lopputulosta eivät määritä osapuolten keskinäiset valtasuhteet tai neuvottelustrategiat, vaan se muodostuu neuvotteluprosessin aikana (Boden 1994: 83–84). Arminen (2005: 169) mukaan neuvottelusta on tunnistettavissa **ehdotussekvenssi** (engl. *proposal sequence*). Arkipäiväinen kanoninen ehdotussekvenssi muodostuu kolmesta osasta: ensin puhuja A tekee ehdotuksen, sitten puhuja B hyväksyy tämän ehdotuksen, ja lopuksi puhuja A vahvistaa hyväksynnän. Neuvotteluissa tällainen kanoninen ehdotussekvenssi on kuitenkin harvinainen, sillä neuvottelua ei tarvita, jos osapuolet ovat jo valmiiksi samaa mieltä asiasta. Arkipäiväiset ehdotussekvenssit voivat laajentua ennen ehdotusta tai ehdotuksen jälkeen, tai ehdotus voidaan muodostaa yhdessä. Tämä ehdotussekvenssin monimutkaistuminen pätee myös institutionaalisiin neuvotteluihin, sillä arkinen vuorovaikutus on niittenkin pohjana. (Arminen 2005: 169–170.)

Ehdotussekvenssin monimutkaistuminen ennen ehdotusta tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ehdottaja selvittää vastaanottajalta ensin, pystyykö hän toimimaan ehdotuksen mukaisesti eli kannattaako hänelle esittää ehdotusta (Arminen 2005: 173–174). Ehdotuksen jälkeisiä ehdotussekvenssin monimutkaistumisia on Arminen (2005: 171–173) mukaan neljänlaisia: 1) Vastaanottaja voi pyytää lisää tietoa ehdotuksesta ennen vastaamistaan. 2) Vastaanottaja voi kertoa, millä ehdoilla hän hyväksyy ehdotuksen. 3) Vastaanottaja voi viivyttää vastaustaan. 4) Vastaanottaja voi hylätä ehdotuksen. **Ehdotuksen muodostaminen yhdessä** (engl. *co-construction of proposal*) tarkoittaa sitä, että ehdotus on moniosainen ja usean puhujan muodostama: ensimmäinen puhuja esittää ehdotuksen sellaisessa muodossa, että vastuuta päätöksestä siirtyy myös vastaanottajalle. Ensimmäinen puhuja voi esimerkiksi kysyä toiselta, mihin aikaan hän haluaa lähteä, jolloin vastaanottaja joutuu ehdottamaan jotakin ajankohtaa. (Arminen 2005: 175.)

3. TUTKIMUSAINEISTO JA SEN KÄSITTELY

Tämän tutkimuksen aineisto koostuu yhdistysten hallitusten kokouksissa esiintyvistä ehdotus–myötämielisyys-vieruspareista. Tässä luvussa kerron tutkimusaineistostani ja sen käsittelystä. Luvussa 3.1 kerron kokousten tallentamisesta ja ehdotussekvenssien litteroimisesta. Luvuissa 3.2 ja 3.3 kuvailen aineistoni rajausta, kun määrittelen, mitä tässä tutkimuksessa tarkoitan ehdotuksella ja mitä myötämielisyyden osoittamisella. Aineistoni suuruudesta kerron luvussa 3.4.

3.1. Aineiston keruu ja litterointi

Keskustelunanalyttisessä tutkimuksessa tavoitteena on, että tutkimusaineisto on nauhoitettu mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa eikä tutkijan ohjailemana. Keskustelujen tallentaminen on välttämätöntä, sillä tutkimuksen aikana niitä on pystyttävä kuuntelemaan useita kertoja. (Vatanen 2016: 313.) Videoin ja äänitin tutkimustani varten opiskelijajärjestöjen hallitusten kokouksia syksyllä 2018. Tallentamani kokoukset olisi pidetty, vaikka en olisikaan kerännyt niistä aineistoa tutkimukseeni. En myöskään osallistunut kokouksissa käytäviin keskusteluihin. Näin tutkimuksessani toteutuvat keskustelunanalyysin tavoitteet, että tallennettavat tilanteet tapahtuisivat tallentamisesta huolimatta ja että tutkija ei puuttuisi aineistossa esiintyvään vuorovaikutukseen vaan antaisi sen olla spontaania (Vatanen 2016: 314).

Tallennettuani kokoukset ja päätettyäni tutkimusaiheeni aloin litteroimaan kokoukseskustelujen kohtia, joissa kokoustavat osoittavat myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan. Lähtökohtana keskustelunanalyysissä on, että kaikilla keskustelun osasilla on jokin merkitys keskustelussa (Heritage 1996 [1984]: 236–237). Tämän oletuksen vuoksi litteraatit kirjoitetaan erittäin yksityiskohtaisiksi. Kielenainesten lisäksi keskustelulitteraattiin kirjoitetaan myös kielen ulkopuolisia aineksia, kuten keskustelijoitten yskähdykset ja nauramiset. (Hakulinen 1997a: 17.) Olen litteroinut ehdotussekvenssit keskustelunanalyttisellä litterointitavalla, jonka on kehittänyt Gail Jefferson. Hänen järjestelmässään on runsaasti erikoismerkkejä pientenkin yksityiskohtien kirjoittamiseen. Keskustelun yksityiskohtien kirjoittaminen litteraattiin on tärkeätä, sillä niillä voi olla vaikutusta keskustelijoitten vuo-

rovaikutukseen. Yksityiskohtien kirjaamatta jättämisestä voi aiheutua vääristymiä tutkimuksen tuloksiin, sillä tällöin ne jäävät helposti huomiotta analyysissä. (Vatanen 2016: 316–318.) Päästäkseni tutkimuksessani mahdollisimman luotettaviin tuloksiin olen litteroinut mahdollisimman tarkasti ehdotussekvenssien ja niitä ympäröivän keskustelun yksityiskohdat, kuten tauot, päällekkäispuhunnat ja naurun. Tilanteissa, joissa kokoustajien eleet ja liikkeet ovat erityisen tärkeitä tilanteen tulkinnan kannalta, hyödynnän Jeffersonin järjestelmän lisäksi Mondadan (2014) kehittämää litterointijärjestelmää, joka sisältää erikoismerkkejä multimodaalisen toiminnan merkitsemiseen. Kaikki tässä tutkielmassa käytetyt litterointimerkit olen selittänyt liitteessä.

Kuten jo selitin luvussa 2.4, yhdistystoimintaan liittyy useita erilaisia kokouksia. Tutkimusaineistoa kerätäkseni päätin tallentaa nimenomaan yhdistysten hallitusten kokouksia käytännön syistä: Hallituksen kokoukset ovat yleensä osallistujamääriltään pienempiä kuin yhdistyksen sääntömääräiset kokoukset, joten hallituksen kokoukseen osallistuvilta on helpompaa saada suostumus tutkimukseen osallistumiseen kuin sääntömääräiseen kokoukseen osallistuvilta. Myös aineiston kerääminen ja käsittely on sitä helpompaa, mitä vähemmältä määrältä tutkittavia puhetta tallennetaan. Lisäksi hallituksen kokouksia järjestetään useammin tai säännöllisemmin kuin muita kokouksia, joten mahdollisuus päästä tallentamaan niitä oli varsin usein.

Saadakseni kokouksista teknisesti mahdollisimman hyvälaatuisen aineiston käytin tallentamisessa useaa apuvälinettä: videokameraa, siihen kytkettävää irtomikrofonia sekä ääninauhuria. Tärkeätä oli saada äänitettyä kokoukseen osallistuvien puhe ja muut äännähdykset niin tarkasti, että pystyin litteroimaan keskustelut keskustelunanalyttisen menetelmän vaatimalla tarkkuudella. Syy kokousten videoimiseen oli se, että videokuvan avulla pystyn ottamaan analyysissäni huomioon keskustelun auditiivisten aineiden lisäksi visuaaliset ainekset eli kokoustajien eleet ja ilmeet, sillä ne voivat olla merkityksellisiä ehdotuksia esittäessä ja niihin reagoitaessa. Asetin videokameran kuvaustilassa niin, että mahdollisimman monen kokoustajan kasvot näkyisivät videolla, mutta siitä huolimatta todella monen kokoustajan kasvot jäävät videokuvan ulkopuolelle (videoilla näkyvien kokoustajien määrästä kerron luvussa 3.4). Kytin videokameraan myös irtomikrofonin, ja asetin sen kokoustajien keskelle, jotta keskustelun äänet tallentuisivat videolle mahdollisimman tarkasti. Myös ääninauhurin asetin kokoustajien keskelle mutta eri kohtaan kuin irtomikrofonin.

Tutkimukseeni osallistuminen on ollut täysin vapaaehtoista. Jokainen tallenteilla esiintyvä henkilö on tiennyt äänittämisestä ja kuvaamisesta. He ovat lukeneet kirjallisen tutkimustiedotteen ja antaneet sen jälkeen kirjallisen tutkimusluvan. Olen anonymisoinut keskustelujen litteraatit vaihtamalla kaikki yhdistysten tai henkilöiden tunnistamista helpottavat erisnimet, kuten henkilöiden, yhdistysten, yritysten, tapahtumien ja paikkojen nimet sekä päivämäärät, juhlapäivät ja rahasummat. Näin menettelemällä olen pyrkinyt tekemään yksittäisen henkilön ja yhdistyksen tunnistamisen litteraatin perusteella mahdottomaksi. Yhdistyksen ja kokoustajien anonymiteetin suojeleminen on vaikuttanut myös esimerkkikatkelmien valintaan, sillä en ole voinut valita esimerkkikatkelmiksi keskusteluja, joitten aiheesta voi helposti päätellä, minkä yhdistyksen hallituksen kokouksesta on kyse.

3.2. Ehdotuksen määrittely ja aineiston rajaus

Luvussa 2.5 kerroin, mitä ehdotuksesta ja ehdotussekvenssistä on kirjoitettu aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa. Sen tiedon pohjalta määrittelen tässä alaluvussa, mitä tarkoitan ehdotuksella tässä tutkimuksessa ja kuinka olen rajannut aineistoni. Ehdotuksen määrittely ei ole yksiselitteistä, vaan tutkijat joutuvat määrittelemään ehdotuksen oman tutkimuksensa näkökulmasta.⁵

Tässä tutkimuksessa tarkoitan **ehdotuksella** kokoustajien ääneen lausumia ajatuksia, oivalluksia tai ideoita, jotka täyttävät seuraavat kaksi ehtoa:

- A) Ajatus, oivallus tai idea koskee yhdistyksen toimintaa eikä yksityishenkilöä. Kaikilla kokoustajilla, niin ehdottajalla kuin vastaanottajillakin, on oikeus osallistua päättämään, toteutetaanko ajatus, oivallus tai idea.
- B) Vastaanottajat eli muut kokoustajat käsittelevät ajatusta, oivallusta tai ideaa ehdotuksena.

---

⁵ Näin on tehnyt esimerkiksi Siitonen (2016) tutkiessaan ehdotukseen vastaamista perheen vuorovaikutustestissä. Tutkimuksessaan hän nimittää ehdotuksiksi sellaisia vuoroja, joissa ensimmäistä kertaa esitetään jokin tulkinta mustetahrataulusta. Kyseisten vuorojen morfosyntaktisilla piirteillä tai sekvenssiasemalla ei ole ehdotuksen määrittelyssä merkitystä. (Siitonen 2016: 34.)

Ehto A on yhdenmukainen sen Couper-Kuhlenin (2014: 634) tutkimustuloksen kanssa, että sekä puhuja että vastaanottaja toteuttavat ehdotuksen (engl. *proposal*) ja hyötyvät siitä: Ehdotuksen toteuttaa ja siitä hyötyy yhdistys, johon sekä puhuja että vastaanottajat kuuluvat. Vaikka ehdotuksen toteuttaisikin yksittäinen henkilö, hän tekee sen yhdistyksen nimissä, yhdistyksen edustajana. Ehto A siis erottaa aineistoni ehdotukset sellaisista ehdotuksista, jotka on osoitettu vain tietyille kokoustajalle ja joitten toteuttaminen on yksin vastaanottajan päätettävissä (engl. *suggestion*). (Ks. luku 2.5) Ehto B on yhdenmukainen **seuraavan vuoron todistusmenetelmän** kanssa. Tämän periaatteen mukaisesti määrittelen puhujan vuoron ehdotukseksi vain, jos vastaanottajakin käsittelee vuoroa ehdotuksena. (Ks. luku 2.3)

Edellä määrittelin, mitä tarkoitan ehdotuksella tässä tutkimuksessa. Kuitenkaan kaikki edelliseen määrittelyyn sopivat vuorot eivät kuulu tutkimusaineistooni, sillä olen rajannut niistä osan aineistoni ulkopuolelle. Seuraavaksi kerron, millaiset ehdotukset kuuluvat aineistooni ja millaiset eivät.

Olen valinnut ehdotuksen tutkimusaineistooni, jos kaikki seuraavista ehdoista toteutuvat:

1. Ehdotusta kohtaan osoitetaan myönteellisyttä jollain muulla(kin) tavalla kuin dialogipartikkelilla tai kehoillisesti.
2. Ehdotus esitetään muussa kokouksen kohdassa kuin alkutoimissa.
3. Ehdotus liittyy kokouksessa käsiteltäviin asioihin.

Olen rajannut ehdotuksen tutkimusaineistoni ulkopuolelle, jos yksikin seuraavista ehdoista toteutuu:

1. Ehdotusta kohtaan osoitetaan myönteellisyttä ainoastaan dialogipartikkelilla tai kehoillisesti.
2. Ehdotus esitetään kokouksen alkutoimissa.
3. Ehdotus liittyy kokoustilanteeseen tai kokouksen kulkuun eikä varsinaisiin kokousasioihin.

Ensimmäinen aineiston rajaamisen ehto liittyy dialogipartikkeleihin⁶ ja kehollisiin eleihin. Siitonen ja Wahlberg (2015) ovat jo tutkineet dialogipartikkelien *mm*, *jaa* ja *joo* tehtävää neuvotteluissa. Heidän tutkimusaineistossaan dialogipartikkeleja *mm*, *jaa* ja *joo*⁷ käytetään ehdotuksen ensivastana, mutta mikään niistä ei yksinään riitä osoittamaan, että vastaanottaja hyväksyisi ehdotuksen eli mustetahratulkinnan ja neuvottelu tulokinnasta olisi käyty loppuun (Siitonen & Wahlberg 2015: 76–77). Eri prosodioilla tuotettujen dialogipartikkelien tehtäviä kokousten ehdotussekvensseissä olisi ehkä syytä tutkia, sillä erityisesti dialogipartikkeleja *nii*, *joo* ja *mm* esiintyy aineistoni ehdotussekvensseissä taajaan. Olen kuitenkin rajannut tutkimusaineistoni ulkopuolelle ehdotusvuorot, joihin kokoustajat vastaavat ainoastaan dialogipartikkelilla tai kehollisella eleellä, koska tallentamissani kokouksissa esiintyvien lukuisten dialogipartikkelien ja kehollisten eleitten tarkastelu laajentaisi tätä tutkielmaa liiaksi. Määrittelen myötämielisyyden osoittamisen luvussa 3.3.

Luvussa 2.4 kerroin, että kokouksen kohdat voidaan jakaa kolmeen osaan: alkutoimiin, päätösasioihin ja muihin asioihin. En ole valinnut aineistooni sellaisia ehdotuksia, jotka tuotetaan kokousten alkutoimissa, kuten kohdissa ”Asialistan hyväksyminen” tai ”Ilmoitusasiat”. Syynä tähän rajaukseen on se, että alkutoimet hoidetaan mahdollisimman nopeasti, eivätkä niissä esitetyt ehdotukset juuri aiheuta keskustelua (Riitesuo 2004: 258). Alkutoimissa esitetyt ehdotukset hyväksytään lähes aina, ja sekä ehdotukset että ehdotusten hyväksynät ovat hyvin kaavamaisia muihin kokouksen kohtiin verrattuna.

Kolmas ehto aineiston rajaamisessa on se, että ehdotus liittyy kokouksessa käsiteltäviin asioihin. Olen siis rajannut aineistoni ulkopuolelle esimerkiksi sellaiset ehdotukset, jotka liittyvät kokouksen kulkuun tai kokoustilanteeseen. Näitä asioita ei kokemukseni mukaan ole tarkoitus merkitä kokouspöytäkirjaan, vaikka muut kokoustajat hyväksyisivätkin kyseiset ehdotukset.⁸ Esimerkissä (2) riveillä 3 ja 5 on Nestorin vuoro, joka ei liity kokousasioihin vaan kokouksen kulkuun.

⁶ Dialogipartikkelit ovat vuorovaikutuksen ohjailun välineitä ja voivat yksinään muodostaa lausuman ja puheenvuoron sekä suorittaa kielellisen toiminnan (ISK 2010 § 797). Esimerkkejä tallentamissani kokouksissa esiintyvistä dialogipartikkeleista ovat *joo*, *niin*, *mm* ja *kyllä*.

⁷ Myös dialogipartikkeli *niin* toimii Siitosen ja Wahlbergin (2015) aineistossa ehdotuksen ensivastana, mutta sitä he eivät tutki tarkemmin.

⁸ Olen opiskelijana kuitenkin huomannut, että opiskelijajärjestöjen hallitusten kokousten pöytäkirjaan saatetaan kirjoittaa kokousasioitten lisäksi kaikenlaisia ylimääräisiä ja epävirallisia asioita. Oletan, että näillä pöytäkirjamerkinnoilla pyritään keventämään yhdistyksen hallituksessa toimimista.

(2) Jatketaanko [kokous C: 1.08.20–1.08.27]

Kokouksessa on pitkään keskusteltu eräästä tapahtumasta ja siihen liittyvästä haalarimerkkiehdotuksesta.

- 01 Pj: >tuo on tommonen ehotus< katotaan että minkä näkönen
 02 siitä tulee jos, (0.1) teh[hään].
 -> 03 Nestori: [jat-] [jatk]etaanko
 04 Lasse: [↑joo:,]
 -> 05 Nestori: etiiä[(päin nii ei) (---)]
 06 Lasse: [jatketaan ku täsä mennee niin saa]tanasti (-)

Tämä rajausta aiheuttaa sen, että suurin osa aineistoni ehdotuksista on tulevaisuudessa toteutettavia ehdotuksia (engl. *remote proposal*, ks. alaviite 2 luvussa 1.2). Heti toteutettavia ehdotuksia on aineistossani muutama, ja ne liittyvät budjettiesityksiin, henkilönimityksiin ja asiakirjojen hyväksymiseen.

3.3. Myötämielisyyden osoittaminen

Ehdotuksen preferoitua jälkijäsentä kutsutaan yleensä hyväksynnäksi (ks. esim. Stevanovic 2013; Siitonen 2016; Raevaara 2016: 148; Fabritius 2020). En kiistä, etteikö tämä nimitys olisi sopiva monissa kahden hengen välisissä arkikeskusteluissa, joissa yksi myötämielinen jälkijäsen riittää ehdotuksen hyväksynnäksi (ks. esim. Raevaara 2016: 148). Kuitenkaan kokouksissa ja muissa institutionaalisissa neuvotteluissa ehdotuksen hyväksymistä ei välttämättä paikanneta yhteen vuoroon vaan ehdotuksen hyväksymisen voi niissä nähdä prosessina, jossa hyväksyntä syntyy useasta vuorosta.

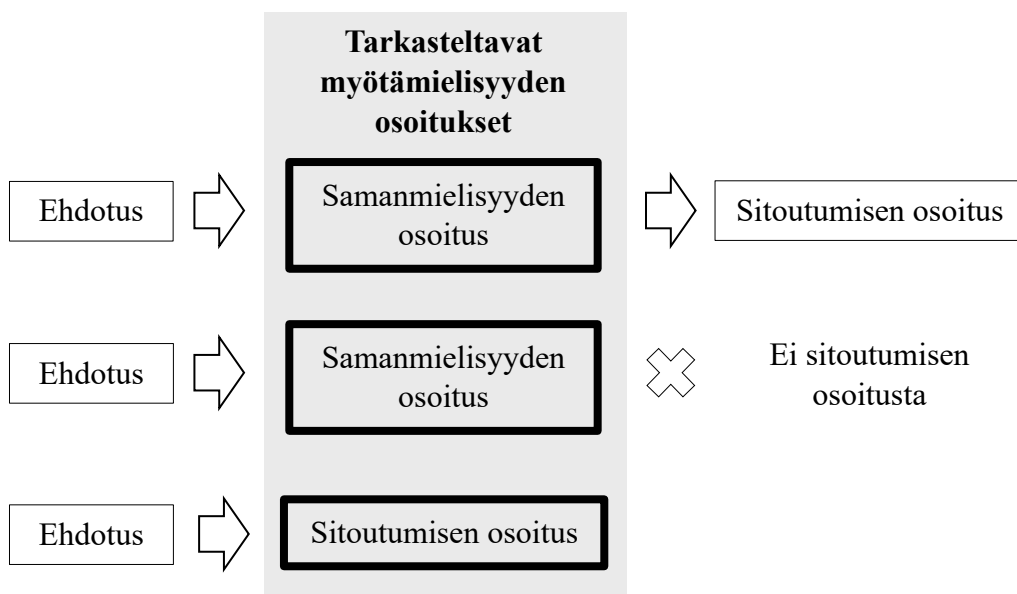
Ehdotuksen hyväksymisen ja päätöksen syntymisen prosessimaista luonnetta kuvastaa Stevanovicin (2012a) tutkimus, josta kerroin luvussa 1.2. Siinä hän on määritellyt, mitkä toiminnot päätöksentekosekvenssissä tuotetaan, jotta syntyvä päätös on osallistujien yhteinen. Jotta yhteinen päätös syntyisi, 1) ehdotuksen vastaanottajalla täytyy olla pääsy (engl. *access*) ehdotuksen sisältöön, 2) hänen täytyy ilmaista samanmielisyytensä (engl. *agreement*) ehdottajan kanssa sekä 3) osoittaa sitoutumisensa (engl. *commitment*) ehdotettuun toimintaan. Jos vastaanottaja ei toteuta vaiheita 1 tai 2 tai kumpaakaan niistä mutta ilmaisee sitoutumisensa ehdottajan suunnitelmaan, lopputuloksena on yksipuolinen päätös. Jos taas ehdotuksesta luovutaan, ennen kuin nämä kolme vaihetta on suoritettu, päätöstä ei synny lainkaan. (Stevanovic 2012a: 784–785, 798.) Kuvio 1 on Stevanovicin

(2012a: 785) havainnollistus päätöksentekoprosessista, jonka lopputuloksena on yhteinen päätös.

KUVIO 1. Tie ehdotuksesta yhteiseen päätökseen Stevanovicin (2012a: 785) mukaan.

Yhteisen tai edes yksipuolisen päätöksen syntyminen ei ole olennaista minun tutkimuksessani, vaan tarkastelen sellaisia vuoroja, joilla kokoustajat osoittavat myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan. Myötämielisyyden osoitukseksi lasken ensinnäkin Stevanovicin (2012a) mainitseman samanmielisyyden osoituksen riippumatta siitä, osoitetaanko sen jälkeen ehdotusta kohtaan sitoutumista. Mikäli ehdotettuun toimintaan osoitetaan heti sitoutumista ilman samanmielisyyden osoitusta, lasken myös tällaisen sitoutumisen osoituksen myötämielisyyden osoitukseksi. Jos taas ehdotettuun toimintaan osoitetaan sitoutumista vasta sen jälkeen, kun toinen kokoustaja on jo osoittanut samanmielisyyttään, jätän tällaisen sitoutumisen osoituksen aineistoni ulkopuolelle. Havainnollistan tarkastelemiäni myötämielisyyden osoituksia kuviossa 2.

KUVIO 2. Tässä tutkimuksessa tarkasteltavat myötämielisyyden osoitukset.

Verratessa kuviota 2 kuvioon 1 käy ilmi, ettei aineistoni valinnassa ole ollut merkitystä sillä, osoittaako myötämielisyyttä osoittava kokoustaja pääsyä ehdotukseen sisältöön vai

ei; aineistoni ehdotussekvensseissä on molempia tapauksia. Myös Stevanovicin (2012a: 792–795) aineistossa osoitetaan myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan tuntematta ehdotettua laulua: hänen aineistoesimerkissään pastori osoittaa samanmielisyyttä ja myös sitoutumista kanttorin ehdottamaan toimintaan ilman, että hän osoittaa tietävänsä, mikä kanttorin ehdottama laulu on. Syntynyt päätös uhkaa jäädä yksipuoliseksi, joten kanttori kysyy pastorilta, tietääkö hän kyseisen laulun. Pastorin vastattua kieltävästi kanttori selittää laulun alkuperän hänelle ja tällä tavalla yrittää tehdä päätöksestä yhteisen. (Stevanovic 2012a: 792–795.)

Sen sijaan, että kutsuisin kaikkia yksittäisiä ehdotuksen preferoituja jäkijäseniä hyväksynnöiksi, kutsun niitä tässä tutkimuksessa yhteisesti **myötämielisyyden osoituksiksi**. Ehdotuksen hyväksyntä ja päätöksen syntyminen rakentuvat näistä yksittäisistä **myötämielisyydsuoroista**, mutta joissain toimintajaksoissa jo yksi myötämielisyydsuoro muodostaa ehdotuksen hyväksymisen ja johtaa päätöksen syntymiseen. Myötämielisyyden osoitus ehdotusta kohtaan siis edesauttaa ehdotuksen kehittymistä päätökseksi, mutta toisaalta myötämielisyyden osoittamisesta huolimatta kaikki ehdotukset eivät johda päätökseen.

3.4. Tutkimusaineiston suuruus

Kerätäkseni tutkimusaineiston tallensin kymmenen kokousta, kymmenen eri opiskelijajärjestön hallituksen pitämänä. Tallentamani kokoukset pidettiin loka- ja marraskuussa vuonna 2018. Olen kirjannut tallentamieni videoitten ajalliset pituudet, kokoustajien määrät, aineistoni ehdotusvuorojen määrät sekä aineistoni myötämielisyydsuorojen määrät taulukkoon 1.

TAULUKKO 1. Tallentamieni kokousvideoitten pituudet, kokoustajain määrät sekä tutkimusaineistoon valitsimieni ehdotusten ja myötämielisyysvuorojen määrät.

Kokous	Videon pituus	Kokoustajain määrä	Ehdotusvuorojen määrä	Myötämielisyysvuorojen määrä
A	94 min	8	12	17
B	43 min, 18 s	7	2	2
C	105 min, 55 s	10	24	35
D	141 min, 37 s	6	46	52
E	76 min, 14 s	17	23	33
F	50 min, 49 s	4	8	9
G	77 min, 38 s	9	16	22
H	91 min, 55 s	6	10	11
I	76 min, 2 s	10	22	32
J	46 min, 27 s	13	10	18
Yht.	803 min, 55 s	90	173	231

Kuten taulukosta 1 käy ilmi, minulla on ollut kokousvideoita tarkasteltavani 803 minuuttia ja 55 sekuntia eli lähes 13,5 tuntia. Itse kokoukset kestävät hieman vähemmän aikaa, sillä olen käynnistänyt videon ennen kokouksen avaamista ja lopettanut videon kokouksen päättämisen jälkeen. Lyhin video on kokouksesta B: se kestää 43 minuuttia ja 18 sekuntia. Pisin video on kokouksesta D: se kestää kaksi tuntia, 21 minuuttia ja 37 sekuntia.

Tallentamiini kokouksiin on osallistunut kokouksesta riippuen 4–17 henkilöä. Yhteensä kokouksissa on 90 osallistujaa. Kaikki heistä eivät puhu kokousten aikana. Valitettavasti useassa kokouksessa videokameran kuvaan on mahtunut vain neljä tai viisi henkilöä, vaikka kokouksessa on ollut läsnä 3–12 muutakin henkilöä. Yhteensä 46 kokoustajan kasvot näkyvät videoilla koko ajan. Kuuden kokoustajan kasvot näkyvät videoilla toisinaan, kun he eivät ole toisen kokoustajan takana. Videokuvan ulkopuolelle on jäänyt kokonaan 38 kokoustajaa. En siis ole pystynyt ottamaan analyysissäni huomioon heidän eleitänsä tai katseitaan. Kokouksia videoidessani pyrin varmistamaan, että ainakin kokouksen puheenjohtajan kasvot näkyvät videolla, sillä kokemukseni mukaan puheenjohtaja puhuu kokouksissa eniten. Tällainen järjestely on onnistunut yhdeksässä kokouksessa. Yhdessä kokouksessa puheenjohtajasta näkyy sivuprofiili tai ei mitään riippuen siitä, nojaako hän istuessaan eteen vai taakse.

Taulukosta 1 ilmenee, että aineiston rajaamisen jälkeen tutkimusaineistoni käsittää yhteensä 173 ehdotusta, joista jokaista kohtaan osoittaa myötämielisyyttä vähintään yksi

kokoustaja. Näillä 173 ehdotusvuorolla on jälkijäseninään yhteensä 231 myötämielisyysvuoroa. Toisin sanoen aineistossani on monta ehdotusta, joita kohtaan osoitetaan myötämielisyyttä usealla eri vuorolla. Näin suuren tutkimusaineiston etu on se, että siitä käy paremmin ilmi erilaisten käytänteitten taajuus kuin pienestä aineistosta. Pienen aineiston tutkimisessa on riskinä, että tutkija perustaa analyysinsä satunnaisiin tapauksiin, jotka ovat marginaalisia tai epätavallisia muotoja tutkittavana olevasta ilmiöstä. (Couper-Kuhlen & Selting 2018: 20.) Aineistossani on vähiten vuoroja kokouksesta B: kaksi ehdotusvuoroa ja kaksi myötämielisyysvuoroa. Eniten vuoroja aineistossani on kokouksesta D: 46 ehdotusvuoroa ja 52 myötämielisyysvuoroa.

4. MYÖTÄMIELISYYDEN OSOITTAMINEN EHDOTUSTA KOHTAAN

Tässä luvussa esittelen aineistostani havaitsemani käytänteet, joilla kokoustajat osoittavat myötämielisyyttä toisen kokoustajan tuottamaa ehdotusta kohtaan. Olen jakanut ehdotus–myötämielisyys-vierusparit seuraavaan kahdeksaan käytänneryhmään sen mukaan, mil-laista käytännettä myötämielisyysvuorossa käytetään:

- eksplisiittinen hyväksyntä (luku 4.1)
- lyhyet ilmaukset ja kiteymät (luku 4.2)
- ehdotusvuoron predikaattiverbin toistaminen (luku 4.3)
- ehdotusvuoron nominin toistaminen (luku 4.4)
- ehdotuksen myönteinen arvioiminen (luku 4.5)
- ehdotuksen perusteleminen (luku 4.6)
- sitoutuminen ehdotettuun toimintaan (luku 4.7)
- osallistuminen ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun (luku 4.8)

Olen luokitellut vierusparin useaan käytänneryhmään, jos myötämielisyysvuoron raken-neyksikkö edustaa useata havaitsemaani käytännettä tai jos myötämielisyysvuorossa on useita rakenneyksiköjä, jotka edustavat eri käytänteitä. Aineistossani on myös 12 myö-tämielisyysvuoroa, jotka eivät sovi mihinkään edellä mainituista kahdeksasta käytnne-ryhmästä ja joilla ei ole keskenäänkään muuta yhteistä kuin se, että niillä osoitetaan myö-tämielisyyttä ehdotusta kohtaan. En analysoi näitä vuoroja lainkaan. En myöskään tar-kastele pelkästään dialogipartikkelein ja kehollisin elein tuotettuja myötämielisyysvuo-roja, niin kuin selitin luvussa 3.3.

Niin kuin kerroin tutkimuskysymysteni yhteydessä, tässä tutkimuksessa jaottelen havait-semani myötämielisyiden osoittamisen käytänteet sen mukaan, perustuvatko ne ennem-min vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena vai vuoron rakenteeseen tai yksittäisiin lekseemeihin (ks. luku 2.3). Analysoin niitä hieman eri tavalla. Vuoron rakenteeseen tai yksittäisiin lekseemeihin perustuvien käytänteitten tapauksessa selvitän vuorojen muo-toon ja sanastoon liittyvät ominaispiirteet. Vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena pe-rustuvien käytänteitten tapauksessa huomioni kohdistuu siihen, mitä rinnakkaistoimintoja näillä myötämielisyysvuoroilla on eli mitä muuta vuorolla tehdään kuin osoitetaan myö-

tämielisyyttä ehdotusta kohtaan. On huomattava, että havaitsemistani rinnakkaisista toiminnoista kaikki eivät ole keskustelunanalyysin tunnustamia toimintoja. Luvussa 5 teen tutkimustuloksistani yhteenvedon.

Jokaisessa analyysiluvussa analysoin yhden pitkän esimerkkikatkelman, joka sisältää kokonaisen ehdotussekvenssin ja sen ympäristöä. Sen jälkeen selitän taulukon avulla, millaisia kyseisen käytänneryhmän muut ehdotus–myötämielisyys–vierusparit tai myötämie-lisyysvuorot ovat. Annan niistäkin esimerkkejä, mutta koska tutkielmassani on tilaa hyvin rajallisesti, nämä muut esimerkit ovat lyhyitä: ne alkavat suunnilleen ehdotusvuorosta ja päättyvät suunnilleen myötämie-lisyysvuoron loppuun. Näitä lyhyitä esimerkkikatkelmia en analysoi yhtä tarkasti kuin lukujen alussa olevat pitkät esimerkkikatkelmat.

4.1. Eksplisiittinen hyväksyntä

Luvussa 3.3 kerroin, että kutsun aineistoni myötämie-lisyyttä osoittavia vuoroja myötämie-lisyysvuoroiksi enkä hyväksyntävuoroiksi. Teen kuitenkin poikkeuksen yhden käytänneryhmän kohdalla. Siinä ehdotukset hyväksytään eksplisiittisesti, joten kutsun näitä jälkijäseniä **eksplisiittiseksi hyväksyntävuoroiksi**. Eksplisiittisesti hyväksyminen tarkoittaa sitä, että vuorossa käytetään samanmie-lisyyttä ilmaisevaa verbiä tai verbi-idiomia, kuten *kannattaa*, *käydä*, *kompat*, *sopia* ja *lähteä jollekin kannalle*. Tällaisia hyväksyntävuoroja on aineistossani 46. Ehdotuksia, jotka saavat jälkijäsenekseen eksplisiittisen hyväksyntävuoron, on aineistossani yhteensä 28. Esimerkissä (3) puheenjohtaja (litteraatiissa ”Pj”) tuottaa riveillä 14 ja 16 ehdotuksen, jonka Siru hyväksyy eksplisiittisesti riveillä 17 ja 19.

(3) Väliaikainen sihteeri [kokous F: 0.11.04–0.11.40]

Puheenjohtaja on ilmoittanut, että hallituksen sihteeri eroaa hallituksesta eikä täten hoida sihteerin tehtäviä enää.

- 01 Pj: valitaan valitaan nyt ainaki väliaikainen ku meitä, (.)
 02 sihteeri tähän ku meitä on,
 03 Siru: mm::,=
 04 Pj: =neljä tässä, (.) niin, (0.5)
 05 Pj: onko joku joka on halukas? (0.2) vai, (0.5)
 06 Petra: °em minä°,=
 07 Pj: =siis vä- vä- väliaikainen semmonen että [saadaan jo]ku
 08 Siru: [mm:::,]
 09 Pj: muu siihen, (.) valittua, (0.5)
 10 Pj: ees niinku vain virallisemmin (jo) ku meitä on enemmän
 11 paikalla tääl(lä). (0.4)

12 Petra: öö:::[::,   ]
 13 Pj: [>mutta ei<] jos ei muu kukaan niinku, (.)
 -> 14   [>itse ha]lua< niin **ehdotan** että <Aada>, (.) on meidän
 15 Siru: [nii,   ]
 -> 16 Pj: väliaikainen sihteeri. (.)
 => 17 Siru: määki **kannatan** ku, (.) mulla itellä [>tullee oleen aika
 18 Pj: [°joo:°,   ]
 => 19 Siru: paljo<, [(.) poissa][oloja nii]. (0.1)
 20 Pj: [joo joo,   ]
 21 Aada: [joo::,   ]
 22 Pj: joo,=
 23 Petra: =mä mulla on:::, (.) ää taipumus olla välillä välillä
 24   poissa ja lisäksi mahdotonta käytännös kantaa konetta,
 25   (.)
 26 Pj: joo ei se mitään [se on ihan (-). joo se on iha,]
 27 Aada: [joo mulla on aina kone mukana,]

Esimerkin (3) riveillä 1–2 ja 4 puheenjohtaja kertoo hallituksen valitsevan väliaikaisen sihteerin kyseisessä kokouksen kohdassa, koska heitä on kokouksessa neljä paikalla. Rivillä 5 hän kysyy, onko joku kokouksessa olevista hallituksen jäsenistä halukas hallituksen väliaikaiseksi sihteeriksi. Petra vastaa, ettei hän ole halukas (r. 6), minkä jälkeen puheenjohtaja tarkentaa, että kyseisessä kokouksessa valittava sihteeri olisi vain väliaikainen ja hallitus valitsisi uuden sihteerin myöhemmin (r. 7, 9–11). Petra vastaa puheenjohtajan tarkennukseen venytetyllä epäröintiänteellä *öö* (r. 12), minkä aikana puheenjohtaja aloittaa uuden vuoron, jossa hän ehdottaa Aadaa hallituksen väliaikaiseksi sihteeriksi (r. 13–14, 16). Hän eksplikoi vuoronsa olevan ehdotus tuottamalla *ehdottaa*-verbin preesensissä ja yksikön ensimmäisessä persoonassa.

Riveillä 17 ja 19 Siru hyväksyy puheenjohtajan ehdotuksen sanomalla *määki kannatan ku, (.) mulla itellä >tullee oleen aika paljo<, (.) poissaoloja nii*. Puheenjohtajan ehdotusvuoron ja Sirun hyväksyntävuoron väliin jää vain mikrotauko, eli Siru tuottaa hyväksyntävuoronsa viivyttämättä, preferoidun jälkijäsenen tavoin (ks. luku 2.3). Hän myös eksplikoi hyväksyntänsä käyttämällä *kannattaa*-verbiä. Yksi sen merkityksistä on 'jonkin mielipiteen tukeminen tai puoltaminen' (KS 2020 s.v. *kannattaa*). Verbit *kannattaa* ja *hyväksyä* eivät ole synonyymeja, vaan ne ovat pikemminkin hyponymisessä suhteessa toisiinsa: ehdotuksen kannattaminen on ehdotuksen eksplisiittistä hyväksymistä. Hyväksyntävuorossaan Siru ei ainoastaan kannata ja hyväksy ehdotusta vaan myös perustelee, miksi ei itse ryhdy hallituksen väliaikaiseksi sihteeriksi.

Ennen kuin Siru on päättänyt vuoroaan, puheenjohtaja ja Aada vastaavat Sirun perusteluun dialogipartikkelilla *joo* (r. 20, 21 ja 22). Myös Petra kertoo, miksei hän ala hallituksen väliaikaiseksi sihteeriksi (r. 23–24), mihin puheenjohtaja vastaa hyväksyvästi (r. 26). Rivillä 27 päällekkäispuhunnassa puheenjohtajan kanssa Aada vastaa puheenjohtajan ehdotukseen *joo mulla on aina kone mukana* ja näin osoittaa itsekkin myönteellisyttä ehdotusta kohtaan. Aadan vuoron jälkeen puheenjohtaja kertoo, mitä väliaikaisen sihteerin työ pitää sisällään, minkä jälkeen kokoustavat keskustelevat siitä, millä menettelyllä hallitus valitsee uuden virallisen sihteerin. Kokouksessa jatketaan eteenpäin, ja Aadan valintaa sihteeriksi pidetään päätettynä, vaikka puheenjohtaja ei eksplikoikaan päätöstä.

Sirun hyväksyntävuorossaan (r. 17, 19) käyttämä verbi *kannattaa* on yleisin verbi aineistoni eksplisiittisissä hyväksyntävuoroissa: tämän verbin sisältäviä hyväksyntävuoroja on aineistossani yhteensä 36. Niillä hyväksytään yhteensä 19 ehdotusta. Aineistossani verbiä *kannattaa* käytetään hyväksyntävuorossa varsinkin silloin, kun ehdotusvuorossa on käytetty verbiä *ehdottaa* tai *esittää*. Yksi verbin *esittää* merkityksistä on 'ehdottaa (virallisesti), panna ehdolle' (KS 2020 s.v. *esittää*). Esimerkissä (3) puheenjohtaja käytti ehdotusvuorossaan verbiä *ehdottaa*, jolla hän merkitsi vuoronsa ehdotukseksi. Verbit *ehdottaa*, *esittää* ja *kannattaa* ovat kaikki **performatiiviverbejä**, jotka ilmaisevat lausuman puhetoiminnon. Performatiiviverbejä ovat myös esimerkiksi seuraavat verbit: *pyydän*, *kutsun*, *vaadin*, *kehotetaan*, *ilmoitetaan*. (ISK 2010 § 1671.)

Austin (1978: 3–5) erottaa toisistaan asiointiloja kuvailevat lausumat ja teon suorittavat lausumat. Ensimmäisiä hän kutsuu konstatiiveiksi ja jälkimmäisiä **performatiiveiksi**. Esimerkki performatiivilauseesta on *Nimeän tämän laivan Queen Elizabethiksi* lausutuna laivan kastamistilaisuudessa – laivaa ei luultavasti pidettäisi kastettuna, jos pullo rikottaisiin laivan kylkeä vasten ilman performatiivin lausumista. Jotta lausumaa voi pitää performatiivina, täytyy se lausua oikeissa olosuhteissa: jotta voi nimetä laivan, täytyy olla juuri se henkilö, jolle kyseinen tehtävä on annettu. (Austin 1978: 4–6, 8–9.)

Austin (1978: 32) jakaa performatiivit eksplisiittisiin ja implisiittisiin. **Eksplisiittiset performatiivit** alkavat performatiiviverbillä tai sisältävät performatiiviverbin, kuten *lyön vetoa*, *lupaan* tai *testamenttaan*. Tällä ilmauksella puhuja nimeää suorittamansa toiminnon, esimerkiksi vedon lyömisen, lupaamisen tai testamenttaamisen. Eksplisiittisen performatiivin tuottamalla puhuja tuo ilmi sen, miksi toiminnoksi hän lausumansa tarkoittaa

ja miten vastaanottajan tulisi se ymmärtää. Näin ollen *käskesi sinua menemään* on eksplisiittinen performatiivi, käsky. Imperatiivi *mene* sen sijaan voi olla paitsi käsky, myös neuvo tai pyyntö. Toisin sanoen, jos se on käsky, se on implisiittinen käsky ja täten myös implisiittinen performatiivi, koska sillä suoritetaan teko. (Austin 1978: 32, 70.)

Minun aineistossani eksplisiittisiä performatiiveja ovat eksplisiittiset ehdotukset ja eksplisiittiset ehdotusten kannatukset. Määrittelen **eksplisiittisiksi ehdotuksiksi** ne ehdotukset, joissa ehdottaja käyttää performatiiviverbejä *ehdottaa* tai *esittää* tai substantiivia *ehdotus*. Siten ehdottaja tekee selväksi, että hän tarkoittaa vuoronsa ehdotukseksi, niin kuin esimerkissä (3). Vastaavasti **eksplisiittisiä kannatuksia** ovat *kannattaa*-verbin sisältävät vuorot, kuten *kannatan* ja *kannatetaan* (ks. myös esimerkin (3) rivi 17). Eksplisiittiset kannatukset taas määrittelen osaksi eksplisiittisiä ehdotuksen hyväksyntöjä, joita ovat kaikki tämän käytänneryhmän myötämielisyysvuorot. Kuitenkin Austinin (1978: 32) määritelmän mukaisesti tämän käytänneryhmän muut myötämielisyysvuorot kuin eksplisiittiset kannatukset ovat implisiittisiä hyväksyntöjä, koska niissä ei käytetä *hyväksyä*-performatiiviverbiä. Havainnollistan aineistoni myötämielisyysvuoroja performatiiveina kuviossa 3. Eksplisiittisen hyväksynnän, eksplisiittisen ehdotuksen ja implisiittisen ehdotuksen tapauksissa annan esimerkkejä kyseiseen ryhmään kuuluvista vuoroista. Implisiittisen hyväksynnän tapauksessa en anna esimerkkejä vaan olen maininnut kaikki muut tämän tutkimuksen käytänneryhmät (luvut 4.2–4.8) paitsi eksplisiittisen hyväksynnän.

<p>Eksplisiittinen hyväksyntä</p> <p><i>maanantai käy komppaan</i></p> <p><i>soppii</i></p> <div style="border: 1px dashed black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Eksplisiittinen kannatus</p> <p><i>kannatan kannatetaan</i></p> </div> <p><i>mää lähen kans tolle kannalle</i></p>	<p>Implisiittinen hyväksyntä</p> <ul style="list-style-type: none"> • lyhyet ilmaukset ja kiteymät • ehdotusvuoron predikaattiverbin toistaminen • ehdotusvuoron nominin toistaminen • ehdotuksen myönteinen arvioiminen • ehdotuksen perusteleminen • sitoutuminen ehdotettuun toimintaan • ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun osallistuminen
<p>Eksplisiittinen ehdotus</p> <p><i>ehdotan kirkkaita mukeja</i></p> <p><i>esitän että siihen mainosbänderolliin budjetoijaan viiskyt euroa</i></p> <p><i>elikkä tarjoiluihin esitän budjetoitavaksi kolmesattaakuuskyymmentä</i></p> <p><i>ainaki mun oma ehdotus ois Tane Mäki</i></p>	<p>Implisiittinen ehdotus</p> <p><i>onko se sitte perjantai yheksäs päivä</i></p> <p><i>muovipusseista juodaan</i></p> <p><i>maanantai</i></p> <p><i>oisko se kahen jälkeen sitten siinä</i></p> <p><i>vujulahjaksi</i></p>

Eksplisiittinen performatiivi

Implisiittinen performatiivi

KUVIO 3. Eksplisiittisten ja implisiittisten performatiivien jakautumat aineistossani.

Kuten antamistani esimerkeistä huomaa, performatiiviverbit *kannattaa*, *ehdottaa* ja *esittää* ovat indikatiivin preesensin ensimmäisessä persoonassa, yleensä yksikössä, mutta suomen kielessä performatiiviverbejä käytetään myös passiivissa (Austin 1978: 56, 61–63; ISK 2010 § 1671). Minun aineistoni eksplisiittisissä ehdotusvuoroissa passiivimuotoisia *ehdottaa*- tai *esittää*-verbejä ei ole lainkaan. Sen sijaan passiivimuotoinen *kannattaa*-verbi on aineistossani yleinen: *kannattaa*-verbiä käytetään passiivimuotoisena 23 hyväksyntävuorossa ja yksikön ensimmäisessä persoonassa 13 hyväksyntävuorossa.

Tarkastelemissani kokouksissa eksplisiittinen hyväksyntävuoro – varsinkin *kannattaa*-verbin sisältävä hyväksyntävuoro – seuraa tavallisimmin eksplisiittistä ehdotusvuoroa. Aineistoni 19 ehdotuksesta, jotka hyväksytään käyttäen *kannattaa*-performatiiviverbiä, 16:ssa käytetään performatiiviverbiä *ehdottaa* tai *esittää*. Seuraavaan taulukkoon 2 olen

laatinut yhteenvedon aineistoni eksplisiittisten hyväksyntävuorojen lukumääristä ehdotusvuoron ja hyväksyntävuoron verbien mukaan.

TAULUKKO 2. Eksplisiittisten hyväksyntävuorojen lukumäärät sen mukaan, onko ehdotusvuoro eksplisiittinen ja sisältääkö hyväksyntävuoro verbin *kannattaa* myönteisessä muodossa, sekä esimerkkien numerot.

Ehdotusvuorojen eksplisiittisyys ja eksplisiittisten hyväksyntävuorojen verbit	Hyväksyntävuorojen määrä	Esimerkin numero
Ryhmä A: Ehdotusvuoro on eksplisiittinen	34	
Hyväksyntävuorossa verbi <i>kannattaa</i> myönteisenä	33	(3)
Hyväksyntävuorossa ei verbiä <i>kannattaa</i> vaan jokin muu samanmielisyyttä ilmaiseva verbi tai verbi-idioni	1	-
Ryhmä B: Ehdotusvuoro ei ole eksplisiittinen	12	
Hyväksyntävuorossa verbi <i>kannattaa</i> myönteisenä	3	(4)
Hyväksyntävuorossa ei verbiä <i>kannattaa</i> vaan jokin muu samanmielisyyttä ilmaiseva verbi tai verbi-idioni	9	(5)
Yhteensä	46	

Kuten taulukosta 2 näkee, olen jakanut aineistoni 46 eksplisiittistä hyväksyntävuoroa ryhmiin A ja B. Ryhmän A hyväksyntävuorot tuotetaan vastauksina eksplisiittisiin ehdotusvuoroihin eli sellaisiin ehdotusvuoroihin, joissa käytetään *ehdottaa*- tai *esittää*-performatiiviverbiä. Ryhmään kuuluu 34 hyväksyntävuoroa. Eksplisiittisiä hyväksyntävuoroja, joita ne seuraavat, on 17.⁹ Ryhmän A hyväksyntävuoroista 33:ssa käytetään *kannattaa*-performatiiviverbiä. Tällainen hyväksyntävuoro oli esimerkin (3) riveillä 17 ja 19. Yhdessä ryhmän A hyväksyntävuorossa ei käytetä performatiiviverbiä *kannattaa* vaan jokin muuta samanmielisyyttä ilmaisevaa verbiä tai verbi-idionia.

Ryhmän B hyväksyntävuorot tuotetaan vastauksina ehdotusvuoroihin, jotka eivät ole eksplisiittisiä eli joissa ei käytetä *ehdottaa*- tai *esittää*-performatiiviverbiä. Siihen kuuluu 12 hyväksyntävuoroa. Niistä kolmessa on käytetty *kannattaa*-verbiä myönteisessä muodossa. Tällainen myönteisyydivuoro on esimerkin (4) rivillä 3.

⁹ Koko aineistossani on yhteensä 20 eksplisiittistä ehdotusvuoroa. Kolme näistä ehdotusvuoroista hyväksytään muulla tavalla kuin eksplisiittisesti.

(4) Perjantai yheksäs päivä [kokous F: 0.42.15–0.42.20]

Aada on aiemmin ehdottanut erään tapahtuman ajankohdaksi Mikael Agricolan päivää, minkä jälkeen kokouksessa on pitkään pohdittu, olisiko jokin toinen päivä sopivampi.

- > 01 Pj: onko se sitte, (.) perjantai yheksäs päivä. (0.7)
 -> 02 Mikael [Agricolan päivä].
 => 03 Siru: [<kannatan>.]

Kun kokouksessa ei keksitä parempaakaan ajankohtaa tapahtumalle, puheenjohtaja kysyy muilta kokoustajilta, järjestetäänkö tapahtuma perjantaina eli yhdeksäntenä päivänä. Hän pitää tauon, ja kun kukaan ei sinä aikana vastaa hänelle, hän täsmentää kyseisen päivän olevan Mikael Agricolan päivä. (R. 1–2.) Täsmennyksen aikana Siru puhuu puheenjohtajan päälle sanoen *kannatan* (r. 3). Tällä tavalla hän käsittelee puheenjohtajan kysymystä ehdotuksena ja hyväksyy sen eksplisiittisesti.

Yhdeksässä B-ryhmän hyväksyntävuorossa ei käytetä *kannattaa*-verbiä vaan jotakin muuta samanmielisyyttä ilmaisevaa verbiä. Tällainen vuoro on esimerkin (5) rivillä 10.

(5) Yhteenveto tapahtumista [kokous D: 1.39.57–1.40.10]

Kokouksessa on mietitty tulevien tapahtumien ajankohtia ja viimeisimpänä on keskusteltu hallituskäynnistä.

- 01 Pj: >(-)< pitikö sinne [varata, (.) *jotai]n, (0.9)
     Pj: *katsoo vihkoaan----->
 02 Aila: [öö:::m,]
 -> 03 Aila: voitais nyt sev [verran ehkä, (0.2) nuis]ta
 04 Pj: [>kymppi oltiin varattu.* (.) °joo°.<]
     Pj: -----*
 -> 05 Aila: päivistä että jos me halutaan se tehdä se joku
 -> 06 yhteenveto ens kuun tapahtumista, [nii et] (0.3)
     07 Pj: [nii:,]
 -> 08 Aila: sovittas et vaikka tällä viikolla hoidetaan kaikki
 -> 09 päivät lukkoo.=
 => 10 Pj: =↑joo, (0.1) ↓joo, (0.2) **komppaan**.

Esimerkissä (5) puheenjohtaja muistelee, pitikö hallituksen varata rahaa hallituskäyntiä varten, ja tarkistaa asian vihkostaan (r. 1, 4). Aila vaihtaa puheenaiheen yksittäisestä tapahtumasta yleisesti seuraavan kuun tapahtumiin ehdottamalla, että kaikkien seuraavan kuun tapahtumien päivämäärät lyödään lukkoon kuluvalle viikolla, jotta hallitus voisi tehdä jäsenistölle yhteenvedon niistä (r. 3, 5–6, 8–9). Puheenjohtaja hyväksyy Ailan ehdotuksen eksplisiittisesti sanoen ↑joo, (0.1) ↓joo, (0.2) *komppaan*. (r. 10). Puheenjohtajan vuoro on preferoitu, sillä hän tuottaa sen välittömästi Ailan vuoron jälkeen. Hän tuottaa ensin kaksi joo-partikkelia mutta käsittelee sitä riittämättömänä hyväksyntänä, sillä niit-

ten jälkeen hän sanoo vielä *komppaan*, minkä jälkeen hän lopettaa vuoronsa. Verbin *kom-pata* eräs merkitys on 'kannattaa jotakin, olla jonkun kanssa samaa mieltä' (KS 2020 s.v. *kom-pata*). Aineistoni 46 eksplisiittisestä hyväksyntävuorosta yhteensä kymmenen on sellaisia, joissa käytetään jotain muuta samanmielisyyttä tai suostumista ilmaisevaa verbiä tai verbi-idiomia kuin *kannattaa*. Näitä verbejä ja verbi-idioimeja ovat *kom-pata*-verbin lisäksi *käydä* (esim. *maanantai käy*), *olla samaa mieltä*, *lähteä jollekin kannalle* (*mää lähen kans tolle kannalle*) ja *sopia* (*soppii*).

4.2. Lyhyet ilmaukset ja kiteymät

Aineistossani on 22 myötämielisyytsuoraa, jotka rakentuvat lyhyistä ilmauksista tai kiteymistä, kuten *totta*, *eh(d)ottomasti*, *sepä se*, *eiköhän* ja *miksipä ei*. Tällaisilla lyhyillä ilmauksilla ja kiteymillä osoitetaan myötämielisyyttä 22:ta ehdotusta kohtaan. Seuraavassa esimerkissä (6) sihteeri (litteraatissa "Sri") tekee useita ehdotuksia, joista kolmea kohtaan puheenjohtaja osoittaa myötämielisyyttä sanomalla *joo totta* tai *totta* (r. 35, 39, 46).

(6) Pikahalko [kokous D: 2.05.55–2.06.42]

Kokouksessa on keskusteltu siitä, milloin yhdistyksen jäsenpalaute-lomake julkaistaan ja milloin kyselyn vastauksia käsitellään. Hal-litus aikoo koostaa kyselyn tulokset ennen yhdistyksen syyskokousta. Puheenjohtaja on heijastanut tietokoneensa näytön valkokankaalle ja katsoo valkokankaalta tietokoneensa kalenteria.

```

18 Sri:      mum mielest et laittaa kaheskymmeneskaheksas päivä
19           vaikka sit ois kaks viikkoo aikaa. (0.9)
20 Pj:      joo. (0.2) joo, ens viikon, maanantaina laitetaan se,
21           (.)
22 Pj:      ja sitte,
23           (0.8) ((sihteeri alkaa kirjoittaa tietokoneella))
24 Pj:      kaks viikkoo. (0.4)
25 Pj:      *sitte tolla viikolla ↑jos me pietään
           Pj:      *liikuttaa tietokoneensa hiirtä erään viikon kohdalla
           tietokoneen kalenterissa----->
26 Pj:      halko. (0.2) nii sit voi, tai muuten niinku jos.
27           (0.9) ((sihteeri lopettaa tietokoneella kirjoittamisen))
28 Sri:      voijaan [keskustella ihan vaan] niinku
29 Pj:      [<ne tulokset nii,> ]
30 Sri:      e[pä°muodollisemmin]kin (-)°. (0.5)
31 Eemeli:   [<(-)> ]
32 Pj:      >et< tota:, (0.1)*
           Pj:      -----*
-> 33 Sri:      vaikka hallituskähmintää, (0.2) mehä voijaan siinä
-> 34           niinku ennen sitä pitää halko. (0.3)
=> 35 Pj:      joo totta. (.) se (kan[nattaa]. )
-> 36 Sri:      [>↑tai itseas m]'voitas<, (0.2)

```

```

-> 37      pitäää sielläki. (0.9) *koska sit samalla näkis et
      Pj:      *katsoo sihteeriä----->
-> 38      millasta se kokoustaminen on. (0.2)
=> 39 Pj:      to[tta. ]
40 Aila:      [nii [voi]tas semmon/en* niinku [tavallaan pieni
      Pj:      -----*
-> 41 Sri:      [>et ois joku,<] (0.4) [halko ei tämmönen
42 Aila:      halko nii:. ]
-> 43 Sri:      kahen tunnin mut s]is joku mis on vähemmän asioita.=
44 Pj:      =semmonen pikahalko [missä voi vaikka esitel]lä just
45 Eemeli:      [mm:::, ]
=> 46 Pj:      ton. (0.3) +[joo ] totta. (.) hyvä pointti. (0.7)
      Sri:      +kirjoittaa tietokoneella----->
47 Camilla:      [mm:.]
48 Pj:      öö:::, (1.2)+
      Sri:      -----+
49 Pj:      *pikahalkof, (2.2)
      Pj:      *kirjoittaa kynällä vihkoonsa----->
50 Eemeli:      °yheksästoista yh-°. (0.7)
51 Sri:      (-[--) ]
52 Pj:      [yheksästoista y-] (0.1) yhettätoista joo.*
      Pj:      -----*

```

Esimerkki (6) alkaa, kun sihteeri ehdottaa palautekyselyn julkaisupäiväksi 28. päivää, koska sitten jäsenillä olisi kaksi viikkoa aikaa vastata kyselyyn (r. 18–19). Puheenjohtaja osoittaa myötämielisyyttä sihteerin ehdotusta kohtaan ja tuottaa ehdotukseen perustuen päätöksen, että kysely julkaistaan sihteerin ehdottamana päivänä eli seuraavan viikon maanantaina (r. 20).¹⁰ Ennen kuin puheenjohtaja lopettaa vuoronsa (r. 24), sihteeri alkaa kirjoittamaan tietokoneellaan (r. 23). Seuraavaksi puheenjohtaja ehdottaa, että hallitus pitäisi ”halkon” eli hallituksen kokouksen kyselyn vastausajan päättymisen jälkeisellä viikolla (r. 25–26). Sihteeri lopettaa tietokoneella kirjoittamisen (r. 27) ja ehdottaa epämuodollista keskustelua palautekyselyn vastauksista hallituksen kokouksen sijaan (r. 28, 30), minkä jälkeen puheenjohtaja aikoo sanoa jotain (r. 32).

Kun puheenjohtaja ei heti jatka vuoroaan, sihteeri ottaa vuoron itselleen ja ehdottaa hallituksen kokouksen pitämistä ennen hallituskäymintää (r. 33–34). Rivillä 35 puheenjohtaja osoittaa myötämielisyyttä tätä ehdotusta kohtaan sanomalla *joo totta. (.) se (kannattaa)*. Kuten kerroin luvussa 1.2, Stevanovicin (2012b) mukaan *joo*-alkuisilla myönteisillä arvioilla ja toimintajulistuksilla hyväksytään ehdotuksia ja tietyllä prosodiallya tuotettuna voidaan myös osoittaa päätöksen syntyneen. Puheenjohtajan *joo totta* -ilmaus ei kuitenkaan toimi niin vahvana hyväksyntänä, sillä hän jatkaa vuoroaan mikrotauon jälkeen sanoen *se kannattaa*.

¹⁰ Tätä vierusparia olen analysoinut tarkemmin esimerkin (26) yhteydessä luvussa 4.7.

Sihteerin ehdotus ei pääse kehittymään päätökseksi, sillä riveillä 36–38 sihteeri tekee uuden ehdotuksen: hallituksen kokouksen voisikin pitää hallituskähminnän aikana, jotta paikalla olijat näkisivät, millaista kokoustaminen on. Vuoronsa alun *tai itseas m'voitas* hän tuottaa hyvin nopeasti ja hyvin korkealla sävelkululla. Englanninkielisessä keskustelussa vuorojen on huomattu alkavan korkealla sävelkululla silloin, kun ne aloittavat uuden keskustelunaiheen tai muuttavat keskustelun suuntaa (Couper-Kuhlen 2004). Sihteerin ehdotus muuttaakin keskustelun suuntaa, sillä se mitätöi hänen edellisen ehdotuksensa riveillä 33–34.¹¹ Lyhyen tauon jälkeen puheenjohtaja osoittaa myötämielisyyttä tätä ehdotusta kohtaan sanomalla *totta* (r. 39).

Päällekkäispuhunnassa puheenjohtajan kanssa Aila jalostaa sihteerin ehdotusta ehdottamalla pienen hallituksen kokouksen pitämistä (r. 40, 42). Samanaikaisesti sihteeri itsekkin tarkentaa ehdotustaan: hallituskähminnässä pidettävä kokous ei kestäisi kahta tuntia, vaan siinä olisi vähemmän käsiteltäviä asioita kuin meneillään olevassa kokouksessa (r. 41, 43). Aila vastaa tähän tarkennukseen partikkelilla *nii* (r. 42). Puheenjohtaja kuvailee kyseistä kokousta nimityksellä *pikahalko* ja sanoo, että siinä hallitus voi esitellä palautekyselyn vastauksia (r. 44, 46). Sen jälkeen sihteeri alkaa kirjoittaa tietokoneellaan (r. 46), mikä viittaa siihen, että hän käsittelee puheenjohtajan sanomaa riittävänä hyväksyntänä ehdotukselleen (r. 36–38) ja sen tarkennukselle (r. 41, 43). Lyhyen tauon jälkeen puheenjohtaja jatkaa vuoroaan sanomalla taas *joo totta*, minkä perään hän myös tuottaa myönteisen arvion *hyvä pointti*¹² (r. 46). Eemeli ja Camilla myötäilevät puheenjohtajaa dialogipartikkelilla *mm* (r. 45, 47).

Esimerkkikatkelman lopussa puheenjohtaja kirjoittaa vihkoonsa sanoen samalla hymyillen *pikahalko* (r. 49). Pitkähkön tauon jälkeen Eemeli lausuu hiljaisella äänellä hallituskähminnän päivämäärän (r. 50), ja 0,7 sekunnin tauon jälkeen sihteeri sanoo jotain, mikä ei kuulu tallenteilla (r. 51). Päällekkäispuhunnassa hänen kanssaan puheenjohtaja toistaa hallituskähminnän päivämäärän kirjoittaen samalla vihkoonsa. Puheenjohtajan toiminta

¹¹ Vaikka liitepartikkeli *-kin* (*pitää sielläki*) voisi antaa ymmärtää, että sihteeri ehdottaa yhden kokouksen pitämistä ennen hallituskähmintää ja toisen pitämistä hallituskähminnän aikana, eivät kokoustajat käsittele ehdotusta niin, sillä he sopivat ainoastaan yhden kokouksen pitämisestä (ks. r. 40–52).

¹² Ehdotuksen myönteistä arvioimista myötämielisyyden osoituksena käsittelen luvussa 4.5.

vaikuttaa vahvasti siltä, että hän kirjoittaa vihkoonsa hallituksen pitävän pikahalkon samana päivänä hallituskähminän kanssa. Muistiin kirjoittaminen on osoitus osallistujien sitoutumisesta ehdotettuun toimintaan ja seuraus päätöksen syntymisestä (Stevanovic 2012a: 783–785; Pälli & Lehtinen 2014: 96–101). Päätökseen johtavat sihteerin ehdotukset riveillä 36–38 sekä 41 ja 43. Puheenjohtajan tuottamia vuoroja riveillä 39 sekä 44 ja 46 käsitellään siis sihteerin ehdotusten hyväksyntänä ja vuorojen yksittäisiä rakenneyksiköjä – *totta* ja *joo totta* mukaan lukien – täten myötämielisyyden osoituksina.

Aineistoni perusteella *totta*-ilmauksen tuottamalla puhuja tunnustaa ehdotetun toiminnan mahdolliseksi toimintatavaksi, mutta se ei yksinään riitä ehdotuksen hyväksymiseen. Ilmaus *totta* esiintyy suurimmassa osassa myötämielisyydsuoroista, jotka rakentuvat lyhyistä ilmauksista ja kiteymistä. Sen sisältäviä myötämielisyydsuoroja on aineistossani 12. On huomattava, että yksi puhuja tuottaa peräti 11 näistä myötämielisyydsuoroista. Taulukossa 3 olen esittänyt, millaisia lyhyitä ilmauksia tai kiteymiä kokouksissa käytetään myötämielisyyden osoittamiseen ja minkä verran.

TAULUKKO 3. Lyhyet ilmaukset ja kiteymät, joita kokoustajat käyttävät osoittaessaan myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan, niitten lukumäärät sekä esimerkkien numerot.

Ilmaus tai kiteymä	Myötämielisyydsuorojen määrä	Esimerkin numero
<i>totta</i>	12	(6)
Modaalinen ilmaukset: adverbi <i>ehdottomasti</i> ja sanaliitto <i>totta kai</i>	4	(7)
<i>se</i> -ilmaukset: <i>sepä se, joo se just, seki(n)</i>	3	(8), (30)
Kielto- ja kysymysmuotoiset ilmaukset	3	(9), (24)
Yhteensä	22	

Kuten taulukosta 3 näkee, lyhyen ilmauksen tai kiteymän sisältävistä myötämielisyydsuoroista toiseksi eniten eli neljä on sellaisia, joissa on modaalinen adverbi *eh(d)ottomasti* tai modaalinen sanaliitto *totta kai*. Esimerkissä (7) rivillä 9 on puheenjohtajan myötämielisyydsuoro, jossa hän käyttää modaalista adverbia *ehottomasti*.

(7) Whatsapis [kokous H: 0.23.14–0.23.21]

Sihteeri on toivonut, että kaikki hallituksen jäsenet lukisivat yhdistyksen seuraavan toimikauden toimintasuunnitelman luonnoksen. Puheenjohtaja on muistuttanut, että kyseiseen asiakirjaan voi myös lisätä kommentteja, ja sihteeri on sanonut, että asiakirjaa voi itse muokata, jos huomaa oikeinkirjoitusvirheitä.

- 01 Pj: jos joku ajatus,=
 -> 02 Sri: =mut joo, (0.1) ja [sittehä voi aina] me voidaan
 03 Pj: [juoksu (-)]
 -> 04 Sri: jutella Whatsapis jos jollain tulee [joku aja]tus se on
 05 Pj: [mm::]
 -> 06 Sri: ehkä nopeempaa ku et[tä, et]tä jätetään se kommentiks
 07 Pj: [joo.]
 -> 08 Sri: [(tuonne).]
 => 09 Pj: [<ehot]tomasti.>

Esimerkissä (7) sihteeri ehdottaa, että hallituksen jäsenet keskustelisivat Whatsapp-sovelluksen kautta, jos joku heistä saa jonkin ajatuksen toimintasuunnitelmaan liittyen (r. 2, 4). Hän myös perustelee ehdotuksensa sillä, että Whatsapissa keskustelemalla asia selvitetään nopeammin kuin kommentin jättämisellä (r. 4, 6, 8). Puheenjohtaja reagoi sihteerin ehdotukseen kesken hänen vuoronsa tuottamalla ensin *mm*-dialogipartikkelin (r. 5), sitten *joo*-dialogipartikkelin (r. 7) ja lopuksi modaalisen adverbien *ehottomasti* (r. 9). Modaalisella adverbilla puhuja ilmaisee käsityksensä asian varmuusasteesta tai todenperäisyydestä (ISK 2010 § 1601). Adverbien *eh(d)ottomasti* merkitys on 'aivan varmasti, kiistattomasti' (KS 2020 s.v. *ehdottomasti*), joten sillä puheenjohtaja ilmaisee pitävänsä ehdotusta varmana toimintatapana. Myös modaalisella sanaliitolla *totta kai* puhuja merkitsee asiaintilan aivan varmaksi (ISK 2010 § 1608). Näillä molemmilla modaalisilla ilmauksilla kokoustajat siis osoittavat myötämielisyytensä ehdotusta kohtaan olevan erittäin vahvaa.

Kolmessa lyhyessä ilmauksessa tai kiteymässä, joilla kokoustajat osoittavat myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaa, esiintyy pronomini *se*. Kaksi niistä, *joo se just* ja *seki*, ovat esimerkin (8) riveillä 4 ja 16.

(8) Rappioromanttinen reissu [kokous D: 0.11.44–0.12.06]

Kokouksessa on keskusteltu eräästä ulkoilmatapahtumasta.

- > 01 Sri: sinälläähähä, (.) voihan sen tehdä vaikka eihä niitten
 -> 02 tarvii >ol(1)a< välttämättä >täm'siä< hienoja et voi
 -> 03 (-) semmosen rappioro[manttiser] reissun [käy(ä).]
 => 04 Pj: [nii:,] [joo **se**]just.
 ((poistettu 7 riviä eli 9 sekuntia))
 -> 12 Aila: ja voishan [sitä]
 13 Camilla: [ta leiri]ntäaluetta? (.)
 -> 14 Aila: olla myös niinku, (0.3) sillä taval et lähettäs

-> 15   pyörällä liikenteeseen(n), =
=> 16 Pj: =seki,

Esimerkissä (8) sihteeri ehdottaa, että yhdistys järjestäisi ulkoilmatapahtumansa joskus sellaisessa paikassa, joka ei ole niin hieno kuin ne paikat, joissa yhdistys on aiemmin tapahtuman järjestänyt (r. 1–3). Kesken sihteerin vuoron puheenjohtaja reagoi ehdotukseen ensin dialogipartikkelilla *nii* ja sen jälkeen predikaatittomalla ilmauksella *joo se just* (r. 4). Puhutun kielen partikkeli *just* on fokuspartikkeli, joka ”korostaa jonkin kontekstissa jo ilmeisen seikan identiteettiä” (ISK 2010 § 845). Näin puheenjohtajan *joo se just* -vuoro on merkki siitä, että hän on jo lähtökohtaisesti samalla kannalla sihteerin kanssa. Tällä vuorolla puheenjohtaja tuo samanmielisyytensä muittenkin kokoustajien tietoon, joten se toimii myötämielisyyden osoituksena. Kokoustajat keskustelevat yhdeksän sekunnin ajan eräästä kaupunginosasta (ei näy litteraatissa). Sen jälkeen Aila ehdottaa, että joskus, kun tapahtuma järjestetään, sinne poljettaisiin pyörällä (r. 12, 14–15). Myös Ailan ehdotusta kohtaan puheenjohtaja osoittaa myötämielisyyttä tuottamalla *se*-pronominin sisältävän predikaatittoman ilmauksen (r. 16). Tässä ilmauksessa puheenjohtaja käyttää liitepartikkelia *-ki(n)* lisäävänä lausumapartikkelina, jolloin se kytkee vuoroja toisiinsa (ISK 2010 § 803). Se viittaa siihen, että puheenjohtaja on jo aiemmin keskustelussa osoittanut myötämielisyyttään yhtä ehdotusta kohtaan mutta pitää myös Ailan ehdotusta mahdollisena vaihtoehtona. Ensimmäisen myötämielisyydsvuoronsa *joo se just* puheenjohtaja tuottaa päällekkäispuhunnassa ehdotusvuoron kanssa (r. 4) ja vuoron *seki* välittömästi ehdotusvuoron perään (r. 16), mitkä molemmat ovat ominaista preferoidulle jälkijäsenelle (ks. luku 2.3).

Kolmas *se*-ilmaus, jolla aineistossani osoitetaan myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan, on vastausidiomi *sepä se*. Tämän idiomien sisältävä myötämielisyydsvuoro esiintyy luvun 4.8 esimerkissä (30) rivillä 30. Esimerkistä näkee, että *sepä se* aloittaa myötämielisyydsvuoron, ja tämä vuoro jatkuu ehdotuksen perustelemisella. Verbitön vastausidiomi *sepä se* muistuttaa lohkeamarakennetta, jossa pronomini *se* esiintyy ensin lauseen alussa ja toistuu lauseen lopussa, kuten esimerkissä *Saan vielä katua hyvyttäni, se on varma se*. Tällainen rakenne ilmaisee muun muassa vakuuttelua. (ISK 2010 § 1715.) Olen tulkinut aineistoni perusteella, että vastauksena ehdotukseen *sepä se* ilmaisee samanmielisyyttä.

Kolme aineistoni myötämielisyyssvuoroa ovat *ei*-kieltoverbistä muodostettuja kysymysmuotoisia ilmauksia, joissa ei ole lainkaan pääverbiä. Esimerkissä (9) rivillä 6 on tällainen ilmaus, puheenjohtajan tuottama *ei::köhän*.

(9) Fuksien aikataulut [kokous E: 0.40.42–0.40.58]

Kokouksessa on keskusteltu fukseille suunnatusta tapahtumasta, jonka järjestämisestä Taija on vastuussa.

```
-> 01 Taija: >mutta mä mieti et< käviskö *<tollon>, (1.3) neljäkasi
    Pj: *katsoo tietokoneen ruutua->
-> 02 viikolla? kaheksastoista viiva kahes, (0.4) toinen
-> 03 (°päivä°?) (0.7)
    04 Kaapo: @Kaapo-viikko@, (.)
    05 [(naurua)]
=> 06 Pj: [mm:: no, ] (0.3) [<ei::köhän?> ] (0.4)*
    07 Lari: [Kaapo (esit-) (-)]
    Pj: -----*
    08 Pj: *[joo kattoo sitte fukse, (0.3)* °aikataul]ut°.
    Pj: *katsoo Tajaa----->*
    09 Taija: [ (---) nii (et mite).]
```

Esimerkissä (9) Taija ehdottaa tapahtuman ajankohdaksi viikkoa 48 (r. 1–3). Viivyteltyään vastaustaan jonkin aikaa puheenjohtaja vastaa Taijan ehdotukseen ilmauksella *ei::köhän?* (r. 6). Sanan *eiköhän* tapauksessa kysymysmuotoinen kieltoverbi *eikö* ei ole varsinaisesti kysymys, sillä se ei edellytä vastausta. Liitepartikkeli *-hAn* tekee siitä myönteisesti suuntautuvan arvion. (ISK 2010 § 1696.) Puheenjohtaja tuottaa tämän arvion kuitenkin epävarmasti, sillä hän venyttää ensimmäistä tavua ja päättää sanan nousevalla intonaatiolla. Vastauksen viivyttäminen taas on torjuvan jälkijäsenenen piirre (ks. luku 2.3). Epäröinti ja viivyttely kuitenkin johtunevat siitä, että puheenjohtaja tarkistaa tietokoneeltaan, sopiiko Taijan ehdottama viikko hänen mielestään tapahtuman järjestämiseen. Nostettuaan katseensa tietokoneensa näytöstä puheenjohtaja jatkaa myötämielisyyden osoittamista varmempana (r. 8). Puheenjohtaja siis jatkaa myötämielisyyssvuoroaan toisenlaisella myötämielisyyttä osoittavalla lausumalla, joten tämän esimerkkikatkelman perusteella vaikuttaa siltä, että *eiköhän* ei ole riittävä ilmaus ehdotuksen hyväksymiseen vaikka osoittaakin myötämielisyyttä sitä kohtaan. Vasta sitä seuraava vuoron rakenneyksikkö osoittaa puheenjohtajan hyväksyvän Taijan ehdotuksen.

Myönnytyistä aineistossani ilmaisevat myös kiteymä *miksipä ei* sekä *miksi*-interrogatiivipronominin ja *ei*-kieltoverbin yhtymä *miksei* (KS 2020 s.v. *miksi*). Jälkimmäinen niistä esiintyy luvussa 4.7 esimerkissä (24) rivillä 23. Siinä puheenjohtaja vastaa Moonan eh-

dotukseen tuottamalla ensin lausuman $\uparrow mikse:i$ ja sen perään myönteisen arvion. Hirvosen (2016) mukaan *miksei* on myöntymisenä varauksellinen, mutta tässä esimerkissä se on varsin varaukseton, mistä todistavat lausuman korkea sävelkulku, sen implikoima innostuneisuus ja perään tuotettu myönteinen arvio. Kolmas kieltoverbin *ei* sisältämä myötämielisyysvuoro on *no miksipä ei*, joka on myöntymisenä huomattavasti varauksellisempi kuin aineistoni *miksei*-lausuma. Joka tapauksessa ehdotuksen jälkeen tuotettuna ne molemmat osoittavat myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan.

4.3. Ehdotusvuoron predikaattiverbin toistaminen

Kun puhuja tuottaa jälkijäsenen, jossa hän toistaa edellisen puhujan etujäsenessä tuottaman kielenaineksen, on siinä kyse vuorojen välisestä kielenaineksen toistosta (engl. *inter-turn lexical repetition*). Tällaisella kielenaineksen toistolla voi suorittaa monenlaisia toimintoja, esimerkiksi vastaamisen kysymykseen, uutisen vastaanoton tai korjausaloitteen. (Stevanovic, Hakulinen & Vatanen 2020: 556.) Aineistoni perusteella kielenaineksen toistolla voi myös osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan. Olen jakanut nämä toistavat myötämielisyysvuorot kahteen eri käytänneryhmään sen mukaan, toistetaanko vuorossa ehdotusvuoron predikaattiverbi vai ehdotusvuorossa käytetty nomini. Predikaattiverbin toistamista käsittelen tässä alaluvussa ja nominin toistamista seuraavassa.

Suomen kielessä finiittimuotoisen verbin toistamalla voi vastata myönteisesti tai samanimielisesti esimerkiksi kysymyksiin, kannanottoihin, tiedonantoihin ja pyyntöihin (ISK 2010 § 1201–1202; Sorjonen & Hakulinen 2009; Hakulinen & Sorjonen 2009, 2011; Laury 2018) mutta myös ehdotuksiin, kuten tässä alaluvussa osoitan. Aineistossani on 22 myötämielisyysvuoroa, joissa toistetaan ehdotusvuoron predikaattiverbi tai osa predikaatin verbeistä. Niitten etujäseniä eli ehdotusvuoroja on 18. Esimerkissä (10) rivillä 9 on puheenjohtajan myötämielisyysvuoro, jossa hän toistaa ehdotusvuoron predikaattiverbin.

(10) Kommenttikierros [kokous A: 1.15.01–1.15.24]

Kokouksessa on suunniteltu yhteistyön järjestämistä paikallisten yritysten kanssa. Puheenjohtaja on ehdottanut, että asiaa käsitellään lisää marraskuussa hallituksen kokouksessa, mutta keskustelu on ajautunut yritysyhteistyötä sivuavaan aiheeseen.

01 Pj: (m't) mää ehdotan että tää tosiaan laitetaan marraskuun
02 esityslistalle, tää [jää ny]t, (0.4)
03 Moona: [ja,]

-> 04 Moona: **vo[isko]**, (0.2) [kysyä ko]mmenttikierrosta ihan
05 Pj: [sitt]en, (.) [sil_että].
-> 06 Moona: jäsenistöltä. (0.1)
-> 07 Moona: että mi[nkälaisii mihin te haluutte yht]eistyötä.=
08 Riia: [<↑missä haluutte. ↑ni,>]
=> 09 Pj: =>**vois** [ehottomasti.<]
10 Moona: [mää voin luoda] vaikka puskaradioon [kyselyn]
11 Nita: [mm:::.]
12 Moona: et me ollaan tekemässä että, (0.4) [että niin]kö. (0.2)
13 Pj: [mm::.]
14 Moona: mikä ois, (.) [mikä kiinnostais].
15 Nita: [mikä ruokapaik]ka joku [Resto] ta/i,
16 Moona: [nii:.]
17 Pj: [nii:]::,]=
18 Riia: =(mut jo[ku] Ri]storantekin kanssa [niinku.]
19 Sri: [joo::,] [tulis aina]ki
20 [niinku,] (.) mieleisiä,=
21 Pj: [>(ni että)< mit]kä on,
22 Pj: =niim mitkä on [kaupungin parhaat] yritykset mistä me
23 Riia: [Ristorante Resto,]
24 Pj: halu[taan],
25 Moona: [nii.] (0.2) niimpä.
((poistettu 15 riviä eli 13 sekuntia))
41 Pj: *mutta hei, (0.5) joo luo semmonen kyse[ly. ni] ens
Pj: *katsoo Moonaa ja osoittaa kynällä häneen päin----->
42 Moona: [joo,]
43 Pj: kokouksessa *päätetään tarkat paikat mistä kysy[tääj]
Pj: -----*
44 Moona: [joo.]
45 Pj: (ja).

Esimerkki (10) alkaa puheenjohtajan ehdotuksella, että yritysysteistyöasia laitettaisiin marraskuisen hallituksen kokouksen esityslistalle (r. 1–2). Ennen kuin puheenjohtaja on lopettanut vuoronsa, Moona yrittää ottaa itselleen vuoron sanoen *ja* (r. 3). Puheenjohtaja pitääkin tauon, jonka aikana Moona ottaa vuoron esittäen vaihtoehtokysymyksen *voisko kysyä kommenttikierrosta ihan jäsenistöltä. (0.1) että minkälaisii mihin te haluutte yhteistyötä* (r. 4, 6–7). Moonan vuoron aikana Riia täydentää häntä (r. 8). Välittömästi Moonan vuoron päätyttyä puheenjohtaja vastaa Moonan ehdotukseen rivillä 9 sanomalla *vois ehottomasti*. Puheenjohtaja siis toistaa Moonan ehdotusvuoron predikaatista *voisko kysyä* apuverbin *vois*, mikä yksinäänkin toimisi myönteisenä vastauksena, mutta lisäksi hän tuottaa apuverbin perään adverbien *ehottomasti*, joka vahvistaa hänen myötämielisyyttään. Puheenjohtaja tuottaa vuoronsa välittömästi Moonan ehdotusvuoron perään, mikä on preferoidun jälkijäsenen piirre (ks. luku 2.3).

Puheenjohtajan myötämielisyyssvuoron jälkeen keskustelu jatkuu samanlinjaisena: Kesken puheenjohtajan myötämielisyyssvuoron Moona lupautuu itse tiedustelemaan jäsenistöltä, mitkä yritykset heitä kiinnostaisivat (r. 10, 12, 14). Nita ja puheenjohtaja reagoivat

Moonan vuoroon dialogipartikkelilla *mm* (r. 11, 13). Moonan lupautumisvuoron lopussa Nita puhuu hänen päällensä. Nita ehdottaa, että kyselyssä kysyttäisiin ruokapaikkaa, ja mainitsee esimerkkinä Reston. (R. 15.) Moona ja puheenjohtaja vastaavat Nitän ehdotukseen *nii*-dialogipartikkelilla (r. 16, 17). Riia ehdottaa ruokapaikaksi Ristorantea (r. 18). Riian vuoron aikana sihteeri reagoi Moonan ehdotukseen jäsenkyselystä *joo*-dialogipartikkelilla sekä perustelulla¹³, että kyselyn ansiosta yhteistyötä tehtäisiin sellaisten yritysten kanssa, jotka ovat jäsenille mieleisiä (r. 19–20). Sen jälkeen puheenjohtaja esittää tulkintansa kyselyn tarkoituksesta: kyselyllä selvitetään, mitkä ovat jäsenten mielestä kaupungin parhaat yritykset eli minkä kanssa yhdistys haluaa tehdä yhteistyötä (r. 22, 24). Kyselyä ehdottanut Moona vahvistaa puheenjohtajan tulkinnan dialogipartikkeleilla *nii* ja *niimpä*. Seuraavan 13 sekunnin ajan kokoustavat keskustelevalle Ristorante-ravintolasta.

Keskustelun jatkuminen samanlinjaisena on osoitus siitä, että muut kokoustavat ovat tulkinneet puheenjohtajan vuoron *vois ehottomasti* sallivan Moonan ehdotuksen kehittämisen ja etenemisen päätökseksi. Keskustelun päätteeksi puheenjohtaja myös pyytää Moonaa toimimaan niin, kuin Moona oli itse ehdottanutkin, eli luomaan kyselyn jäsenistölle (r. 41). Moona vastaa myöntävästi (r. 42). Fabritiuksen (2020: 18–19) mukaan päätöksen syntyminen tavallisesti edeltää työnjakoa. Pyynnöllään puheenjohtaja käsittelee asiaa päätettynä, vaikka hän ei eksplikoikaan päätöstä muulla tapaa.

Moonan vuoro esimerkin (10) riveillä 4 ja 6–7 ei ole ainoa vaihtoehtokysymyksen muodossa oleva ehdotus tässä käytänneryhmässä: niitä on yhteensä yhdeksän. Predikaattiverbin toistaminen on niitten tapauksessa luonteva vastaus: suomen kielessä vaihtoehtokysymykseen on tavallista vastata paitsi partikkelilla, kuten *joo* tai *ei*, myös toistamalla kysymyksessä käytetty verbi, esimerkiksi *on* (ISK 2010 § 1201–1202). Aineistossani on lisäksi yhdeksän väitelauseen muodossa olevaa ehdotusta, joita kohtaan osoitetaan myönteämielisyyttä toistamalla niitten predikaattiverbi. Väitelausemuotoisten etujäsenten verbin toistumista ovat tutkineet myös Sorjonen ja Hakulinen (2009), Hakulinen ja Sorjonen (2009, 2011) sekä Laury (2018). Heidän tutkimusaineistonsa eivät tosin sisällä ehdotuksia, vaan he ovat tarkastelleet vieruspareja, joitten etujäsenet ovat toiminnoiltaan kannanottoja, tiedonantoja, pyyntöjä ja myös kysymyksiä.

¹³ Ehdotuksen perustelemisesta myönteämielisyyden osoittamisen käytänteenä kerron luvussa 4.6.

Laury (2018) tarkastelee tutkimuksessaan vastausvuoroja, joissa toistetaan etujäsenen finiittiverbi mutta ei muuta, esimerkiksi *on*, sekä vastausvuoroja, joissa esiintyy toistettavan verbin lisäksi partikkeli, esimerkiksi *niin tulee*. Kummankinlaiset vastausvuorot ilmentävät vastaajan olevan samaa mieltä edellisen puhujan kanssa, mutta ne eroavat toisistaan muun muassa sen suhteen, kuinka vahvaa samanmielisyys on (ks. Sorjonen & Hakulinen 2009: 300). Esimerkiksi kannanoton jälkeen pelkän finiittiverbin *on* toistaminen merkitsee ”ongelmatonta ja varauksetonta yksimielisyyttä” (Hakulinen & Sorjonen 2009: 132).

Minun tutkimusaineistoni perusteella myös ehdotuksiin vastataan toistamalla ehdotusvuoron predikaattiin kuuluva verbi, ja tällaisella vastauksella kokoustaja osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan, kuten esimerkki (10) osoittaa. Valtaosa tämän käytänneryhmän ehdotus- ja myötämielisyysvuoroista on kuitenkin rakenteeltaan kompleksisempia kuin Lauryn (2018) tutkimat etu- ja jälkijäsenet: minun tutkimusaineistossani on esimerkiksi vain kaksi sellaista myötämielisyysvuoroa, joissa ei ole muuta kielenainesta kuin ehdotuksesta toistettu predikaattiverbi, eikä *niin V* -vuoroja ole aineistossani lainkaan. Olen kirjannut taulukkoon 4, millaisia ehdotusvuorojen predikaatit ovat rakenteeltaan ja mitä osia niistä toistetaan aineistoni myötämielisyysvuoroissa.

TAULUKKO 4. Ehdotusvuoron predikaattiverbin toistaminen myötämielisyysvuorossa, myötämielisyysvuorojen määrät sekä esimerkkien numerot.

Ehdotusvuoron predikaatin rakenne ja myötämielisyysvuoron predikaatin rakenne		Myötämielisyysvuorojen määrä	Esimerkin numero
Ehdotusvuoro: apuverbi ₁ + pääverbi ₁		16	
Myötämielisyysvuoro	apuverbi ₁ + Ø	7	(10)
	apuverbi ₁ + pääverbi ₂	5	(11)
	pääverbi ₁	2	(12)
	apuverbi ₁ + pääverbi ₁	1	-
	apuverbi ₂ + pääverbi ₁	1	-
Ehdotusvuoro: pääverbi ₁		6	
Myötämielisyysvuoro	apuverbi + pääverbi ₁	3	(13)
	pääverbi ₁	3	(23), luku 4.6
Yhteensä		22	

Kuten taulukosta 4 huomaa, tähän käytänneryhmään kuuluu 16 vierusparia, joissa ehdotusvuoron predikaatti rakentuu useasta verbistä eli on verbiketju tai liittomuoto. Vaihtelua

on siinä, mitä ehdotusvuoron predikaatista toistetaan myötämielisyyssvuorossa. Seitsemässä myötämielisyyssvuorossa ehdotusvuoron verbiketjumuotoisesta tai liittomuotoisesta predikaatista toistetaan apuverbi, mutta apuverbin jälkeen puhuja ei tuota pääverbiä. Tällainen myötämielisyyssvuoro oli esimerkin (10) rivillä 9, jossa puheenjohtaja osoitti myötämielisyyttä Moonan ehdotusta kohtaan vastaamalla siihen *vois ehottomasti*. Viidessä myötämielisyyssvuorossa kokoustaja toistaa ehdotusvuoron apuverbin mutta tuottaa jonkin muun pääverbin. Tällaiset vuorot ovat esimerkin (11) riveillä 3 ja 4.

(11) Arvontaa [kokous C: 1.15.52–1.16.09]

Kokouksessa keskustellaan erään tapahtuman ohjelmistosta. Viimeisimpänä he ovat puhuneet bingon järjestämisestä. Kaarle on päävastuussa tapahtuman järjestämisestä.

- > 01 Pj: tuli mielee että, (.) perjantai-illan arvontaaki **vois**
 -> 02 [joskus **harkita**.]
 => 03 Janna: [joo >sitäkiv] [**vois olla**<.]
 => 04 Rami: [sitä **vois**] **tehä**. (0.1)
 05 Kaarle: joo [arvon]taa sum muuta voi siihel laittaa ja voim
 06 (Janna): [mm:,]
 07 Kaarle: minäkis sitä bingoa vettää.

Esimerkissä (11) puheenjohtaja ehdottaa, että yhdistys järjestäisi perjantai-illan arvonnän (r. 1–2). Saan keskustelusta sellaisen vaikutelman, että yhdistyksellä on tapana toisinaan järjestää perjantai-illan arvonta, mutta se ei ole hetkeen järjestänyt sellaista. Ennen kuin puheenjohtaja on päättänyt vuoroaan, Janna vastaa ehdotukseen *joo >sitäkiv vois olla*<. (r. 3). Puheenjohtajan lopetettua vuoronsa Rami vastaa ehdotukseen *sitä vois tehä*. (r. 4). Seuraa 0,1 sekunnin tauko, jonka jälkeen Kaarle kertoo, että arvonnän voi laittaa tapahtuman ohjelmistoon. Samalla hän lupautuu vetämään bingoa, josta kokouksessa on keskusteltu ennen puheenjohtajan ehdotusta. (R. 5–7.) Jannan ja Ramin vuorot ovat saman rakenteisia puheenjohtajan ehdotusvuoron kanssa: lauseen alussa on partitiivimuotoinen objekti, ja sitä seuraa verbiketjupredikaatti, jonka apuverbi on *vois* ja pääverbi A-infinitivissä. Jannan vuoro alkaa dialogipartikkelilla *joo* mutta Ramin ei. Puheenjohtajan ehdotuksessa predikaatin pääverbi on *harkita*, kun taas Jannan vuorossa se on *olla*. Yksi syy sille, miksi Janna toistaa apuverbin *vois* mutta ei pääverbiä *harkita*, saattaa olla se, että ennen vuoronsa aloitusta Janna kuulee puheenjohtajan käyttävän verbiä *vois* mutta pääverbin *harkita* puheenjohtaja tuottaa vasta Jannan jo aloitettua oman vuoronsa. Myös Rami käyttää eri pääverbiä kuin puheenjohtaja ja Janna.

Kahdessa myötämielisyyysvuorossa predikaatin muodostaa yksin sellainen verbi, joka on pääverbi ehdotusvuoron verbiketjumuotoisessa tai liittomuotoisessa predikaatissa. Tällainen myötämielisyyysvuoro on esimerkin (12) rivillä 10.

(12) Koivutienki kerhiksellä [kokous D: 1.38.17–1.38.30]

Kokouksessa keskustellaan hallituskähminnästä.
 01 Sri: tuo on niinku sen verran pieni >ta mä oletan et sinne
 02 ei nyt niin< [hirveästi tuu] porukkaa? (0.4)
 03 Aila: [mm:::..]
 04 Sri: ku hallitushommat #kuitenki kiinnostaa aina vaan, (0.1)
 -> 05 ↑pientä osaa#? (0.4) nii sen **vois** periaat's **pitää** siel
 -> 06 Koivutienki kerhiksellä #ku mä saan varattuu sen
 -> 07 ilma[°se[ks°]#.
 08 Eemeli: [mm:[:.]
 09 Aila: [mm:::.. (0.2)
 => 10 Pj: joo totta muute. **pietään** siellä.

Esimerkissä (12) sihteeri ehdottaa, että yhdistys järjestäisi hallituskähminnän Koivutien kerhohuoneella (r. 5–6). Hänen ehdotusvuoronsa sisältää kaksi perustelua: tapahtuma on pieni (r. 1–2, 4–5), ja hän pystyy varamaan kerhohuoneen ilmaiseksi (r. 6–7). Sihteeri käyttää ehdotuksessaan *voida*-apuverbiä konditionaalimuodossa (r. 5), mikä tekee ehdotuksesta varovaisen. Puheenjohtaja ei kuitenkaan toista *voida*-apuverbiä lainkaan omassa myötämielisyyysvuorossaan rivillä 10, vaan hän toistaa ehdotuksen predikaatista ainoastaan pääverbin *pitää* passiivimuodossa ja sen lisäksi proadverbin *siellä*: *pietään siellä*. Puheenjohtajan myötämielisyyysvuorossa ei siis ole merkkejä varauksellisuudesta. Lausuma edustaa toistakin myötämielisyyden osoittamisen käytännettä: toimintajulistusta, joka on myötämielisyyden osoittajana vahva ja varaukseton (ks. luku 4.7).

Yhdessä aineistoni myötämielisyyysvuorossa toistetaan koko ehdotusvuoron verbiketju *voijaan välittää* eli sekä apuverbi että pääverbi. Kokonaisen verbiketjun toiston selittää se, että myötämielisyyysvuorossaan puhuja tuottaa ensin pitkähkön lausuman ja vasta sen jälkeen sen lauseen, jossa hän toistaa ehdotusvuoron predikaatin. Yhdessä aineistoni myötämielisyyysvuorossa puhuja taas toistaa ehdotusvuoron pääverbin mutta käyttää eri apuverbiä. Ehdotusvuorossa predikaatti on *ei tarvii ostaa*, kun taas myötämielisyyysvuorossa se on *ei piä ostaa*.

Taulukosta 4 käy ilmi myös, että tässä käytänneryhmässä on kuusi sellaista vierusparia, jonka ehdotusvuorossa predikaatti on yksi verbi. Näistä kuudesta vierusparista kolme on

sellaisia, joissa myötämielisyyssvuoron predikaatti on verbiketju ja tämän verbiketjun pääverbinä on ehdotusvuoron predikaattiverbi. Tällainen myötämielisyyssvuoro on esimerkin (13) rivillä 3.

(13) Suoraan kaheksaansataan [kokous I: 0.39.59–0.40.04]

Puheenjohtaja on ehdottanut erään tapahtuman tarjoilubudjetiksi 775 euroa, mutta Kaijan mielestä kannattaa budjetoida varalta enemmän.

- > 01 Pj: no, (0.1) **laitetaanko** me sitte suoraan kaheksaansataan
 -> 02 tää.=
 => 03 Kaija: =(n)joo **vois laittaa** [vähä yläkant]tiin, (0.1)
 04 Lotta: [iha hyvi.]
 05 Pj: >budjetoidaan kaheksaansataa euroa ruokaan<?

Esimerkissä (13) puheenjohtaja tekee päätelmän edeltäneestä keskustelusta ja ehdottaa tarjoilubudjetiksi 800 euroa aiemmin ehdottamansa 775 euron sijaan (r. 1–2). Hän ei käytä ehdotusvuorossaan *voida*-apuverbiä eikä mitään muutakaan modaaliverbiä vaan predikaatti on yksiverbinen kysymysmuotoinen *laitetaanko*. Sen sijaan, että Kaija vastaisi puheenjohtajan ehdotukseen toistamalla predikaatin *laitetaan*, hän muodostaakin konditionaali- tai muotoisen verbiketjun *vois laittaa* (r. 3). Samalla hän kuvailee 800 euron budjettia vähän yläkanttiseksi.

Kolmessa aineistoni myötämielisyyssvuorossa ehdotusvuoron yksiverbinen predikaatti toistetaan kokonaan. Kaksi näistä myötämielisyyssvuoroista on luvussa 4.6 esimerkin (23) riveillä 10 ja 26–27. Niissä toistetaan ehdotusvuoron predikaatti *ostetaan* mutta myös objekti *uus*.

4.4. Ehdotusvuoron nominin toistaminen

Luvussa 4.3 kerroin predikaatin toistamisesta myötämielisyyden osoittamisen käytänteenä. Aineistoni perusteella myös se, että kokoustaja toistaa ehdotusvuorosta olennaisen nominin eli substantiivin, numeraalin tai pronominin, on myötämielisyyden osoitus. Saman havainnon on tehnyt Fabritius (2020: 41) *nii*-dialogipartikkelin jälkeen toistetusta substantiivilausekkeesta. Aiemmissa tutkimuksissa on havaittu, että edellisen puhujan tuottaman nominin toistamisen funktioita ovat muun muassa korjaussekvenssin aloitta-

minen, tiedon rekisteröinti, yllättymisen ja huvittumisen osoittaminen sekä kerrotun kyseenalaistaminen (ks. esim. Robinson 2013; Kendrick 2015; Persson 2015; Stevanovic, Hakulinen & Vatanen 2020).

Aineistossani on 12 myötämielisyyysvuoroa, joissa puhuja osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan toistamalla ehdotusvuorossa tuotetun nominin.¹⁴ Ehdotusvuoroja, joitten nomini näissä myötämielisyyysvuoroissa toistetaan, on yhdeksän. Näistä yhdeksästä ehdotusvuorosta seitsemässä toistettava nomini on substantiivilauseke, yhdessä numeraali ja yhdessä pronomini. Esimerkissä (14) riveillä 11–12 sekä 14–15 on myötämielisyyysvuorot, joissa toistetaan ehdotusvuoron substantiivilauseke. Näissä myötämielisyyysvuoroissa ehdotusvuoron substantiivilauseke sijoitetaan kokonaiseen lauseeseen, mutta se saa lauseissa korosteisen aseman.

(14) Vujulahja [kokous C: 0.56.20–0.56.35]

Janna on kertonut syyn, miksi yhdistyksen reititin ei toimi kunnolla.

01 Pj: joo. (0.1) no [sehä] se [sitte [(selit)ttä).]]
 02 Janna: [nii.] [nii.]
 03 Lasse: [otetaan [semmon]en kunnan
 04 Lasse: <yritysrei[titin>.]
 05 Janna: [nii.]
 06 Markku: [kelle,] järjestölle me myydään tuo vanha
 07 sitte.=
 08 Pj: =no vittu heitetään,=
 09 Janna: =NELI- se makso [neljäkym[(ppiä).]]
 -> 10 Kaarle: [£vujulah[jaksi.£]]
 => 11 Pj: * [kenen] £vujulahjaksi
 Pj: *katsoo Kaarlea----->
 => 12 Pj: [on se k(h)ysy[m(h)ys£.]] *
 Pj: -----*
 13 Kaarle: [he he [he]]
 => 14 Nestori: [hei]] siin_om muutev **vujulahja**
 => 15 [joll]ekki.=
 16 Pj: [nii.]
 17 Lasse: =£koopeelle£.=
 18 Janna: =koopeelle.=
 19 Lasse: =↑£koopeelle£.

Esimerkki (14) alkaa, kun puheenjohtaja vastaa Jannan selitykseen (r. 1). Ennen kuin puheenjohtaja on lausunut vuoroaan loppuun, Lasse ehdottaa yritysreitittimen hankkimista (r. 3–4). Siihen Janna vastaa dialogipartikkelilla *nii* päällekkäispuhunnassa Lassen ja Markun kanssa (r. 5). Ennen kuin Lasse on lausunut vuoroaan loppuun, Markku kysyy,

¹⁴ Muissakin aineistoni myötämielisyyysvuoroissa toistetaan nomineja, jotka esiintyvät ehdotusvuorossa. Näissä myötämielisyyysvuoroissa nominin toistaminen ei toimi myötämielisyyden osoittamisen käytänteenä, sillä niissä nomini ei ole yhtä korosteisessa asemassa kuin tämän käytänneryhmän vuoroissa.

mille järjestölle he myyvät vanhan reitittimensä (r. 6–7). Välittömästi Markun vuoron päätyttyä puheenjohtaja vastaa hänelle *no vittu heitetään* (r. 8). Puheenjohtaja ei kerro, mihin reititin heitetään, vaan Janna ottaa vuoron muistuttaen, paljonko reititin maksoi (r. 9). Päällekkäispuhunnassa Jannan kanssa Kaarle ehdottaa toista keinoa, jolla reitittimestä pääsee eroon: hän tuottaa hymyillen yksisanaisen ehdotusvuoron *vujulahjaksi* (r. 10). Hän siis ehdottaa, että reititin annetaan vuosijuhlahajaksi jollekin taholle, mutta ei ehdota, mille. Se on vastaehdotus Markun ehdottamalle reitittimen myymiselle (r. 6–7). Tätä vastaehdotusta motivoi se, että puheenjohtaja on juuri ilmaissut vastahakoisuutta reitittimen myymistä kohtaan (r. 8).

Hymyillen ja Kaarlea katsoen puheenjohtaja tuottaa myötämielisyysvuoronsa, ennen kuin Kaarle on lausunut ehdotusvuoroaan loppuun (r. 11–12). Päällekkäisyys edellisen vuoron kanssa on preferoidun jälkijäsenen piirre (ks. luku 2.3). Myötämielisyysvuorossaan puheenjohtaja kierrättää Markun käyttämän *kuka*-interrogatiivipronominin genetiivimuotoisena ja Kaarlen tuottaman saneen *vujulahjaksi* sellaisenaan yhdistäen ne samaan substantiivilausekkeeseen. **Kierrättäminen** (engl. *recycling*) tarkoittaa sitä, että puhujat käyttävät uudelleen paitsi keskustelussa aiemmin käytettyjä lekseemejä myös rakenteita muokaten niitä hieman (Anward 2005; Laury 2005; Savijärvi 2011: 167–213). Toisin kuin Kaarlen vuoro, puheenjohtajan vuoro on useasanainen. Siinä *vujulahjaksi* on substantiivilausekkeen edussana, ja sitä määrittää genetiivimuotoinen kysymyssana *kenen*. Tämä *kenen vujulahjaksi* -lauseke on subjekti kopulalauseessa *kenen vujulahjaksi on se kysymys*. Puheenjohtajan lausuma asettaa vastakkain Markun ehdotuksen reitittimen myymisestä ja Kaarlen ehdotuksen reitittimen lahjaksi antamisesta, hyläten Markun ja hyväksyen Kaarlen ehdotuksen. Kaarle nauraa puheenjohtajan myötämielisyysvuoron aikana (r. 13).

Ennen kuin puheenjohtaja päättää vuoronsa ja Kaarle lopettaa nauramisen, Nestori osoittaa myötämielisyyttä Kaarlen ehdotusta kohtaan useasanaisella vuorolla *hei siin_om muutev vujulahja jollekki*. (r. 14–15). Vuoron aloittava *hei*-partikkeli osoittaa tässä tilanteessa oivallusta, jonka on laukaissut Kaarlen ja kenties myös puheenjohtajan puhe vuosijuhlahajasta. Partikkelin jälkeen Nestori myös eksplikoi oivalluksensa sisällön. (Ks. Pihlajamaa 2019: 12–19.) Oivallusta osoittavassa vuorossaan Nestori toistaa Kaarlen ehdotuksessaan käyttämän *vujulahja*-substantiivin. Nestorin vuorossa se on eksistentiaalilauseen subjekti, jonka adverbiaalimääritteenä on indefiniittinen kvanttoripronomini *jollekki*.

Kesken Nestorin vuoron puheenjohtaja vastaa Nestorille dialogipartikkelilla *nii* (r. 16), ja välittömästi Nestorin vuoron päätyttyä Lasse ehdottaa hymyillen, että reititin annettaisiin KP-nimiselle taholle (r. 17). Janna tuottaa heti samanlaisen vuoron kuin Lasse (r. 18), minkä jälkeen Lasse vielä toistaa ehdotuksensa (r. 19). Se, että Lasse täydentää Kaarlen ehdotusta ehdottamalla reitittimen saajaa, osoittaa, että hän ymmärtää puheenjohtajan ja Nestorin vuorojen sallivan Kaarlen ehdotuksen kehittyvän päätökseksi. Lasse siis käsittelee niitä myönteisinä vastaanottoina Kaarlen ehdotukseen.

Kun ehdotusta kohtaan osoitetaan myötämielisyyttä toistamalla ehdotusvuoron nomini, on tämä nomini aina eräänlainen ehdotuksen avainsana: sellainen sana, joka on merkityksensä puolesta ehdotuksen merkittävintä sisältöä. Jos ehdotusvuoro rakentuu yhdestä ainoasta sanasta, kuten esimerkissä (14), on ilmeistä, että kyseinen sana on ehdotuksen merkittävin sana. Tällaisia yksisanaisia ehdotusvuoroja, joitten nominin toistamalla osoitetaan myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan, on aineistossani kolme. Esimerkissä (14) puheenjohtaja ja Nestori sijoittavat Kaarlen ehdotuksen ainoan sanan laajempaan lausumaan, kokonaiseen lauseeseen, joka on merkitykseltään myönteinen, mutta Janna ei tuota myötämielisyytsvuorossaan mitään muita sanoja kuin Lassen ehdotusvuoron ainoan sanan *koopeelle*. Tämän käytänneryhmän yhdeksästä ehdotusvuorosta kuusi on useasanaisia lausekkeita tai lauseita, joista myötämielisyyden osoittaja poimii merkittävän sanan tai lausekkeen ja toistaa sen. Myös niitten myötämielisyytsvuorot ovat sanamäärältään vaihtelevia. Olen kirjannut taulukkoon 5 kaikki neljä kaavaa, kuinka aineistoni myötämielisyytsvuoroissa toistetaan ehdotusvuoron nomini. Samalla olen ilmoittanut niitten myötämielisyytsvuorojen määrän, jotka edustavat kyseistä kaavaa, sekä esimerkkien numerot.

TAULUKKO 5. Ehdotusvuoron nominin toistaminen myötämielisyytsvuorossa, kyseisten myötämielisyytsvuorojen määrät sekä esimerkkien numerot.

Ehdotusvuoron ja myötämielisyytsvuoron sisältö	Myötämielisyytsvuorojen määrä	Esimerkin numero
Ehdotusvuoro: nomini_1	6	
Myötämielisyytsvuoro: $\text{nomini}_1 + \text{muu}(t) \text{ sana}(t)$	3	(14)
nomini_1	3	(15), (14)
Ehdotusvuoro: $\text{nomini}_1 + \text{muut sanat}_1$	6	
Myötämielisyytsvuoro: $\text{nomini}_1 + \text{muu}(t) \text{ sana}(t)_2$	5	(16)
nomini_1	1	-
Yhteensä	12	

Kuten taulukosta 5 käy ilmi, yksisanaisia ehdotuksia, joita kohtaan osoitetaan myötämielisyyttä toistamalla ehdotusvuoron nomini, on aineistossani kuusi. Niitä seuraavista myötämielisyysvuoroista kolmessa on muutakin sisältöä kuin ehdotusvuoron nomini. Näistä myötämielisyysvuoroista kaksi esittelin esimerkissä (14). Vastaavasti kolmessa myötämielisyysvuorossa ei ole mitään muuta sisältöä kuin ehdotusvuorosta toistettu nomini. Niistä yksi oli esimerkin (14) rivillä 18. Loput kaksi ovat esimerkin (15) riveillä 5 ja 6.

(15) Lanttu [kokous E: 0.28.17–0.28.23]

Kokouksessa suunnitellaan, mitä ruokaa eräässä yhdistyksen tapahtumassa tarjotaan.

01 Verner: >no mitä laatikoita< kysyttääs, (0.2)
 02 Ylermi: pork[kana].
 03 Lari: [por]kkana ja, (0.2) vaikka peruna. (.)
 -> 04 Olga: >**lanttu**<. (0.2)
 => 05 Taija: **lanttu**.=
 => 06 Päivi: =<**lanttu**>,

Luvussa 2.5 kerroin, että ehdotus voidaan muodostaa myös yhdessä (engl. *co-construction of proposal*, ks. Arminen 2005: 175). Näin käy esimerkin (15) ehdotussekvenssissä: Verner siirtää vastuuta päätöksestä muille kokoustajille kysymällä heiltä, mitä laatikoita tilataan (r. 1). Vernerin kysymys on hakukysymys, johon on luonnollista vastata pelkällä substantiivilausekkeella. Ylermi ehdottaakin porkkanalaatikka sanoen vain *porkkana* (r. 2), ja osittain päällekkäispuhunnassa Lari ehdottaa porkkanalaatikka ja perunalaatikka sanoen *porkkana ja, (0.2) vaikka peruna* (r. 3). Larin vuoron päätyttyä Olga ehdottaa lanttulaatikka sanomalla *lanttu* (r. 4). Taija ja Päivi toistavat Olgan tuottaman substantiivilausekkeen *lanttu* samanmuotoisena mutta hitaammin lausuttuna. Taija tuottaa vuoronsa 0,2 sekunnin tauon jälkeen (r. 5) ja Päivi välittömästi Taijan jälkeen (r. 6). Toistamalla Olgan vuoron Taija ja Päivi osoittavat olevansa samaa mieltä Olgan kanssa.

Esimerkeissä (14) ja (15) Kaarle, Lasse ja Olga tuottivat yksisanaiset ehdotusvuorot. Taulukosta 5 käy ilmi, että kuudessa ehdotusvuorossa on muutakin kielenainesta kuin pelkästään myötämielisyysvuorossa toistettava nomini. Tällöin myötämielisyyden osoittaja poimii ehdotusvuorosta nominin, joka on ehdotuksessa erityisen olennainen, ja sijoittaa sen sellaiseen lausumaan, jossa nomini saa kuitenkin korosteisen aseman. Tällainen myötämielisyysvuoro on esimerkin (16) rivillä 7.

(16) Joo neljäsataa [kokous A: 1.20.22–1.20.31]

Kokouksessa keskustellaan siitä, mikä rahasumma talousarviossa arvioitaisiin niille kuluille, jotka syntyvät hallituksen jäsenten edustaessa yhdistystä muitten yhdistysten tapahtumissa.

01 Lilja: täss_oj joku kolmesattaa reilu ko- kolmesataa on ollu
 02 mitä on niinku nyttev vujuhomm[eleih]i(m menny).=
 03 Pj: [mm-m.]
 -> 04 Pj: =[mä ehotan **neljääsataa.**]=
 05 Nita: =[mut se ois aina se_*että,]=
       Nita: *katsoo puheenjohtajaa----->
 06 Sri: =j[oo:.]
 => 07 Nita: [joo* **nelj]**äsataa se että yks lippu, (0.2)
       Nita: -----*
 08 Sri: m[m:.,]=
 09 Nita: [per,]=
 10 Riia: =↑mm:.

Esimerkki (16) alkaa, kun Lilja kertoo, paljonko vuosijuhlaosallistumisiin on kuluneena vuonna kulunut rahaa (r. 1–2). Kesken Liljan vuoron puheenjohtaja tuottaa dialogipartikkelin *mm-m* (r. 3), ja heti Liljan vuoron päätyttyä hän ehdottaa rahasummaksi 400:aa euroa (r. 4). Nita aloittaa vuoronsa yhtäikaa puheenjohtajan kanssa, mutta hän keskeyttää lausumansa, kun kuulee puheenjohtajan ehdotuksen (r. 5). Sihteeri vastaa puheenjohtajan ehdotukseen dialogipartikkelilla *joo* (r. 6). Osittain päällekkäispuhunnassa sihteerin kanssa Nita jatkaa puhumista (r. 7). Hän osoittaa myötämielisyyttä puheenjohtajan ehdotusta kohtaan tuottamalla dialogipartikkelin *joo* ja sitten toistamalla puheenjohtajan ehdottaman rahasumman *neljäsataa* nominatiivimuotoisena. Pitämättä taukoa hän jatkaa siitä, mihin edellisessä lausumassaan jäi. Seuraa 0,2 sekunnin tauko, jonka jälkeen sihteeri tuottaa minimiresponssin *mm* (r. 8). Osittain päällekkäin sihteerin vuoron kanssa Nita vielä jatkaa omaa vuoroaan sanomalla *per* (r. 9) mutta ei eksplikoi, mitä hän sillä tarkoittaa. Tulkitsen Nitan yrittävän vuorollaan sanoa, että yhdistys kustantaisi ainoastaan yhden osallistumismaksun jokaiselle hallituksen jäsenelle.

Taulukosta 5 näkee myös, että aineistossani on yksi vieruspari, jonka ehdotusvuoro on useasanainen ja jonka yksisanaisessa myötämielisyytsvuorossa toistetaan ehdotusvuoron merkittävä nomini muttei tuoteta muita sanoja. Kyseinen ehdotusvuoro on kopulalause *maksalaatikko o hyvä* ja myötämielisyytsvuoro substantiivilauseke *maksalaatikko*. Tämä vieruspari esiintyy samassa keskustelussa kuin esimerkin (15) katkelma.

4.5. Ehdotuksen myönteinen arvioiminen

Kuten kerroin luvussa 1.2, Stevanovicin (2012b: 844, 848) aineistossa eräs ehdotuksen hyväksymisen käytänne on ehdotuksen **myönteinen arvioiminen** (engl. *positive evaluation*). Minun tutkimusaineistossani on 27 myötämielisyysvuoroa, joissa ehdotusta arvioidaan jollakin myönteisellä adjektiivilla, kuten *hyvä*, *kiva* tai *fiksu*. Arvioitavia ehdotuksia on 26. Myönteiset arviot ovat **kannanottoja** (engl. *assessment*) eli lausumia, jossa puhuja arvioi jotakin asiaa, ilmiötä tai henkilöä. Yleensä kannanotto on muodoltaan väitelause, mutta myös predikaattittomat ilmaukset voivat toimia kannanottoina, esimerkiksi *ai ku kauniita*. Tyypillistä kannanotolle on, että kyseinen lausuma sisältää arvottavan elementin, tavallisesti adjektiivin. (ISK 2010 § 1212.) Minun aineistoni myötämielisyysvuoroissa käytetyistä adjektiiveista *hyvä* on selvästi yleisin, sillä se esiintyy 14 myötämielisyysvuorossa, sen vertailumuodot *parempi* ja *paras* neljässä sekä siitä johdettu adverb *hyvin* yhdessä. Seuraavan esimerkin (17) rivillä 24 Olga tuottaa myötämielisyysvuoron, jossa hän arvioi Larin ehdotusta adjektiivilla *hyvä*.

(17) Kyyditys [kokous E: 0.17.20–0.19.38]

- 01 Kaapo: keksiikö joku jotain kivaa että, (0.1) keksis juhla,
 02 (0.2)
 03 Kaapo: gaalaan. (0.5) muuta kuin, (0.1) alkusnak[kiä?]
 04 Olga: [no,] (0.1)
 05 Olga: <palju> esi[m:::?? ʔoisko s(h)e,ʔ]
 06 [((naurua))] (0.8)
 ((poistettu yhdeksän riviä eli 14 sekuntia vitsailua paljusta))
 16 Lari: (ne) kyyit? (1.1) vai onko ne jo laskettut tuohon.
 17 (0.1)
 18 Olga: nii limusiineilla viiään *(kaik[ki])
 Lari: *sulkee silmät ja hymyilee
 19 Päivi: [he] he he=
 20 Olga: =↑jo[o::,]
 -> 21 Lari: [tai jo]ku kyyditys, (0.1) just, (0.1) vaikka
 -> 22 kampuksel[ta ja sit]te, (.) keskustasta. (.)
 23 Pj: [mm::.]
 => 24 Olga: nii joo [s(-)] [se] muute oi[s **hyvä** oi][keesti]
 25 Pj: [voisko se] ol[la,]
 26 Taija: [nii::..]
 27 Nadja: [mm::.]
 28 (0.3)
 29 Lari: j[os se ei paljo]a maksa.=
 30 Olga: [semmone,]
 31 Olga: nii::.. (.)
 32 Lari: koska, (0.1) pääseekö sinne bussilla ees kuinka
 33 lähelle.=
 34 Nadja: =<ei>. (0.6)
 35 Olga: niinku, (.) just joku semmonen mikä, (.) millä ois joku
 36 reitti ja ottas siitä varrelta kaikilta pysäkeiltä
 37 kyy[tiin.]
 38 Manu: [(eikö)] jostain kirjastolta kävele sinne jossain

39 vartissa.
 40 Lari: he [he [he] he]
 41 Kaapo: [he [he] he]
 42 Pj: [mutta niin]ku täältä kampukselta ku tullee
 43 porukkaa kuitenkin.
 ((poistettu 71 sekuntia eli 60 riviä keskustelua kyydityksestä))
 104 Pj: halutaanko me äänestää tästä otetaanko sinne, (0.6)
 105 onko joku, (.) s'tä, (0.2) haluaako joku, (.) sen,
 106 (0.1)
 107 Pj: sinne, (0.9) sen kyydityksen sin[ne juhлагаalaan.]
 108 Manu: [<saatte ite>]
 109 Manu: hoitaa sen [(-)]
 110 [((naurua))] ((naurua)) [((naurua))]
 111 Manu: [(- - -) itteni]
 112 Manu: puolesta että minä en tuommosta ala hoitaa (-)

Esimerkki (17) alkaa, kun Kaapo kysyy kokoustajilta, mitä muuta kivaa he keksisivät juhлагаalaan kuin alkupaloja (r. 1–3). Olga ehdottaa paljua (r. 4–5), ja kokoustajat nauravat ehdotukselle (r. 6). Kokoustajat vitsailevat paljusta juhлагаalassa 14 sekunnin ajan (ei näy litteraatissa). Kun vitsailua on seurannut hiljaisuus, Lari ehdottaa kyytejä. Seuraa 1,1 sekunnin tauko, jonka jälkeen hän kysyy, onko kyydit jo laskettu tapahtuman budjettiin. (R. 16.) Olga jalostaa Larin ehdotusta ehdottamalla itse limusiinikuljetuksia (r. 18), mihin Lari reagoi sulkemalla hetkeksi silmänsä ja hymyilemällä. Päivi nauraa Olgan ehdotukselle (r. 19). Reaktioillaan Lari ja Päivi osoittavat, etteivät he ota tosissaan Olgan ehdotusta limusiinikuljetuksista. Riveillä 21–22 Lari täsmentää, että hän tarkoittaa kyydeillä kyyditystä esimerkiksi kampukselta ja keskustasta juhlapaikalle. Tämän vuoron aikana puheenjohtaja tuottaa dialogipartikkelin *mm* (r. 23). Larin vuoron jälkeen Olga sanoo ensin *nii joo s(-)* ja jatkaa vuoroaan kopulalauseella *se muute ois hyvä oikeesti* (r. 24).

Rivillä 24 Olga siis esittää Larin kyyditysehdotuksesta myönteisen arvion. Tämän ehdotusta arvioivan kopulalauseen subjekti *se* viittaa Larin ehdottamaan kyyditykseen kampukselta ja keskustasta. Lauseen kopula on konditionaalissa. Konditionaali on verbin modus, joka ilmaisee asiain tilan mahdolliseksi, yhdeksi vaihtoehdoksi, minkä vuoksi se on varsin tavallinen keino ehdottamisessa (ISK 2010 § 1590, 1592–1593). Larin ehdotuksessa ei ole predikaattia lainkaan, mutta ehdotusta arvioidessaan Olga merkitsee Larin ehdottaman asian epävarmaksi käyttämällä predikaatin moduksena konditionaalia: kyyditys kampukselta ja keskustasta olisi hyvä asia, jos se toteutuisi. Ehdotusta myönteisesti arvioivien myötämielisyyssuorojen joukossa on kymmenen muutakin vuoroa, joitten kopula on konditionaalissa.

Esimerkki (17) jatkuu niin, että päällekkäin Olgan vuoron kanssa puheenjohtaja kysyy *voisko se olla* (r. 25). Taija ja Nadja tuottavat dialogipartikkelit *nii* ja *mm* (r. 26, 27). Näitten vuorojen jälkeen Lari asettaa ehdon ehdottamalleen kyyditykselle: kyydityksen voi järjestää, jos se ei maksa liikaa (r. 29). Tähän ehtoon Olga vastaa dialogipartikkelilla *nii* (r. 31), minkä jälkeen Lari perustelee ehdotustaan kysymällä, pääseekö julkisella linja-autovuorolla edes lähelle juhlapaikkaa (r. 32–33). Nadja vastaa hänelle kieltävästi (r. 34). Olga kuvailee Larin ehdottamaa kyyditystä sellaiseksi, joka ottaa kyytiin juhlijoita reitinsä kaikilta pysäkeiltä¹⁵ (r. 35–37). Sen jälkeen Manu kyseenalaistaa kyydityksen tarpeellisuuden kysymällä, eikö kirjastolta kävele juhlapaikalle noin vartissa (r. 38–39). Lari ja Kaapo nauravat Manun reaktiolle (r. 40, 41). Puheenjohtaja muistuttaa, että kampukseltakin tulee juhlijoita (r. 42–43). Kokoustajat keskustelevat 71 sekunnin ajan kyydityksen tarpeellisuudesta ja hinnasta, ja usea kokoustaja on sitä mieltä, että yhdistyksen järjestämää kyyditystä ei tarvita (ei näy litteraatissa). Riveillä 104–107 puheenjohtaja vielä kysyy kokoustajilta, haluavatko he äänestää kyydityksen järjestämisestä. Se, että puheenjohtaja kysyy kokoustajilta äänestämisestä, osoittaa, että hän on havainnut asiaan liittyvässä keskustelussa sekä ehdotusta myötäileviä että vastustavia puheenvuoroja. Ennen kuin puheenjohtaja on päättänyt kysymysvuoroaan, Manu ilmoittaa, että muut saavat hoitaa kyydityksen järjestämisen eikä hän itse aio tehdä sitä (r. 108–109, 111–112). Muut kokoustajat nauravat hänen ilmoitukselleen (r. 110). Kukaan ei sano haluavansa äänestää, ja kyydityksiä ehdottanut Larikin myöntyy siihen, ettei kyyditystä järjestetä. Tässä tapauksessa ehdotus ei kehity päätökseksi, vaikka sitä kohtaan osoitettiin myötämielisyyttä.

Kuten esimerkki (17) osoittaa, kokoustaja voi osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan esittämällä siitä myönteisen arvion tai kehuja. Kehuja käytetään usein tukemaan muuta toimintaa ja esitetään muun toiminnan lomassa, mistä kertoo se, että rakenteiltaan kehulausumat ovat keskenään hyvin erilaisia (Etelämäki, Haakana & Halonen 2013: 461, 466–468). Etelämäen, Haakanan ja Halosen (2013: 466–467) mukaan kehuvuorojen rakenteeseen vaikuttaa se, mihin kehulla pyritään eli minkä muun toiminnon kehuvuoro toteuttaa. Heidän tutkimusaineistonaan on kehujaksoja, joissa ystävykset ja perheenjäsenet kehuvat monenlaisia asioita, muun muassa ulkonäköä, suorituksia, taitoja ja omai-

¹⁵ Ehdotuksen kuvailua myötämielisyyden osoittamisen käytänteenä käsittelen luvussa 4.8.

suutta. Tavallisesti kehuvien lausumien kielellinen rakenne on yksinkertainen. (Etelämäki, Haakana & Halonen 2013: 461–464.) Etelämäen, Haakanan ja Halosen (2013: 464) tutkimusaineistossa on 107 kehulausumaa, joista 48 on rakenteeltaan kopulalauseita. Verbitömiä luonnehdintoja heidän aineistossaan on 20, omistuslauseita kuusi ja muita rakenteita 33. Toisin kuin heidän aineistossaan, minun aineistossani ei ole omistuslauseita. Syy tähän eroon lienee se, että heidän aineistossaan kehutaan ulkonäköä ja omaisuutta mutta minun aineistossani ei. Ulkonäköä ja omaisuutta on varsin luontevaa kehua omistuslauseella mutta ehdotuksia ei.

Taulukossa 6 olen luokitellut oman tutkimusaineistoni myötämielisyyssvuorot, jotka esittävät myönteisen arvion ehdotuksesta. Luokittelu on samankaltainen kuin Etelämäellä, Haakanalla ja Halosella (2013: 464), mutta olen lisäksi ottanut huomioon sen, toimiiko myönteinen adjektiivi lausumissa substantiivilausekkeen etumääritteenä vai ei.

TAULUKKO 6. Ehdotusta myönteisesti arvioivien myötämielisyyssvuorojen luokittelu lausuman rakenteen mukaan, myötämielisyyssvuorojen määrät ja esimerkkien numerot.

Ehdotusta myönteisesti arvioivan lausuman rakennetyyppi	Lausumien määrä	Esimerkin numero
Kopulalause	18	
Adjektiivi edussanana adjektiivilausekkeessa	15	(17)
Adjektiivi etumääritteenä substantiivilausekkeessa	3	(18), (24)
Verbitön luonnehdinta	6	
Adjektiivi etumääritteenä substantiivilausekkeessa	4	(6), luku 4.2
Adjektiivi tai adjektiivista johdettu adverbi edussanana adjektiivi- tai adverbilausekkeessa	2	(13), luku 4.3
Muu rakenne	3	
Adjektiivi edussanana adjektiivilausekkeessa	3	(19)
Yhteensä	27	

Kuten taulukosta 6 huomaa, tutkimusaineistossani on 27 lausumaa, joilla kokoustaja arvioi ehdotusta myönteisesti. 18 eli kaksi kolmasosaa näistä lausumista ovat kopulalauseen muodossa. Niistä 15:ssä adjektiivi on predikatiivina toimivan adjektiivilausekkeen edussana, kuten *hyvä* esimerkin (17) rivillä 24. Kolmessa lausumassa adjektiivi on predikatiivina toimivan substantiivilausekkeen etumäärite, kuten esimerkin (18) rivillä 5.

(18) Kymmenes päivä [kokous E: 0.42.49–0.43.01]

Kokouksessa on keskusteltu eräästä tapahtumasta, jonka ajankohdasta täytyy vielä sopia.

- > 01 Pj: no oisko tossa <joulukuussa>, (0.2) vai:::.
 02 (1.9) ((Nadja alkaa katsoa tietokoneensa näyttöä))
 -> 03 Pj: vaikka kymmenes päivä tai. (2.2) >onko porukka jo<, (.)
 04 >lähteny jo<, (0.5) pois. (0.2)
 => 05 Nadja: se o **hyvä** päivä.

Esimerkissä (18) puheenjohtaja ehdottaa erään tapahtuman ajankohdaksi joulukuuta (r. 1). Tauon aikana Nadja laskee katseensa puheenjohtajasta oman tietokoneensa näyttöön (r. 2). Puheenjohtaja jatkaa ehdotustaan ehdottamalla päivämääräksi kymmenettä päivää, ja kun kukaan ei sano mitään, hän kysyy vielä, ovatko ihmiset silloin lähteneet jo pois, oletettavasti joululoman viettoon (r. 3–4). Rivillä 5 Nadja vastaa hänelle *se o hyvä päivä*. Vastauksen viipyminen johtune siitä, että Nadja tarkistaa tietokoneeltaan, onko joulukuun kymmenes päivä hänelle sopiva ajankohta järjestää tapahtuma. Kahdessa muussa kopulalauseen muotoisessa lausumassa, jossa adjektiivi on etumääritteenä substantiivilausekkeessa, ehdotukseen viitataan substantiivilla *idea*: substantiivilausekkeet ovat *hyvä idea* ja *kiva idea* (ks. esimerkin (24) rivi 25 luvussa 4.7).

Niin kuin jo kerroin, myös Etelämäen, Haakanan ja Halosen (2013) tutkimusaineistossa on eniten kopulalauseita. He ehdottavat kopulalauseitten runsauden syyksi niitten monikäyttöisyyttä sekä sitä, että niillä erityisesti luonnehditaan asioita. Heidän mukaansa kopulalauseet ovat keino kehua asioita, jotka ”eivät ole osallistujien huomion kohteena juuri kehun edellä”. (Etelämäki, Haakana & Halonen 2013: 464–465.) Se on varmasti totta, mutta toisaalta minun aineistossani kokoustajat kehuvat kopulalausein myös ehdotuksia, jotka ovat osallistujien huomion kohteena.

Taulukosta 6 ilmenee, että adjektiivi toimii substantiivilausekkeen etumääritteenä paitsi kolmessa kopulalauseessa, myös neljässä verbittömässä luonnehdinnassa, joista yksi on esimerkissä (6) rivillä 46 esiintynyt *hyvä pointti* (ks. luku 4.2) ja toinen esimerkissä (20) rivillä 1 esiintyvä *hyvä ehotus* (ks. luku 4.6). Myös verbittömissä luonnehdinnoissa ehdotukseen viitataan substantiivilla *idea*: muut kaksi verbittömän luonnehdinnan substantiivilauseketta ovat *hyvä idea* ja *erinomainen idea*.

Kahdessa verbittömässä luonnehdinnassa adjektiivi ei määritä substantiivia, vaan niissä adjektiivi ja adjektiivista johdettu adverbi ovat edussanoja adjektiivi- ja adverbilausekkeissa. Ehdotusta myönteisesti arvioiva adverbilauseke *iha hyvi* esiintyi esimerkin (13) rivillä 4 luvussa 4.3. Se muodostaa vuoron yksin. Sen sijaan ehdotusta myönteisesti arvioiva adjektiivilauseke ei muodosta myötämielisyyssuoroa yksin, vaan sitä seuraa adverbilauseke, joka koostuu *näin*-tukipronominista ja *että*-lauseesta: *parem- parempi näi että päätetään myöhemmin ku tietää vähän tarkemmin*.

Taulukosta 6 näkee myös, että aineistossani on kolme ehdotusta myönteisesti arvioivaa lausumaa, jotka ovat rakenteeltaan jotain muuta kuin kopulalauseita tai verbittömiä lausumia. Tällainen vuoro on esimerkin (19) rivillä 13.

(19) Oma ehdotus [kokous E: 0.21.27–0.21.52]

Kokouksen kohdassa on tarkoituksena valita yhdistyksen jäsenistä yksi henkilö, joka palkitaan yhdistyksen eteen tekemästään työstä.

((poistettu viisi riviä puheenjohtajan perusteluja ehdotukselleen))

```
-> 06 Pj:      (ni) ainaki mun oma ehdotus ois, (.) Tane Mäki.
    07          (0.9)
    08 Taija:   *mm:[:,]
    Lari:      *nyökyttelee----->
    09 Päivi:   [j ]oo:.* (0.2)
    Lari:      -----*
    10 Pj:      >onko teillä jota[in],< (0.1) (°muita°).=
    11 Taija:   [jo]o:.,
    12 Lari:    =[far- arvasin (-)ɛ
=> 13 Sakari:  =[kuulostaa (kyllä) hyvältä omaan] korvaan.
```

Esimerkin (19) riveillä 1–5 puheenjohtaja pohjustaa omaa ehdotustaan, kuka yhdistyksen jäsenistä olisi palkitsemisen arvoinen. Hän kertoo, mitä kyseinen henkilö on tehnyt yhdistyksen eteen. (Ei näy litteraatissa.) Pohjustuksensa jälkeen puheenjohtaja tuottaa ehdotuksensa (r. 6). Seuraa 0,9 sekunnin tauko (r. 7), jonka Taija päättää partikkelilla *mm* (r. 8). Osittain yhtäikaa Päivi tuottaa partikkelin *joo* (r. 9). Tauon jälkeen puheenjohtaja kysyy, onko kokoustajilla muita ehdotuksia (r. 10). Lari ja Sakari aloittavat vuorot yhtäikaa (r. 12, 13). Lari kertoo arvanneensa, ketä puheenjohtaja ehdottaa (r. 12). Sakari arvioi puheenjohtajan ehdotusta myönteisesti intransitiivilauseella *kuulostaa (kyllä) hyvältä omaan korvaan* (r. 13). Verbi *kuulostaa* esiintyy toisessakin ehdotusta myönteisesti arvioivassa intransitiivilauseessa: *(mut) kuulostaa ihan fiksulta tota, (0.1) öö:::, (0.1) pistetään tämä asia Pertille ja: Uoleville*.

4.6. Ehdotuksen perusteleminen

Kun neuvotellessa esitetään ehdotuksia, on luontevaa, että puhuja myös perustelee oman ehdotuksensa, varsinkin jos ehdotusta seuraa hiljaisuus (ks. esim. Stevanovic 2012a: 782–783, 795–797). Stevanovicin (2013: 537) aineiston esimerkkikatkelmassa on kuitenkin tapaus, jossa kanttori hyväksyy pastorin ehdotuksen esittämällä syyn, miksi ehdotus olisi hyvä.¹⁶ Samankaltaisia vuoroja on myös minun aineistossani. Perustelemalla toisen kokoustajan ehdotusta puhuja osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan. Tutkimusaineistossani on 29 myötämielisyyysvuoroa, jossa kokoustaja perustelee sitä, miksi toisen kokoustajan ehdotus kannattaa toteuttaa. Perusteltavia ehdotuksia aineistossani on 27. Olen jakanut nämä myötämielisyyysvuorot kahteen ryhmään sen mukaan, onko vuoro tunnistettavissa perusteluksi kokonaismerkityssisältönsä (esimerkit (20), (23), (10)) vai myös yksittäisten lekseemien (esimerkit (21)–(23), (30)) perusteella.

Ehdotukset ja niitä perustelevat myötämielisyyysvuorot ovat kausaalisisessa merkityssuhteessa toisiinsa. Lauseitten **kausaalinen merkityssuhde** tarkoittaa sitä, että niitten ilmaissemat asiointilat ovat keskenään syyn ja seurauksen suhteessa. Lauseitten kausaalista merkityssuhdetta voidaan merkitä konjunktioilla, adpositioilla, partikkeleilla, adverbeilla ja kiteymillä. Tällaisia kausaalisen suhteen merkitsimiä ovat muun muassa *koska*, *jotta*, *siksi* ja *sen takia*. (ISK 2010 § 1128.) Myötämielisyyysvuorot, joissa on tällainen kausaalisen suhteen merkitsin, ovat siis tunnistettavissa ehdotuksen perusteluiksi yksittäisten lekseemien perusteella.

Seuraavassa esimerkissä (20) rivillä 25 on myötämielisyyysvuoro, jossa ei ole käytetty mitään kausaalisen suhteen merkitsintä, vaan vuoro on ehdotuksen perustelu kokonaismerkityssisältönsä perusteella. Keskustelu käydään samassa kokouksen kohdassa kuin esimerkin (19) keskustelu, 65 sekuntia myöhemmin.

¹⁶ Useimmiten omien sanomistensa perustelusta käytetään englanniksi käsitettä *account*, joka suomenneetaan *selonteoksi*. Stevanovic (2013: 537) ei kuitenkaan käytä tätä käsitettä, kun kanttori perustelee pastorin ehdotusta, joten se ei liene sopiva käsite kuvaamaan aineistossani esiintyviä ehdotusten perusteluja, joissa puhuja perustelee toisen henkilön sanomisia eikä omia.

(20) Palkinto [kokous E: 0.22.57–0.23.47]

Kokouksessa on hetki sitten päätetty palkita eräs järjestön jäsen kiitokseksi työstä, jonka hän on tehnyt yhdistyksen eteen. Jäsen on ollut tarkoitus palkita yhdistyksen juhlagaalassa, mutta Manu on kertonut, ettei palkinnon saajaksi ehdotettu jäsen ole osallistumassa juhlagalaan. Kokoustajat ovat vitsailleet, että palkittava henkilö arvottaisiin juhlagalaan osallistujista.

01 Kaapo: >mut (joo)< hyvä ehdotus. (0.7)
 02 Päivi: m[m:],
 03 Pj: [me]nnäänkö me sillä #vai#. (0.8)
 04 Päivi: [joo.]
 05 Pj: [ja_s'tte]n, (0.1) se on se palkintamminen, (0.2)
 06 palkinto, (.) sanotaan siellä juhlagaalassa mut sitte
 07 annetaan °(-[--])°]
 08 Sakari: [nii mut ↑se], (.) sehän korkataan se
 09 palkinto siellä,
 10 (0.1)
 11 Kaapo: ɛn(h)iihɛ [he he (0.1) ɛluonnol]lisestif.=
 12 [((naurua))]
 13 Sakari: =°nii°. (0.4)
 14 Pj: ɛkatsotaan sitä sitten, (.) juhla[gaalas(sa)]ɛ.
 -> 15 Manu: [vo- ↑voiko] tehdä
 -> 16 sillee (et) meneekö tuo nyt ihan vituiks jos
 -> 17 pikkujouluissa, (0.1) jakaa sem [palkin(non)].=
 18 Sakari: [nii joo,]=
 19 Lari: =nii joo. (.)
 20 Olga: ni[i::,]
 21 Sakari: [se (v)ois] ehkä kyllä, (.) to[imia (-)].
 22 Manu: [(-)]
 23 Manu: (-) [(mielestä)] paljon fiksumpaa.=
 24 Pj: [se vois olla,]
 => 25 Lari: =no on se [todennäköse]mpi et se sinne tulee ku,=
 26 Pj: [joo::,]
 27 Pj: =nii[mpä.]
 28 Sakari: [tehdäämpä sillei].=
 29 Manu: =joo.=
 30 Pj: =joo. (0.8)
 31 Olga: julistetaan[ko (sitä nyt)] ollenkaan tuolla. (0.2)
 32 Manu: [voijaan,]
 ((poistettu 15 riviä eli 16 sekuntia))
 48 Pj: no tehhäämpä sitte sillee ett(ä) pikkujouluissa s'te.
 49 (1.0)
 50 Pj: hyvä.

Esimerkki (20) alkaa, kun Kaapo palauttaa keskustelun alkuperäiseen aiheeseen kehumalla puheenjohtajan ehdotusta (r. 1). Päivi myötäilee dialogipartikkelilla *mm* (r. 2), ja puheenjohtaja kysyy vielä, palkitaanko hänen ehdottamansa henkilö (r. 3). Puheenjohtaja ei kuitenkaan odota keneltäkään vastausta, kun hän jo kertoo, kuinka palkinnon antaminen toteutetaan (r. 5–7). Puheenjohtajan vuoron loppu ei kuulu tallenteilla, sillä hän tuottaa sen hiljaisella äänellä ja lisäksi Sakari puhuu hänen päällensä (r. 8). Sakari huomauttaa, että palkinto korkataan juhlagaalassa (r. 8–9). Huomautus herättää hilpeyttä kokouksen osallistujissa: Kaapo vastaa Sakarin huomautukseen samanmielisesti ja hymyillen

(r. 11). Kaapon lausumien välissä moni kokoukseen osallistuja nauraa (r. 12). Puheenjohtaja toteaa palkinnon kohtalosta päätettävän juhlagaalassa (r. 14). Riveillä 15–17, osittain päällekkäispuhunnassa puheenjohtajan kanssa, Manu tuottaa uuden ehdotuksen. Vuoronsa alun hän tuottaa korkealla sävelkululla, mikä merkitsee uutta keskustelunaihetta tai keskustelun suunnan muutosta (Couper-Kuhlen 2004; ks. myös esimerkki (6) luvussa 4.2). Manun ehdotus muuttaa keskustelun suuntaa, sillä hän ehdottaa, että palkinto jaettaisiin juhlagaaalan sijaan vasta pikkujouluissa. Pikkujouluja ei ole mainittu aiemmin keskustelussa. Manun ehdotusvuoro on hyvin varovainen: hän aloittaa vuoronsa *voida*-verbin sisältävällä vaihtoehtokysymyksellä ja jatkaa vuoroaan kriittisyyttä ilmentävällä vaihtoehtokysymyksellä *meneekö tuo nyt ihan vituiks*.

Ennen kuin Manu on lopettanut vuoroaan, Sakari vastaa Manun ehdotukseen *nii joo* (r. 18). Lari tuottaa samanlaisen vastauksen heti perään (r. 19), ja Olga reagoi ehdotukseen dialogipartikkelilla *nii* (r. 20). Sakarin ja Larin *nii joo* -lausumat osoittavat tajuamista (Koivisto 2013: 280). Riveillä 21 ja 24 Sakari ja puheenjohtaja tuottavat myötämieliset vuorot, joissa molemmissa on *voida*-verbi konditionaalissa. Tällä tavalla he käsittelevät Manun ehdotusta mahdollisena toimintatapana, mutta heidän myötämielisyytensä on varauksellista. Samaan aikaan Manu vaikuttaa kommentoivan omaa ehdotustaan, mutta vuoron alkuosa ei kuulu tallenteilla (r. 22–23). Heti Manun vuoron jälkeen Lari sanoo *no on se todennäkösempi et se sinne tulee ku* (r. 25). Larin vuoro on perustelu sille, miksi Manun ehdotus on toteuttamisen arvoinen: palkittava henkilö tulee todennäköisemmin pikkujouluihin kuin juhlagalaan. Ehdotuksen puolesta puhumisen on tehnyt tarpeelliseksi se, että Manu itse mutta myös puheenjohtaja ja Sakari ovat suhtautuneet ehdotukseen varovaisesti. Kukaan ei ole osoittanut ehdotusta kohtaan vahvaa myötämielisyyttä. Kuitenkin jo Larin vuoron aikana puheenjohtaja tuottaa dialogipartikkelin *joo* (r. 26), mikä osoittaa hänen kallistuvan vahvemmin Manun ehdotuksen kannalle.

Larin perusteluvuoro (r. 25) alkaa partikkelilla *no*, joka osoittaa vuoron ohjaavan tai korjaavan keskustelun suuntaa (Vepsäläinen 2019: 177). Larin vuoron jälkeen muitten kokoustajien myötämielisyysvuorot ovatkin varmempia kuin ennen sitä: Heti Larin vuoron perään puheenjohtaja osoittaa olevansa samaa mieltä Larin kanssa tuottamalla dialogipartikkelin *niimpä* (r. 27). Myös Sakari on tässä vaiheessa varma ehdotuksen toimivuudesta, sillä hän tuottaa toimintajulistuksen *tehdäämpä sillei* (r. 28). Manu ja puheenjohtaja vastaavat hänelle dialogipartikkelilla *joo* (r. 29, 30). Olga käsittelee asiaa päätettynä, sillä

hän nostaa keskustelunaiheeksi toisen kysymyksen eli sen, julistetaanko palkinnon saaja juhlagaalassa (r. 31). Siihen Manu vastaa, että juhlagaalassa voidaan kertoa, että palkittava henkilö julistetaan vasta pikkujouluissa, koska hän ei ole paikalla juhlagaalassa (ei näy litteraatissa). Rivillä 48 puheenjohtaja eksplikoi päätöksen syntyneen, minkä jälkeen hän pitää sekunnin tauon (r. 49). Sitten hän ilmaisee tyytyväisyytensä päätökseen tuottamalla adjektiivin *hyvä* (r. 50). Sen jälkeen kokouksessa siirrytään seuraavaan kohtaan.

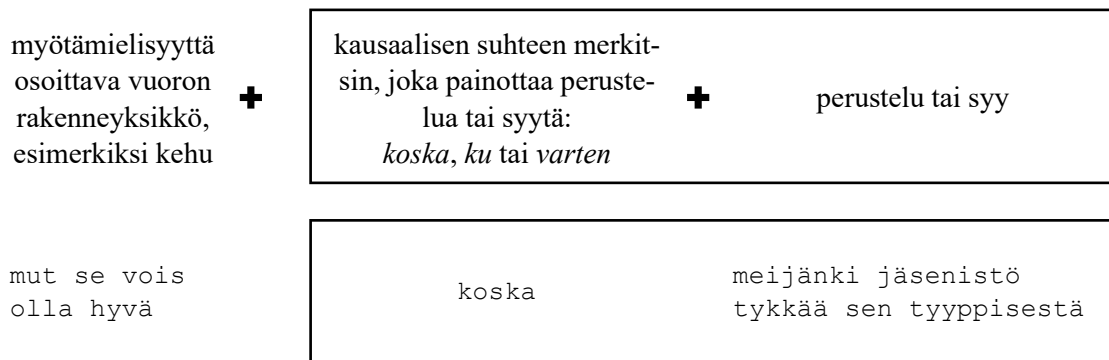
Kuten Larin vuoro esimerkin (20) rivillä 25 osoittaa, ehdotusta on mahdollista perustella käyttämättä vuorossa mitään kausaalisen suhteen merkitsimiä. Tällaisia myötämielisyysvuoroja on aineistossani 15 eli yli puolet aineistoni perustelevista myötämielisyysvuoroista. Näitten myötämielisyysvuorojen rinnakkaistoiminto on perustelu kokonaismerkityssisältönsä perusteella. Sisältö onkin ensisijainen tekijä lauseitten välisen merkityssuhteen tulkitsemisessa (ISK 2010 § 1121).

Sen sijaan myötämielisyysvuoroja, jotka ovat rinnakkaistoiminnoltaan perusteluja myös yksittäisten lekseemien perusteella, on aineistossani yhteensä 14. Niissä on kausaalisen suhteen merkitsimiä, joista perustelua tai syytä painottavia ovat *koska*- ja *kun*-adverbiaalikonjunktioit sekä adpositiolauseke *sitä varten*. Seurausta tai päätelmää painottavista merkitsimistä aineistossani esiintyvät adverbiaalikonjunktio *että* sekä adverbit *joten* ja *nii(n)*. Taulukkoon 7 olen kirjannut, kuinka monessa ehdotusta perusteleavassa myötämielisyysvuorossa edellä mainitut merkitsimet esiintyvät. Yhdessä myötämielisyysvuorossa esiintyy sekä perustelua tai syytä painottava merkitsin *ku(n)* että seurausta tai päätelmää painottava merkitsin *nii(n)*.

TAULUKKO 7. Myötämielisyysvuoroissa esiintyvät kausaalisen merkityssuhteen merkitsimet, myötämielisyysvuorojen määrät sekä esimerkkien numerot.

Myötämielisyysvuorossa esiintyvä kausaalisen merkityssuhteen merkitsin	Myötämielisyysvuorojen määrä	Esimerkin numero
Merkitsin painottaa perustelua tai syytä	10	
<i>koska</i>	5	(21)
<i>ku(n)</i>	4	(22)
<i>varten</i>	1	-
Merkitsin painottaa seurausta tai päätelmää	5	
<i>nii(n)</i>	3	(23)
<i>et</i>	1	-
<i>joten</i>	1	(30), luku 4.8

Kuten taulukosta 7 näkee, kymmenessä aineistoni myötämielisyyssvuorossa on kausaalisen merkityssuhteen merkitsin, joka painottaa perustelua tai syytä. Se vuoron rakenneyksikkö, jossa tällainen merkitsin on, sisältää ehdotuksen perustelun. Tämä vuoron rakenneyksikkö ei aloita koko vuoroa, vaan vuorossa on ennen sitä jokin muukin myötämielisyttä osoittava rakenneyksikkö, esimerkiksi myönteinen arvio tai partikkeli *kyllä* tai *nii(n)*. Havainnollistan tällaisen myötämielisyyssvuoron rakennetta kuviossa 4.

KUVIO 4. Sellaisen myötämielisyyssvuoron rakenne, jossa kausaalisen suhteen merkitsin painottaa perustelua tai syytä, sekä esimerkkivuoro.

Taulukosta 7 näkee, että viidessä myötämielisyyssvuorossa kausaalisuhteen merkitsimenä on adverbiaalikonjunktio *koska*. Tällainen vuoro on esimerkin (21) riveillä 6–7.

(21) Maanantaina hyväksytään [kokous H: 0.22.41–0.22.53]

Kokouksessa on keskusteltu yhdistyksen toimintasuunnitelmasta.

```

-> 01 Pj:      joo mutta? (1.0) jos sinne_o jotaki lisättävää mum
-> 02          mielestä toi voisi (myös olla) semmone että lukis, (0.6)
-> 03          rauhassa sen ja sitte viel tietenkä maanantaina voi
-> 04          lisätä [tai muo][kata jos (-) tarvii.                ]
05 Iia:          [mm::,      ]
=> 06 Sri:          [>niin koska maanantaina se vasta]
=> 07          hyväksytään ni<,<=
08 Pj:      =n[ii:].
09 Iia:      [mm:]::.
```

Esimerkissä (21) puheenjohtaja ehdottaa, että hallituksen jäsenet lukisivat toimintasuunnitelman luonnoksen rauhassa ja että siihen lisättäisiin asioita tai sitä muuten muokattaisiin maanantaina, jos on tarvetta (r. 1–4). Kesken puheenjohtajan vuoron Iia reagoi ehdotukseen dialogipartikkelilla *mm* (r. 5). Välittömästi Iian vuoron jälkeen myös sihteeri puhuu puheenjohtajan päälle sanoen *niin koska maanantaina se vasta hyväksytään ni* (r. 6–

7). Sihteerin vuoro alkaa dialogipartikkelilla *niin* ja jatkuu puheenjohtajan ehdotuksen perustelemisella: koska toimintasuunnitelma hyväksytään vasta maanantaina, sitä ehtii maanantaina vielä muokata. Puheenjohtaja vahvistaa sihteerin perustelun välittömästi dialogipartikkelilla *nii* (r. 8). Myös muissa perustelemissa myötämielisyyssvuoroissa, joissa konjunktio *koska* esiintyy, sitä edeltää toinen myötämielisyyden osoittamisen käytänne, kuten dialogipartikkeli *kyllä* tai myönteinen arvio (*mut se vois olla hyvä*).

Taulukosta 7 käy ilmi myös, että neljässä ehdotusta perusteleavassa myötämielisyyssvuorossa käytetään kausaalisen suhteen merkitsimenä *ku(n)*-konjunktia. Tällainen vuoro on esimerkin (22) rivillä 4.

(22) Myynti [kokous G: 0.53.58–0.54.04]

Yhdistys on järjestämässä tapahtumaa yhdessä toisten yhdistysten kanssa. Sulevi on kirjoittamassa ylös, mistä asioista toisten yhdistysten kanssa täytyy sopia ennen tapahtumaa. Ritva on kertonut, että aiemmissa tapahtumissa kyseisten yhdistysten kanssa on ollut ongelmana ruoan myynti.

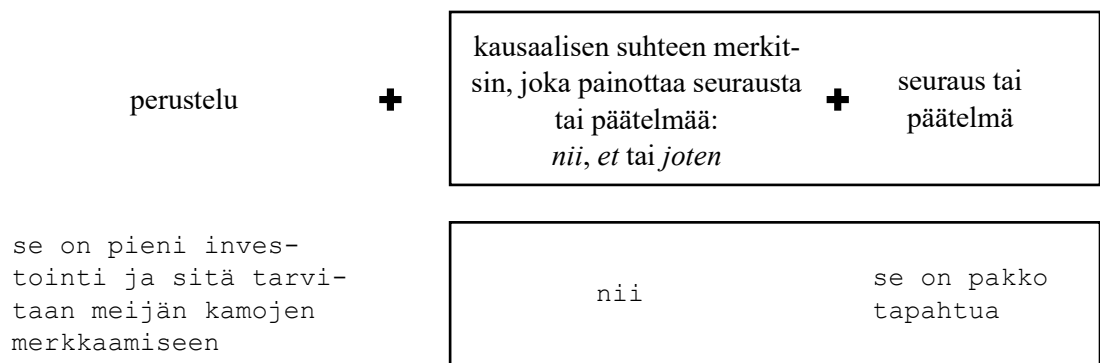
-> 01 Sulevi: siis me voijaan<, (0.1) varmaan olla sillai että, (.)
 -> 02 meiltä ei tule myyntiä mutta sitte ne saa vittu
 -> 03 keskenää järjestää [sen.]
 => 04 Pj: [↑nii], >↓**ku** ei se meitä haittaa.<

Esimerkissä (22) Sulevi ehdottaa, että heidän yhdistyksensä ei myy tapahtumassa mitään mutta he antavat muitten yhdistysten järjestää myynnin keskenään (r. 1–3). Ennen kuin Sulevi on päättänyt vuoroaan, puheenjohtaja vastaa hänen ehdotukseensa dialogipartikkelilla *nii* ja perustelulla *ku ei se meitä haittaa*. Perustelu alkaa *ku*-konjunktilla, joka on erittäin monikäyttöinen. Tyypillisesti sillä ilmaistaan temporaalista suhdetta mutta myös kausaalista. (Herlin 1998: 12, 33–145; ISK 2010 § 1130.) Temporaalisuus on niin tavalinen *ku(n)*-konjunktin merkitys, että myös toisiinsa kausaalisuhteessa olevien *ku(n)*-konjunktin yhdistämien lauseitten välillä voi olla havaittavissa temporaalinen suhde (Herlin 1998: 99). Näin ei kuitenkaan ole näissä neljässä aineistoni tapauksessa, vaan niistä jokaisessa temporaalisuus on selvästi taka-alalla, joten kausaalisuus on niissä konventionaalista (Herlin 1998: 99). Kaikissa näissä myötämielisyyssvuoroissa *kun*-lausetta edeltää muu myötämielisyyden osoittamisen käytänne, kuten dialogipartikkeli *joo* tai *nii* tai myönteinen arvio (*se ois oikeesti hyvä ostaa siihen*).

Ehdotusta perustelevia myötämielisyyssvuoroja, joissa kausaalisuhteen merkitsimenä on adpositiolauseke *sitä varten*, on aineistossani yksi. Kyseisessä tilanteessa toimihenkilö

pyytää hallitukselta, että erään tapahtuman budjetiksi laitettaisiin kolmesataa euroa, koska vuosibudjettia on jäljellä sen verran. Siihen yksi hallituksen jäsenistä vastaa 0,3 sekunnin tauon jälkeen sanomalla *joo. (0.5) si:tä varten se o(n)*, millä hän viittanee siihen, että kyseinen vuosibudjetti on tapahtumien järjestämistä varten.

Taulukosta 7 näkee, että viidessä aineistoni myötämielisyyssvuorossa on seurausta tai päätelmää painottava kausaalisen suhteen merkitsin *nii(n)*, *et* tai *joten* (ks. ISK 2010 § 1132). Nämä vuorot rakentuvat niin, että ensin puhuja kertoo perustelunsa, miksi ehdotus kannattaa toteuttaa, minkä jälkeen seuraa seurausta tai päätelmää painottavan merkitsimen aloittama lause. Tässä jälkimmäisessä lauseessa puhuja osoittaa myötämielisyytensä ehdotusta kohtaan jollain toisella käytänteellä, esimerkiksi toistamalla ehdotusvuoron predikaatin. Havainnollistan tällaisen myötämielisyyssvuoron rakennetta kuviossa 5.

KUVIO 5. Sellaisen myötämielisyyssvuoron rakenne, jossa kausaalisen suhteen merkitsin painottaa seurausta tai päätelmää.

Taulukosta 7 ilmenee, että kolmessa myötämielisyyssvuorossa kausaalisen suhteen merkitsimenä on adverbij *nii(n)*. Tällainen myötämielisyyssvuoro on esimerkissä (23) riveillä 26–27.

(23) Ostetaan uus [kokous E: 0.57.55–0.58.12]

Kokouksessa keskustellaan yhdistyksen toimitiloista.

- 01 Kaapo: toimiiko se veenkeitin nyt kunnolla [vai, (.) (ku) se
 02 Nadja: [ei se (-)]
 03 Kaapo: eilen taas suhisi,=
 04 Lari: =eiks se ollu puhe ostaa uus [maksaa ehkä,]
 -> 05 Kaapo: [nii mää just et]tä nii
 -> 06 että ostetaan se uus [(-).]
 07 Lari: [maksaa eh-] (0.2) maksaa ehkä
 08 kymppin jossain Megamarke[tissa].

09 Nadja: [nii::]::.=
 10 Manu: =ostetaan nyt se uus se makso, (0.1) m- (0.2) mä
 11 laittoin sillon kuvan paljo se oli jo[ku viistoista]
 12 Lari: [<kympin>.]
 13 Manu: euroo. (-)
 ((poistettu 12 riviä eli 14 sekuntia))
 => 26 Nadja: >tuo nyt on vaan turvallisuusriski ku sitä ei kukaan
 => 27 osaa käyttää oikein<. **nii** ostetaan uus.

Esimerkissä (23) Kaapo kysyy, toimiiko yhdistyksen vedenkeitin kunnolla (r. 1), mihin Nadja vastaa kieltävästi (r. 2). Lari muistuttaa, että jo aiemmin on ollut puhetta uuden vedenkeittimen ostamisesta (r. 4), minkä jälkeen Kaapo tekee varsinaisen ehdotuksensa asiasta (r. 5–6). Lari arvioi uuden vedenkeittimen maksavan noin kymmenen euroa (r. 7–8), ja Nadja myötäilee häntä (r. 9). Manu osoittaa myötämielisyyttään Kaapon ehdotusta kohtaan toistamalla Kaapon ehdotusvuorosta predikaatin *ostetaan* ja objektin *se uus*, minkä jälkeen hän alkaa muistella valokuvaamansa vedenkeittimen hintaa (r. 10–11, 13). Sen jälkeen Ylermi kertoo, että vanha vedenkeitin toimii, mutta sen ylänappi on harhaanjohtava (ei näy litteraatissa). Manu alkaa vastata Ylermille, mutta Nadja puhuu Manun päälle. Hänen vuoronsa alkaa perustelulla, että vanha vedenkeitin on turvallisuusriski, koska kukaan ei osaa käyttää sitä oikein. Vuoro jatkuu välittömästi *niin*-lauseella, jossa hän toistaa Kaapon ehdotuksessaan ja Manun myötämielisyytsvuorossaan käyttämän predikaatin *ostetaan* ja objektin *uus*¹⁷. (R. 26–27.) Tällä tavalla Nadja osoittaa myötämielisyyttä Kaapon ehdotusta kohtaan ja yrittää saada muutkin kokoustajat hyväksymään ehdotuksen. Muitten kokoustajien vakuuttamiselle on ilmennyt tarvetta, koska Ylermi on kertonut vanhan vedenkeittimen toimivan ja näin kyseenalaistanut tarpeen hankkia uusi vedenkeitin.

Aineistossani on yksi myötämielisyytsvuoro, jossa kausaalisen suhteen merkitsimenä on konjunktio *joten*. Tämä vuoro esiintyy luvussa 4.8 esimerkin (30) riveillä 31–32 ja 34. Yhdessä myötämielisyytsvuorossa kausaalisen suhteen merkitsimenä on konjunktio *et(tä)*. Kyseisessä tilanteessa Nestori ehdottaa matkustamista erääseen tapahtumaan kahdella linja-autolla yhden sijaan: *yks yks vaihtoehto on että ottaa, (0.2) kaks, (0.8) £kaks bussia£*. Nestori käsittelee ehdotustaan huvittavana, sillä hän tuottaa vuoronsa lopun nau-

¹⁷ Ehdotusvuoron predikaattiverbin toistamista myötämielisyyden osoittamisen käytänteenä käsittelee luvussa 4.3.

rahtaan. Kenties tästä syystä Janna kokee tarpeelliseksi vakuuttaa ehdotuksen olevan toteuttamiskelpoinen. Jannan myötämielisyyssvuorossa on ensin pitkä perustelu ja lopuksi päätelmä *et me voidaan ihan hyvin ↑ottaa se toinenkin bussi*.

4.7. Sitoutuminen ehdotettuun toimintaan

Niin kuin kerroin luvussa 3.3, Stevanovicin (2012a: 784–785) mukaan yhteisen päätöksen saavuttamisessa on kolme vaihetta: ehdotuksen vastaanottajan täytyy osoittaa pääsyä, samanmielisyyttä ja sitoutumista. Niitä ei kuitenkaan tarvitse osoittaa edellä mainitussa järjestyksessä. Itse asiassa päätös voi syntyä, vaikka ehdotuksen vastaanottaja ei lainkaan osoittaisi samanmielisyyttä, jos hän kuitenkin osoittaa sitoutumista ehdotettuun toimintaan. Tällöin syntynyt päätös on yksipuolinen (engl. *unilateral decision*) eikä yhteinen. Päätöksen syntymisessä on mahdollista jättää erikseen osoittamatta samanmielisyyttä, koska sitoutuminen ehdotettuun toimintaan edellyttää, että puhuja on ehdottajan kanssa samanmielinen. (Stevanovic 2012a: 785, 795–798.) Niin kuin selitin luvussa 3.3, aineistooni kuuluu myös sellaisia myötämielisyyssvuoroja, joilla kokoustaja osoittaa sitoutumista ehdotettuun toimintaan. Stevanovicin (2012a) aineistossa sitoutumista osoittavat vuorot ovat toimintajulistuksia (engl. *action declaration*), mutta minä määrittelen sitoutumista osoittaviksi toiminnoiksi myös lupaukset, tarjoutumiset ja toimeksiannot. Ne ovat tehtävien jakamiseen liittyviä toimintoja, ja Fabritiuksen (2020) tutkimuksen mukaan tehtävien jako suoritetaan yleensä vasta päätöksen syntymisen jälkeen eikä sitä ennen.

Sitoutumista osoittavia myötämielisyyssvuoroja on aineistossani 16, ja niillä osoitetaan myötämielisyyttä 14:ää ehdotusta kohtaan. Näissä ehdotussekvensseissä kokoustaja osoittaa sitoutumista ehdotettuun toimintaan, ennen kuin kukaan muista kokoustajista on osoittanut samanmielisyyttä. Esimerkissä (24) riveillä 24, 27 ja 29 on myötämielisyyssvuoro, jossa Nita lupaa toimia ehdotuksen toteuttamiseksi.

(24) Haalarimerkkimyyntiä [kokous A: 0.57.17–0.58.08]

Kokouksessa keskustellaan tapahtumasta, johon yhdistys toivoo muittenkin järjestöjen ja järjestöjen jäsenten osallistuvan. Nita on vastuussa tapahtuman järjestämisestä.

01 Moona: ja onko ↑siitä muuten, (0.1) ku oli silloin puhetta että
02 voitais niinkö:, (.) antaa mahdollisuus sitten niitä
03 pikkupöytiä >et< saa niitä haalarimerkkejä myyä. (0.3)
04 Moona: onks siitä ollu puhetta.=

05 Pj: =öö siel baarissa? (.)
 06 Moona: nii. (0.2)
 07 Nita: ei [oo ei oo ei oo ollu.] [ei oo] ollu.
 08 Moona: [et jokainen järjestö saisi] myydä [niitä.]
 09 (1.0)
 10 Pj: [ai että muutki] järjestöt saisi.=
 11 Nita: [(---)]
 12 Moona: =nii [että >vähä_(e)t< sillä niinkö,]
 13 Nita: [mä kuulen mä kuulen täst]ä vasta nyt
 14 ensimmäistä kertaa [mutta pitäisi selvittää.]
 15 Moona: [mä muistelen et mä silloin] sanoin
 16 siinä kokouksessa et voisko tällöinen ajatus olla että
 17 sitte sillä saataisi myös niinkö vähä [(-)]
 18 Pj: [nii jä]rjestöt
 19 < tulemaan sin[ne].]
 20 Moona: [ni]i. (0.4)
 21 Pj: ° (-*[-] °)
 -> 22 Moona: * [et] siellä vois olla sitä haalarimerkkimyyntiä,
 Nita: * katsoo ylöspäin ja liikuttelee suutaan-----*
 23 (0.3)
 => 24 Nita: *pitä[ä]pä kysyä, (.) kysytään]pä tuol[la]
 Nita: *katsoo puheenjohtajaa
 25 Pj: [↑ mikse:i. (.) +>se ois kiva idea<.]
 Pj: +kirjoittaa kynällä vihkoonsa----->
 26 Moona: [mm.]
 => 27 Nita: ryhmässä joo [että.] (0.1)
 28 Moona: [mm.:]
 => 29 Nita: haluavat[ko.] [(myydä)] [mutta, (.) NI]I
 30 Moona: [kos]ka se hän [nyt ei var]maa [hirveesti.]
 31 Nita: ja ainaki ainaki meidän, (0.2) [mer]kit totta kai,=
 32 Moona: [mm.]
 33 Moona: =>kyllä<.=
 34 Pj: =>joo<.+=
 Pj: -----+
 35 Nita: =ja, sitte, (0.2) haluk[kaat] nii ja ihan var[masti]
 36 Moona: [mm.] [nii.]
 37 Nita: onnistuu baarin, (0.1)
 38 Nita: niinku puolesta.
 ((poistettu 14 riviä eli kahdeksan sekuntia))
 53 Pj: joo. (0.5) eli päätettiin ottaa myös haalarimerkit
 54 mukaan tähän hommaan?

Esimerkki (24) alkaa, kun Moona kysyy, onko haalarimerkkien myymisen mahdollisuudesta ollut puhetta (r. 1–4). Puheenjohtaja kysyy, tarkoittaako Moona, että haalarimerkkejä myytäisiin siinä baarissa, jossa tapahtuma järjestetään (r. 5), mihin Moona vastaa myöntävästi (r. 6). Nita vastaa, ettei asiasta ole ollut puhetta (r. 7). Päällekkäispuhunnassa Nitan kanssa Moona selittää ideaansa: jokainen järjestö saisi myydä haalarimerkkejään tapahtumassa (r. 8). Päällekkäispuhunnan vuoksi Nita toistaa vastauksensa *ei oo ollu* (r. 7), minkä jälkeen seuraa sekunnin tauko. Tauon jälkeen puheenjohtaja esittää Moonalle tarkistuskysymyksen (r. 10), johon Moona välittömästi vastaa (r. 12). Päällekkäispuhunnassa Moonan kanssa Nita sanoo, että hän kuulee ideasta vasta ensimmäistä kertaa ja että asia pitäisi selvittää (r. 13–14). Ennen kuin Nita on sanonut asian selvittämisestä, Moona

puhuu Nitan päälle selittäen, että hän on jo aiemmin jossain kokouksessa ehdottanut haalarimerkkien myymistä tapahtumassa (r. 15–17). Vuoronsa lopussa hän alkaa kertomaan syytä tälle järjestelylle (r. 17), mutta puheenjohtaja täydentää hänen selityksensä (r. 18–19). Moona hyväksyy puheenjohtajan täydennyksen dialogipartikkelilla *nii* (r. 20). Seuraa 0,4 sekunnin tauko, jonka jälkeen puheenjohtaja sanoo jotain niin hiljaa, ettei siitä saa selvää (r. 21). Sillä välin Nita kohdistaa katseensa ylös ja alkaa liikuttamaan suutaan, mikä on merkki siitä, että hän miettii, mitä Moona ja puheenjohtaja ovat juuri sanoneet. Samaan aikaan Moona vielä kertaa ehdotuksensa: *et siellä vois olla sitä haalarimerkkinmyyntiä* (r. 22).

Seuraa lyhyt, 0,3 sekunnin tauko, jonka jälkeen Nita lupaa toimia Moonan ehdotuksen mukaisesti (r. 24, 27, 29). Tällä tavalla hän osoittaa myötämielisyyttä Moonan ehdotusta kohtaan. Nita aloittaa myötämielisyysvuoronsa modaalisella lausumalla *pitääpä kysyä* (r. 24), mutta mikrotauon jälkeen hän tuottaa passiivimuotoisen lauseen *kysytäämpä tuolla ryhmässä joo että* (r. 24, 27). Passiivia käyttämällä hän panee ilmi sen, että he joukkona, tapahtumaa järjestävän yhdistyksen hallituksena, kysyvät asiasta, vaikka käytännössä Nita itse esittää kysymyksen, koska hän on vastuussa tapahtuman järjestämisestä. Tämä tehtävä siis kuuluu hänen vastuualueelleen, ja hän ottaa tehtävän itselleen ilman, että kukaan pyytää sitä häneltä. Kysymällä, haluavatko muut järjestöt myydä haalarimerkkejä, Nita edistää Moonan ehdotuksen toteutumista. Aineistossani on kolme muutakin ehdotussekvenssiä, joissa kokoustaja osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan lupaamalla suorittaa sellaisen tehtävän, joka kuuluu hänelle hänen vastuualueensa tai aiemman tehtävään tarjoutumisensa kautta. Nämä kolme muuta lupausta esitetään yksikön ensimmäisessä persoonassa: *mä meinaan laittaa, määki pääsen ja mää sit teen*.

Päällekkäispuhunnassa Nitan kanssa myös puheenjohtaja osoittaa myötämielisyyttään Moonan ehdotusta kohtaan sanoen $\uparrow mikse:i. (.) > se ois kiva idea <$ (r. 25). Moona reagoi Nitan lupaukseen dialogipartikkelilla *mm* (r. 26, 28), minkä lisäksi hän tuottaa pääverbitömän lauseen *koska sehän ei nyt varmaa hirveesti* (r. 30). Moonan ehdotuksessa on oikeastaan kaksi osaa: hän ehdottaa, että heidän oma järjestönsä myisi haalarimerkkejä tapahtumassa, mutta myös sitä, että muutkin järjestöt pyydetäisiin myymään haalarimerkkejään siellä. Toistaiseksi Nita ja puheenjohtaja ovat ottaneet kantaa vain siihen, pyydetäänkö muita järjestöjä myymään merkkejä. Osittain päällekkäispuhunnassa Moonan kanssa Nita ottaa kantaa myös heidän järjestönsä merkkien myymiseen: ainakin niitä

myydään tapahtumassa (r. 29, 31). Siihen Moona ja puheenjohtaja vastaavat myönteisesti dialogipartikkeleilla *kyllä* ja *joo* (r. 33, 34). Nitán mukaan myös tapahtumapaikkana toimivalle baarille sopii se, että järjestöt myyvät haalarimerkkejään tapahtumassa (r. 35, 37–38). Seuraavan kahdeksan sekunnin aikana puheenjohtaja pyytää sihteeriä kirjoittamaan päätöksen pöytäkirjaan, Nita kertoo kysyvänsä baariltakin asiasta ja Moona puhuu myyntipöytien asettelusta (ei näy litteraatissa). Puheenjohtaja päättää keskustelun tuottamalla eksplisiittisen päätöksen *eli päätettiin ottaa myös haalarimerkit mukaan tähän hommaan?* (r. 53–54). Puheenjohtaja osoitti itsekkin olevansa myötämielinen Moonan ehdotusta kohtaan (r. 25), mutta eksplikoimalla päätöksen hän osoittaa käsitelleensä myötämielisenä myös Nitán vuoroja riveillä 24, 27 ja 29.

Sitoutumista ehdotettuun toimintaan osoitetaan muillakin toiminnoilla kuin lupauksilla. Niille kaikille on yhteistä se, että ne edistävät ehdotuksen toteutumista. Taulukkoon 8 olen koonnut nämä toiminnot sekä predikaattien persoonamuodot, jotka toistuvat vähintään osassa näitä toimintoja edustavista myötämielisyysvuoroista. Lisäksi taulukossa lukee näitä toimintoja edustavien myötämielisyysvuorojen määrät sekä esimerkkien numerot.

TAULUKKO 8. Sitoutumista ehdotettuun toimintaan osoittavat toiminnot, niitä edustavissa myötämielisyysvuoroissa toistuvat persoonamuodot, näitten myötämielisyysvuorojen määrät sekä esimerkkien numerot.

Sitoutumista osoittava toiminto	Myötämielisyysvuoroissa toistuva persoonamuoto	Myötämielisyysvuorojen määrä	Esimerkin numero
Lupaus	yksikön 1. persoona	4	(24)
Tarjoutuminen	1. persoona (<i>voida</i> -verbi)	3	(25)
Toimeksianto	yksikön 2. persoona	2	-
Toimintajulistus	passiivi	7	(26)
Yhteensä		16	

Kuten taulukosta 8 näkee, tarjoutuminen on yksi myötämielisyysvuorojen rinnakkaistoiminto, jolla osoitetaan sitoutumista ehdotettuun toimintaan. Couper-Kuhlenin (2014: 628) mukaan tarjous (tässä tutkielmassa *tarjoutuminen*) on puhetoiminto, jossa tulevan toiminnan tekijä on puhuja itse ja tulevasta toiminnasta hyötyjä joku muu. Fabritiuksen (2020: 14) tutkimissa partiolaisten suunnittelukokouksissa tarjoutuminen on keskeinen puhetoiminto päätöksentekoon ja työnjakoon liittyvissä toimintajaksoissa ehdotuksen ja

pyynnön ohella. Näissä partiolaisten kokouksissa työtehtävät jaetaan yleensä vasta päätöksen syntymisen jälkeen ja tarjoutumisetkin tuotetaan silloin (Fabritius 2020: 28, 65–79). Minun aineistossani on kolme ehdotussekvenssiä, joissa tarjoutuminen tuotetaan myötämielisyyssvuoron asemassa eli välittömästi ehdotuksen jälkeen, ennen mahdollista päätöstä. Tällainen myötämielisyyssvuoro on esimerkin (25) rivillä 10.

(25) Puheluita [kokous A: 1.13.10–1.13.25]

Kokouksessa on suunniteltu yhteistyön järjestämistä paikallisten yritysten kanssa.

- > 01 Sri: hei tota:, (.) no ↑voitasko me ajatella jotaki semmosta
 -> 02 että ketkä nyt, (0.5) ettei nyt tässä kaikkien kannata
 -> 03 rueta. (0.2) [tätä, hoitamaan?] (.)
 04 Nita: [mm:. (.) selvittäään.]
 05 Moona: mm.=
 06 Pj: =[(-)]
 -> 07 Sri: [et]tä vaikka pari sillee. (0.7)
 08 Pj: h[ei mun (-)]
 -> 09 Sri: [ottaa asiaks]eej ja. (0.1) soittelee vähän puheluita.
 => 10 Moona: =**mää voin** kyllä ainaki ottaa asiaa tästä.

Esimerkissä (25) sihteeri ehdottaa, että pari henkilöä ottaisi tehtäväkseen ottaa yhteyttä yrityksiin, joitten kanssa yhdistys tekisi yhteistyötä (r. 1–3, 7, 9). Sihteerin ehdotusvuoron jälkeen Moona välittömästi tarjoutuu olemaan yhteydessä yrityksiin (r. 10). Kukaan muu ei ehdi osoittaa myötämielisyyttään ehdotusta kohtaan, ennen kuin Moona jo sitoutuu toimimaan ehdotuksen mukaisesti. Tarjoutumalla toteuttamaan ehdotetun toiminnan Moona samalla osoittaa myötämielisyyttään ehdotusta kohtaan.

Osa kokouksissa ilmenevistä tehtävistä on rutiininomaisia ja kuuluu tietylle henkilölle hänen vastuualueensa kautta, kun taas toiset tehtävät eivät kuulu itsestäänselvästi kenenkään vastuualueelle (Svennevig & Djordjilovic 2015: 98). Tämä seikka on vaikuttanut siihen, kuinka olen nimennyt toimintoja, joilla osoitetaan sitoutumista ehdotettua toimintaa kohtaan: Kun kokoustaja ilmoittautuu tekemään tehtävän, joka ei itsestäänselvästi kuulu hänelle vastuualueensa tai aiemman tehtävään tarjoutumisensa kautta, on kyseessä minun määritelmäni mukaan tarjoutuminen eli tehtävän määrääminen itselle. Sen sijaan, jos kokoustaja ilmoittaa tekevänsä tehtävän, joka kuuluu hänelle vastuualueensa (ks. esimerkki (24), rivit 24, 27 ja 29) tai aiemman tehtävään tarjoutumisensa kautta, on kyseessä minun määritelmäni mukaan lupaaminen.

Tarjoutumisen vapaaehtoisuutta kuvastaa se, että jokainen aineistoni kolmesta tarjoutumisesta on tuotettu käyttäen predikaatissa modaaliverbiä *voida*, joka merkitsee asian mahdolliseksi. Kaikki aineistoni tarjoutumisvuorot ovat indikatiivimuotoisia väitelauseita. Kaksi niistä ovat yksikön ensimmäisessä persoonassa, kuten Moonan vuoro esimerkiksi (25), ja yksi monikon ensimmäisessä persoonassa. Myös useimmissa Fabritiuksen (2020: 84) aineiston tarjoutumisvuoroissa käytetään *voida*-modaaliverbiä. Couper-Kuhlenin (2014) englanninkielisessä aineistossa on neljä tapausta, joissa tarjous on muotoa *I/we can/could X*. Yleisimpiä tarjouksen muotoja hänen aineistossaan ovat *do you need/want X, if you want/wish/need X* ja *(you) X-IMP*. (Couper-Kuhlen 2014: 638.)

Englanninkielisissä arkikeskusteluissa tarjoukset prototyypisesti hylätään (Couper-Kuhlen 2014: 629–630), mutta suomenkielisissä partiolaisten suunnittelukokouksissa tarjoutumisiin tartutaan hanakasti (Fabritius 2020: 66–68). Ero selittyy kokousten tavoitteellisella luonteella, sillä kokouksissa on tarkoitus löytää tulevaisuuden toiminnalle tekijät (Svennevig & Djordjilovic 2015: 98). Minun aineistoni tarjoutumisiin ei tartuta erityisen hanakasti, mille on looginen selitys: aineistoni tarjoutumiset tuotetaan välittömästi ehdotuksen jälkeen, joten ehdotuksesta keskusteleminen on olennaisesti kesken. En ole valinnut aineistooni tarjoutumisia tai muitakaan sitoutumisen osoituksia, jotka tuotetaan sen jälkeen, kun joku toinen kokoustaja on jo osoittanut myötämielisyyttään ehdotusta kohtaan (ks. luku 3.3).

Taulukosta 8 ilmenee myös, että aineistossani on kaksi myötämielisyysvuoroa, jotka ovat toimeksiantoja: näissä ehdotussekvensseissä puheenjohtaja antaa jollekulle kokoustajalle tehtäväksi toimia ehdotuksen mukaisesti, ennen kuin kukaan kokoustajista on osoittanut myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan. Molemmat näistä toimeksiannoista ovat yksikön toisessa persoonassa. Ensimmäinen on muodoltaan käskylause, ja se on kohdistettu itse ehdottajalle: Janna huomauttaa, että yhdistyksellä on jäljellä vain kolme tarraa, minkä jälkeen puheenjohtaja sanoo *no kato ens viikolla joku tarjous niin päätetään*.

Toinen toimeksianto on rinnakkaistoiminnoltaan pyyntö, ja se on kohdistettu kokoustajalle, joka ei tehnyt ehdotusta. Kyseisessä keskustelussa Janna ehdottaa tietoliikenneyhteysien parantamista yhdistyksen toimitiloissa. Heti ehdotuksen jälkeen puheenjohtaja pyytää Oivaa selvittämään asiaa joltakulta sanoen *joo, (.) voit sää tota Oiva selvittää joltai joka tietää asiasta yhtää mittää*. Muodoltaan se on kysymyslause, jonka predikaatissa

on käytetty *voida*-modaaliverbiä. Couper-Kuhlenin (2014: 631–632) mukaan pyyntö on puhetoiminto, jossa tulevan toiminnan tekijä on joku muu ja tulevasta toiminnasta hyötyjä puhuja itse. Tässä tapauksessa tulevasta toiminnasta ei hyödy ainoastaan puheenjohtaja vaan kaikki yhdistyksen jäsenet.

Edellä mainituissa ehdotussekvensseissä puheenjohtaja ei käsittele muitten kokoustajien näkemyksiä tarpeellisina. Syy sille lienee se, että ehdotettu asia on joko kovin vähäpätöinen tai erittäin tärkeä. Esimerkiksi tarjouspyynnön tekeminen ei sido mihinkään, joten kokouksen ei tarvitse tehdä siitä päätöstä eikä puheenjohtajan tarvitse odottaa muitten kokoustajien hyväksyntää asialle. Sen sijaan tietoliikenneyhteyksien parantamista puheenjohtaja käsittelee erittäin tärkeänä. Siitä todistaa se, että myöhemmin samassa keskustelussa puheenjohtaja sanoo, että uuden reitittimen budjetti on ääretön, koska tietoliikenneyhteydet täytyy saada kuntoon.

Puheenjohtajalla on hallituksessa muita korkeampi deonttinen asema¹⁸. Deonttinen asema tarkoittaa henkilön valtaa suhteessa muihin keskustelun osallistujiin tietyssä kontekstissa. Puheenjohtaja käyttää deonttista asemaansa vuorovaikutuksen resurssina ja oikeuttaa sillä toimeksiantonsa, eikä hänen tarvitse selittää sitä. (Stevanovic & Peräkylä 2014: 190–191; Svennevig & Djordjilovic 2015: 98.) Hän ei odota muitten kokoustajien samanmiehisyyden osoituksia eikä hallituksen päätöstä vaan siirtyy suoraan jakamaan tehtävän ehdotuksen toteuttamiseksi. Ehdotuksen toteutumisesta edistävällä toimeksiannolla puheenjohtaja osoittaa sitoutumista ehdotettuun toimintaan ja samalla myös myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan.

Viimeinen tämän ryhmän rinnakkaistoiminnoista eli toimintajulistus liittyy päätöksen syntymiseen eikä työnjakoon, niin kuin edelliset toiminnot. **Toimintajulistus** (engl. *action declaration*) on toinen Stevanovicin (2012b: 844, 847) tutkimusaineiston käytänteistä, joilla hyväksytään ehdotus. Minun aineistossani on seitsemän myötämielisyytsvuoroa, joitten rinnakkaistoiminto on toimintajulistus. Tällainen myötämielisyytsvuoro on esimerkin (26) riveillä 21–25 (ks. katkelman jatko esimerkistä (6)).

---

¹⁸ Deonttisesta asemasta käytetään myös nimitystä deonttinen status (engl. *deontic status*).

(26) Maanantaina laitetaan se [kokous D: 2.05.55–2.06.04]

Puheenjohtaja on esitellyt tekemäänsä jäsenpalautelomaketta, minkä jälkeen kokouksessa on alettu keskustelemaan siitä, milloin jäsenpalautelomake julkaistaan ja milloin kyselyn vastauksia käsitellään. Hallitus aikoo koostaa kyselyn tulokset ennen yhdistyksen syyskokousta.

- 13 Sri: siis *tuo lomake minkä sä esittelit oli mun mielestä ihan
 Pj: *alkaa katsomaan kalenteria valkokankaalta, jolle
 hänen tietokoneensa näyttö on heijastettu
 14 hyvä että ei sitä ny nii hirveesti tarvii muokat[a että.
 15 Pj: [nii joo.
 16 (0.4)
 17 Sri: se:, (0.1) >ei tarvi et<. (0.2)
 -> 18 Sri: mum mielest et laittaa kaheskymmeneskaheksas päivä
 -> 19 vaikka sit ois kaks viikkoo aikaa.
 20 (0.9) ((Pj siirtää hiiren 28. päivän kohdalle))
 => 21 Pj: joo. (0.2) joo, ens viikon, maanantaina **laitetaan** se.
 22 (0.1)
 23 Pj: ja sitte,
 24 (0.8) ((sihteeri alkaa kirjoittaa tietokoneella))
 25 Pj: kaks viikkoo.

Esimerkissä (26) sihteeri ehdottaa, että yhdistyksen jäsenpalautekysely julkaistaan esimerkiksi 28. päivänä (r. 18–19). Julkaisun jälkeen jäsenillä olisi kaksi viikkoa aikaa vastata palautekyselyyn. Sihteerin vuoron jälkeen seuraa 0,9 sekunnin tauko, jonka aikana puheenjohtaja siirtää tietokoneensa hiiren 28. päivän eli seuraavan viikon maanantain kohdalle (r. 20). Tauon jälkeen puheenjohtaja vastaa dialogipartikkelilla *joo* (r. 21). Tämä *joo* osoittanee, että hänellä on pääsy ehdotettuun sisältöön eli että hän ymmärtää, mikä sihteerin ehdottama päivä on. Ainakin puheenjohtaja itse käsittelee sitä riittämättömänä myötämielisyyden osoituksena, sillä lyhyen tauon jälkeen hän jatkaa vuoroaan toimintajulistuksella: *joo, ens viikon, maanantaina laitetaan se. (0.1) ja sitte, (0.8) kaks viikkoo.* (r. 21–25). Tämän toimintajulistuksen predikaatti on myönteinen, yksiverbinen ja passiivimuotoinen, niin kuin neljä muutakin aineistoni toimintajulistusta. Vaikuttaa siis siltä, että myönteinen yksiverbinen predikaatti passiivissa on yksi toimintajulistuksen muodostamisen käytänteistä. Myös Stevanovicin (2012b: 847, 850, 855) aineistossa on passiivimuotoisia toimintajulistuksia.

Puheenjohtajan vuorossa esiintyvän 0,8 sekunnin tauon aikana sihteeri alkaa kirjoittaa tietokoneellaan (r. 24). En voi tietää varmasti, mitä hän kirjoittaa. On kuitenkin hyvin mahdollista, että hän käsittelee puheenjohtajan tuottamaa toimintajulistusta päätöksen eksplikointina ja kirjoittaa tämän päätöksen pöytäkirjaan, vaikka kukaan muu kokoustaja ei ole osoittanut myötämielisyyttään sihteerin ehdotusta kohtaan. Puheenjohtajalla on kokouksessa korkein deonttinen asema, millä lienee vaikutusta siihen, että ehdotuksesta voi

syntyä päätös pelkän puheenjohtajan tuottaman myötämielisyyden osoituksen seurauksena – etenkin, kun kyseinen myötämielisyyden osoitus on toiminnoiltaan toimintajulistus.

4.8. Osallistuminen ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun

Luvussa 3.3 mainitsin, että ehdotuksen hyväksyminen ja päätöksen syntyminen voidaan nähdä prosessina, jolloin niitä ei paikanneta yhteen tiettyyn vuoroon. Aineistoni perusteella sama pätee myös ehdottamiseen: ensimmäinen uuden idean, ajatuksen tai oivalluksen esittävä vuoro ei läheskään aina jää ainoaksi ehdotusvuoroksi, vaan ehdotusta kehitetään ja rakennetaan usean puhujan voimin. Ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun osallistuminen tarkoittaa sitä, että puhuja esimerkiksi tarkentaa, muokkaa, kuvailee tai täydentää ehdotusta ja tällä tavalla auttaa hiomaan sitä paremmaksi. Kehittämällä ja muotoilemalla toisen kokoustajan ehdotusta puhuja osoittaa samalla myötämielisyyttä sitä kohtaan. Se on aineistossani kaikista yleisin myötämielisyyden osoittamisen käytännne. Tällaisia ehdotusta kehittäviä myötämielisyydsvuoroja on aineistossani 60, ja niillä osoitetaan myötämielisyyttä 59:ää ehdotusta kohtaan. Seuraavassa esimerkissä (27) riveillä 21–23 ja 26 on sihteerin myötämielisyydsvuoro, jossa hän tarkentaa Ailan ehdotusta.

(27) Ens vuoden budjetti [kokous D: 2.14.48–2.15.32]

Kokoustajat ovat aiemmin kokouksessa pohtineet, kuinka paljon hallituksen tulee varata rahaa haalarimerkkien tilaamiseen. Sihteeri on juuri kysynyt, ehtiikö hallitus tilata haalarimerkkejä tänä vuonna.

```

01 Pj:      <se vois [olla alkuvuoden,>] (0.4) [alkuvuoden, ] (.)
02 Aila:      [(tammi↑kuuhun). ] [tai niin#ku#]
03 Aila:      £ehdotus seuraavalle hallitukselle että,£ (0.2)
04 Pj:      ↑nii, (.) nii. (0.5)
05 Aila:      suositellaan hankittavaksi £sillee£ he he [he ] (.)
06 Pj:      [mm:::]
07 Aila:      °#(-) [(-) ni]inku#°, (0.8)
08 Pj:      [(>et<) sillee_et jos me,]
09 Pj:      kuukautta aiemmin oltas oltu tässä nii, (.)
10 Aila:      [(nii::)]
11 Sri:      [mm:::]
12 Pj:      [ois ehtiny.] (.) mutta ehkä nyt se tulee vähäl liian.
13          (2.1)
14 Pj:      >ja sitte< kaikki, (0.2) kassan, (0.3) niinku, (0.1)
15 Pj:      se, (.) (>pi-<) kans alkaa myymäänki jo [niitä, ]
-> 16 Aila:      [voidaan]ko me,
17          (.)
-> 18 Aila:      bu[djetoija] se:, (0.1) kuitenkin p-, (0.2) niinku
19 Pj:      [(-) ]
-> 20 Aila:      [tavallaan ↑ens vuode(-) ] [ni ]i. (.)
=> 21 Sri:      [>senhäv voi laittaa ens vuodem] bud[je-<]

```

=> 22 Sri: no ku siis, (0.1)
=> 23 Sri: >talousvastaavahan< [tekee ens vuodel[le] budje]tin
24 Pj: [niin no >(siel[tä]<]
25 Aila: [nii.]
=> 26 Sri: [niin,] [siihen] voi laittaa [sen.]
27 Eemeli: [mm::,]
28 Pj: [joo,]
29 Aila: [haal]arimerkit
30 kolmesataakolmekymp- ↑ei vi[iskym]ppii. (.)
31 Sri: [°joo.°]
32 Pj: nii. (0.2)
33 Sri: >ja me voiiaan edelleen pitää se<, (0.1)
34 Pj: ((selvittää kurkkua)) (0.1)
35 Sri: ja kannattaakin pitää tää meijäl loppuvuodem budjetti
36 se:, (.) mikä äskön [päädettiin?]=
37 Aila: [mm::,]=
38 Pj: =[nii joo.]=
39 Aila: =[mm::.]=
40 Sri: et sitten ne rahat on sit säästössä e[ns sy-] vaikka
41 Aila: [nii.]
42 Sri: tammikuuta var[ten jos haluaa] jos sillon tehään vaikka
43 Aila: [mm::.]
44 Sri: [tilaus] niin. (.)
45 Pj: [joo.]
46 Pj: (näimpä.)

Esimerkin (27) alussa puheenjohtaja toteaa, että haalarimerkkejä voisi tilata alkuvuonna (r. 1). Samaan aikaan Aila ehdottaa tilausajankohdaksi tammikuuta mutta muistuttaa kyseessä olevan vain ehdotus seuraavalle hallitukselle, minkä jälkeen hän naurahtaa ja sanoo vielä jotain, mikä ei kuulu tallenteilla (r. 2–3, 5, 7). Osittain päällekkäispuhunnassa Ailan kanssa puheenjohtaja toteaa, että kyseinen hallitus olisi ehtinyt tilata haalarimerkit, jos he olisivat keskustelleet asiasta kuukautta aiemmin, mutta nyt haalarimerkkien tilaamiselle tulisi liian kiire (r. 8–9, 12). Kesken puheenjohtajan vuoron sihteeri tuottaa dialogipartikkelin *mm* ja Aila dialogipartikkelin *nii* (r. 10, 11). Puheenjohtajan mukaan haalarimerkkien tilaamisella heidän hallituskaudellaan olisi vaikutusta myös yhdistyksen kas-
saan, kun hallituksen pitäisi alkaa jo myymään tilaamiaan haalarimerkkejä (r. 14–15). Ennen kuin puheenjohtaja on päässyt vuoronsa loppuun, osittain päällekkäispuhunnassa hänen kanssaan Aila aloittaa ehdotusvuoronsa: hän kysyy, voiko hallitus kuitenkin budjetoida rahaa haalarimerkkitalaukseen seuraavalle vuodelle (r. 16, 18, 20).

Sihteeri aloittaa vuoronsa päällekkäispuhunnassa Ailan kanssa (r. 21), kun Aila on sanonut *voidaanko me, (.) budjetoija se:, (0.1) kuitenkin p-, (0.2) niinku*. Sihteeri vastaa Ailan ehdotukseen, että talousvastaava voi lisätä haalarimerkeille budjetin seuraavan vuoden talousarvioon (r. 21–23, 26). Ensimmäisen lausumansa *senhäv voi laittaa ens vuodem budje-* sihteeri jättää kesken (r. 21), ja sen jälkeen hän korjaa itseään aloittaen *no ku siis*

(r. 22). Lyhyen tauon jälkeen hän jatkaa vuoroaan sanoen >*talousvastaavahan*< *tekee ens vuodelle budjetin niin, siihen voi laittaa sen.* (r. 23, 26). Liitepartikkeli *-hAn* saneissa *senhäv* ja *talousvastaavahan* implikoi, että näitten lausumien antama tieto on kokoustajille tuttua ennestään. Ne toimivat muistutuksina. (ISK 2010 § 830.) Korjauksella sihteeri merkitsee ensimmäisen lausumansa jollain tapaa ongelmalliseksi. Riviltä 23 alkava lausuma implikoi, että hänen rivillä 21 mainitsemansa ensi vuoden budjetti tarkoittaa nimenomaisesti talousvastaavan laatimaa seuraavan vuoden budjettia. Tämä talousvastaavan laatima budjetti tunnetaan myös talousarviona. Talousarvio hyväksytään yhdistyksen syys- tai vuosikokouksessa.

Ailan ehdotusvuorossa riveillä 16 ja 18 on ollut kolme taukoa, mikä lienee kutsunut sihteerin ottamaan vuoron itsellensä, ennen kuin Aila on päättänyt vuoroaan. Muistuttamalla talousvastaavan laatimasta budjetista eli talousarviosta sihteeri tarkentaa Ailan ehdotusta: seuraavan vuoden haalarimerkkitulaukseen voidaan budjetoida syyskokouksen hyväksymässä seuraavan vuoden talousarviossa eikä esimerkiksi hallituksen kokouksessa. Tällä tavalla sihteeri käsittelee Ailan ehdotusta haalarimerkkibudjetoinnista varteenotettavana eli osoittaa myötämielisyyttä sitä kohtaan. Ennen kuin sihteeri on lausunut myötämielisyysvuoronsa loppuun, päällekkäispuhunnassa hänen kanssaan Aila, Eemeli ja puheenjohtaja tuottavat dialogipartikkelit *nii*, *mm* ja *joo* (r. 25, 27, 28). Heti sihteerin vuoron perään Aila täydentää sihteerin tuottamaa ehdotuksen tarkennusta sanoen, mitä ensi vuoden budjettiin kirjoitetaan (r. 29–30). Tämä rahamäärä on sama kuin kokouksessa aiemmin pohdittu haalarimerkkibudjetti. Sihteeri sanoo hiljaa *joo* (r. 31), mikä saattaa olla hyväksyvä vastaus Ailan tekemään korjaukseen. Puheenjohtaja vastaa Ailan täydennykseen hyväksyvästi dialogipartikkelilla *nii* (r. 32). Lyhyen tauon jälkeen sihteeri jatkaa keskustelua: vaikka haalarimerkkeihin budjetoidaan talousarviossa, hallituksen kannattaa pysyä aiemmin päättämässään loppuvuoden rahankäyttösuunnitelmassaan, jotta haalarimerkkeihin budjetoitavat rahat säästyvät haalarimerkkien tilaamiseen asti (r. 33, 35–36, 40, 42, 44). Aila ja puheenjohtaja myötäilevät häntä (r. 37, 38, 39, 41, 43, 45, 46).

Myötämielisyysvuoroilla, joilla osallistutaan ehdottamiseen tai ehdotukseen muotoiluun, on seitsemän rinnakkaistoimintoa, muun muassa ehdotuksen tarkentaminen (ks. esimerkki (27)). Kaksi näistä toiminnoista on tunnistettavissa vuoron kielellisen rakenteen tai yksittäisten lekseemien perusteella, mutta viisi vuoron kokonaismerkityssisällön ja tieteenkin kontekstin perusteella. Taulukkoon 9 olen kirjannut toiminnot, joilla kokoustajat

osallistuvat ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun. Taulukossa on myös näitä toimintoja edustavien myötämielisyysvuorojen määrät sekä esimerkkien numerot.

TAULUKKO 9. Ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun osallistumisen käytänteet, myötämielisyysvuorojen määrät ja esimerkkien numerot.

Toiminto, jolla ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun osallistutaan	Myötämielisyysvuorojen määrä	Esimerkin numero
Ehdotuksen tarkentaminen	19	(27)
Ehdotukseen liittyvä jatkoehdotus	17	(28)
Ehdotetun ajankohdan tai paikan tarkentaminen	7	(29)
Ehdotuksen sisällön toistaminen toisin sanoin	6	(30)
Ehdotukseen yhtyminen	5	(31)
Ehdotuksen sisältämän nominin tarkoitteen kuvailu	4	(6), luku 4.2 (17), luku 4.5
Yhteenveto ehdotuksesta	2	-
Yhteensä	60	

Kuten taulukosta 9 ilmenee, aineistossani on 19 myötämielisyysvuoroa, joilla tarkennetaan ehdotusta. Tällainen myötämielisyysvuoro oli esimerkin (27) rivillä 21–23 ja 26. Aineistossani on 17 myötämielisyysvuoroa, jotka ovat jatkoehdotuksia. Jatkoehdotus lisää ensimmäisen ehdotuksen sisältöön jotain uutta. Esimerkiksi yksi kokoustaja ensin ehdottaa, että yhdistys järjestäisi tietynlaisen tapahtuman, minkä jälkeen toinen kokoustaja ehdottaa, mitä ohjelmaa tässä tapahtumassa olisi, mitä siellä syötäisiin, milloin tapahtuma järjestettäisiin tai kenen kanssa se järjestettäisiin. Tällainen jatkoehdotus on esimerkin (28) rivillä 5.

(28) Marraskuun alussa [kokous D: 1.56.07–1.56.14]

Sihteeri on sanonut, että erään tapahtuman järjestäjät saavat vapaasti suunnitella ohjelman eikä kaikesta ohjelmasta tarvitse keskustella kokouksessa. Aila on kysynyt, ketkä kokoustajista aikovat osallistua ohjelman suunnitteluun, minkä jälkeen Eemeli on selittänyt omia syitä jättäytyä pois suunnittelusta.

```
-> 01 Sri:      >et< sitä, (0.2) ohjelmaa varten vois kokoontua #vähä
-> 02          erikseen miet[tiin sitä että sit]te ne ketkä#. (0.2)
03 Aila:      [mm:, ↓mm::.]
-> 04 Sri:      osa[lolistuu?]
=> 05 Aila:      [vaikka joskus] tossa, (.) marraskuu(n), (.) alussa.
```

Esimerkki (28) alkaa, kun sihteeri palauttaa keskustelun Eemelin kiireistä takaisin tapahtuman ohjelman suunnitteluun. Hän ehdottaa, että ne, ketkä osallistuvat ohjelman suunnitteluun, kokoontuvat erikseen miettimään ohjelmaa (r. 1–2, 4). Aila myötäilee sihteerä

hänen vuoronsa aikana toistaen dialogipartikkelin *mm* (r. 3). Ennen kuin sihteeri on lausunut vuoroaan loppuun, Aila tuottaa sihteerin ehdotukseen liittyvän jatkoehdotuksen: hän ehdottaa kokoontumisen ajankohdaksi marraskuun alkua (r. 5). Sihteerin ja Ailan vuorojen päällekkäisyys viittaa siihen, että Ailan vuoro on preferoitu, myötämielinen (ks. luku 2.3). Jatkoehdotuksen esittäminen osoittaa, että Aila toivoo sihteerin ehdotuksen toteutuvan. Ehdotuksen tarkentaminen sekä ehdotukseen liittyvän jatkoehdotuksen esittäminen ovat läheisiä toimintoja, mutta niissä on ero: Ehdotusta tarkentamalla muokataan ehdotusta, ja tarkennus liittyy johonkin ehdotuksessa kielennettyyn asiaan. Sen sijaan jatkoehdotus tuo ehdotukseen jotain lisää, eikä se liity mihinkään jo ehdotuksessa kielennettyyn asiaan. Esimerkin (28) ehdotuksessaan sihteeri ei puhu kokoontumisen ajankohdasta mitään, vaan Aila nostaa sen puheenaiheeksi.

Aineistossani on seitsemän tapausta, joissa kokoustaja osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan tarkentamalla siinä esitettyä ajankohtaa tai paikkaa. Tällainen myötämielisyysvuoro on esimerkissä (29) rivillä 4 sekä riveillä 5 ja 9.

(29) Päivällä [kokous I: 1.06.10–1.06.22]

Kokouksessa suunnitellaan erään tilan siivoamista.
 01 Pj: mitä: tota:, (.) mihis kellonaikaa(n) siivotaan? (1.3)
 -> 02 Kaija: (--) päivällä nii sillo(n) pystyy tulee(n). (0.9)
 03 Pj: na[kittaaan ihmisiä ketkä tulee vahingos] (-) (.)
 => 04 Ismo: [(kahesta)toista etteempäin oisko?]
 => 05 Sri: [>oisko se< ka]he[j jälkeen sittes] siinä (°tentij
 06 Akseli: [(-)]
 07 (Kaija): [(hä?)]
 08 Ismo: [kahestatois-,]
 => 09 Sri: jälkeen°).

Luvussa 2.5 kerroin, että ehdotus voidaan muodostaa myös yhdessä (engl. *co-construction of proposal*, ks. Arminen 2005: 175). Näin käy esimerkin (29) ehdotussekvenssissä, kun puheenjohtaja kysyy kokoustajilta, mihin kellonaikaan he siivoavat tilan (r. 1). Tauon jälkeen Kaija vastaa ehdottaen, että he siivoaisivat päivällä (r. 2). Seuraa jälleen tauko, jonka jälkeen puheenjohtaja jatkaa Kaijan lauseen alkua *nii sillo(n) pystyy* infiniittilausekkeella *nakittaaan ihmisiä ketkä tulee vahingos* (-) (r. 3). Kaijan ehdotus ei täysin vastaa puheenjohtajan kysymykseen, sillä Kaija ei ehdota kellonaikaa. Se kuitenkin rajaa siivoamisajankohdaksi tietyn vuorokaudenajan, päivän. Päällekkäispuhunnassa puheenjohtajan kanssa Ismo ehdottaakin siivoamisen kellonajaksi *kahestatoista etteempäin* (r. 4).

Se ei jää ainoaksi jatkoehdotukseksi, vaan puheenjohtajan vuoron päätyttyä sihteeri ehdottaa, että he siivoaisivat kahden jälkeen, kun tentti on ohi (r. 5, 9). Päällekkäispuhunnassa sihteerin kanssa Ismo on toistamassa ehdottamaansa kellonaikaa mutta jättää sanan kesken, kun tajuaa sihteerin ehdottavan eri aikaa (r. 8). Tarkentamalla Kaijan ehdottamaa aikaa Ismo ja sihteeri osoittavat pitävänsä ehdotusta hyvänä.

Aineistossani on kuusi tapausta, joissa kokoustaja osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan toistamalla ehdotuksen toisin sanoen. Tällainen myötämielisyytsvuoro on esimerkiksi (30) riveillä 30–32 ja 34.

(30) Kurssi [kokous B: 0.12.44–0.13.02]

Kokouksessa on muisteltu, kuinka paljon yhdistys maksoi tilavuokraa viimeksi, kun se järjesti erään kurssin, minkä jälkeen Iikka on tarkistanut vuokran suuruuden. Puheenjohtaja on huomauttanut, että kurssilta tulee myös voittoa parisataa euroa.

- 23 Iikka: (>eli siis<) loput mennee sitten niinku:
 24 [syyskokoukuluhiin]
 -> 25 Pj: [pitäs aina pittää] pitäs aina pittää tuo kurssi, (.)
 -> 26 yhistyksen kok- >ta niinku< sääntömääräsen
 -> 27 kokouksen yhteydessä nii se [menis plus miinus]
 28 Sri: [mm-m,]
 -> 29 Pj: nolla [nuo tilakulut].
 30 Eeli: [sepä se,] (0.6)
 31 Eeli: viime vuonna se (>tuli<) tehtyä vahingosa ja se
 32 toimi joten, (0.3)
 33 Sri: (niimpä.) (0.1)
 => 34 Eeli: tämänhän vois ottaa melkein tavaks. (0.5)
 33 Hannes: joo kyllä se kannattaa.

Esimerkin (30) riveillä 25–27 ja 29 puheenjohtaja ehdottaa kurssin pitämistä aina yhdistyksen sääntömääräisen kokouksen yhteydessä, jotta kurssin osallistumismaksut kattaisivat kokouksen tilakulut. Toisin sanoen yhdellä tilan vuokrauksella järjestettäisiin kaksi tapahtumaa. Ennen kuin puheenjohtaja on perustellut ehdotustaan, sihteeri tuottaa dialogipartikkelin *mm-m* (r. 28). Puheenjohtajan vuoron lopussa Eeli puhuu puheenjohtajan päälle sanomalla *sepä se*¹⁹ (r. 30). Seuraa tauko, jonka jälkeen Eeli jatkaa vuoroaan perustelemalla ehdotusta (r. 31–32, 34). Tämä perusteluvuoro sisältää kausaalisen suhteen merkitsimen *joten*, joka painottaa seurausta tai päätelmää. Varsinainen perusteluosa vuorossa on *viime vuonna se (tuli) tehtyä vahingosa ja se toimi*, ja vuoron päätelmäosa on *joten tämänhän vois ottaa melkein tavaks* (ks. kuvio 5 luvussa 4.6). Tässä päätelmäosassa

¹⁹ Olen käsitellyt lausumaa *sepä se* myötämielisyyden osoittamisen käytänteenä luvussa 4.2.

Eeli toistaa puheenjohtajan ehdotuksen toisin sanoin. Eelin myötämielisyysvuoron jälkeen Hannes osoittaa samanmielisyyttään sanomalla *joo kyllä se kannattaa* (r. 34). Ehdotus ei kuitenkaan johda päätökseen. Suurin syy sille lienee se, ettei kyseisellä hallituksella ole valtuuksia päättää siitä, kuinka tulevat hallitukset järjestävät kyseisen kurssin ja syyskokouksen.

Viidessä aineistoni myötämielisyysvuorossa kokoustaja tavallaan esittää ehdotuksen uudelleen, mitä kutsun tässä tutkimuksessa ehdotukseen yhtymiseksi. Tällainen myötämielisyysvuoro on esimerkin (31) rivillä 5.

(31) Sata [kokous I: 0.38.40–0.38.44]

Kokouksessa suunnitellaan, montako leivosta eräässä tapahtumassa tarjoillaan.

- > 01 Kaija: oisko se sata koska ei kum[miskaan] kaik[ki syö]
 02 ? : [mm]
 03 Pj: [nii:.]
 -> 04 Kaija: kah[ta?] [(-)] [kaikki ees] s[yö yhtä?] (.)
 => 05 Pj: [tehään]kö s[ata.]
 06 Ismo: [e::i.]
 07 Akseli: [joo::.]
 08 Pj: nii.

Kaija ehdottaa leivosten määrää kysyen *oisko se sata koska ei kummiskaan kaikki syö kahta?* (r. 1, 4). Kesken Kaijan vuoron puheenjohtaja vastaa ehdotukseen sanoen *nii:* (0.1) *tehäänkö sata.* (r. 3, 5). Esittämällä ehdotuksen uudelleen puheenjohtaja yrittää saada muutkin kokoustajat vastaamaan ehdotukseen ja tällä tavalla edistää ehdotuksen kehittymistä päätökseksi. Puheenjohtajan vuoron jälkimmäinen vuoron rakenneyksikkö on kysymyslause. Aineistoni viidestä ehdotukseen yhtymisestä yhteensä neljä on kysymyslauseita ja yksi on väitelauseen muotoinen eksplisiittinen ehdotus. Aineistoni perusteella kysymyslause on siis ehdotukseen yhtymiselle tyypillinen lausetyyppi.

Neljässä aineistoni myötämielisyysvuorossa kokoustaja osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan kuvailemalla ehdotusvuoron nominin tarkoitetta. Yksi näistä myötämielisyysvuoroista oli luvussa 4.2 esimerkin (6) riveillä 39 ja 42: siinä Aila kuvailee adjektiivilla *pieni* sihteerin ehdottamaa kokousta, joka pidettäisiin hallituskähminnän aikana. Toinen kuvaileva myötämielisyysvuoro oli luvun 4.5 esimerkissä (17) riveillä 35–37. Siinä Olga kuvailee Larin ehdottamaa kyyditystä seuraavasti: *niinku, (.) just joku semmo-*

nen mikä, (.) millä ois joku reitti ja ottas siitä varrelta kaikilta pysäkeiltä kyytiin. Ehdotusvuoron nominin tarkoitetta kuvailevissa myötämielisyyssvuoroissa toistuvat partikkeli *niinku*, kvanttoripronominit *joku* ja *jokin* sekä proadjektiivi *semmonen*. Nämä lekseemit ovat siis aineistoni perusteella käytänteitä nominin tarkoitteen kuvailulle. Nominin tarkoitetta kuvailemalla kokoustaja osallistuu itsekin ehdottamiseen ja auttaa muita kokoustajia ymmärtämään, minkälaisesta asiasta ehdotuksessa on kysymys.

Eräs kokoustaja osoittaa myötämielisyyttä puheenjohtajan ehdotusta kohtaan tekemällä yhteenvedon ehdotuksesta. Näitä tapauksia on kaksi, ja niitten välissä on kulunut runsaasti aikaa, eli ne eivät liity toisiinsa. Molemmissa tapauksissa puheenjohtaja ensin tuottaa kohtalaisen pitkän ehdotusvuoron, minkä jälkeen kokoustaja tekee ehdotuksesta lyhyen yhteenvedon. Toisessa näistä tapauksista puheenjohtaja ehdottaa, että hallitus vie yhdistyksen pelikonsolin ohjaimet pois jäsenten ulottuvilta, jos ne lojuvat väärissä paikoissa. Koko ehdotusvuoro kestää taukoineen yhteensä 12 sekuntia. Siihen kokoustaja vastaa seuraavalla neljän sekunnin pituisella vuorolla: *sitte ei pelata fifaa jos ei kerta osata pittää niitä ohjaimia paikollaan.* Tällä tavalla hän tiivistää ehdotuksen sisällön ja osoittaa myötämielisyyttä sitä kohtaan.

5. TULOSTEN YHTEENVETO JA TARKASTELU

Tässä luvussa vastaan tutkimuskysymyksiini ja teen yhteenvedon saamistani tutkimustuloksista. Luvussa 5.1 kerron, mitä myötämielisyyden osoittamisen käytänteitä olen havainnut aineistostani ja missä määrin. Luvussa 5.2 jaan myötämielisyyden osoittamisen käytänteet sen mukaan, mitkä niistä perustuvat vuoron kielelliseen rakenteeseen tai yksittäisiin lekseemeihin ja mitkä vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena. Luvussa 5.3 kerron, mitä muotoon tai sanastoon liittyviä ominaispiirteitä on niillä käytänteillä, jotka perustuvat vuoron kielelliseen rakenteeseen tai yksittäisiin sanavalintoihin. Luvussa 5.3 kerron, mitä rinnakkaistoimintoja on niillä käytänteillä, jotka perustuvat vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena.

5.1. Myötämielisyyden osoittamisen käytänteet ja niiden yleisyys aineistossa

Ensimmäisenä tehtävänäni oli selvittää, millä käytänteillä kokoustajat osoittavat myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan opiskelijajärjestöjen hallitusten kokouksissa. Vastauksen tähän kysymykseen olen tiivistänyt taulukkoon 10. Taulukon ensimmäisessä sarakkeessa ovat käytänteet, joilla kokoustajat osoittavat myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan. Toisessa sarakkeessa ilmoitan niitten myötämielisyydsvuorojen määrät, jotka edustavat kyseisiä käytänteitä, sekä näitten myötämielisyydsvuorojen osuudet kaikista aineistoni myötämielisyydsvuoroista. Kolmannessa sarakkeessa ilmoitan niitten ehdotusten määrät, joita kohtaan osoitetaan myötämielisyyttä kyseisillä käytänteillä, sekä näitten ehdotusten osuudet kaikista aineistoni ehdotuksista. Niin kuin kerroin luvussa 4, olen luokitellut vierusparin useaan käytänneryhmään, jos myötämielisyydsvuoron rakenneyksikkö edustaa useata havaitsemaani käytännettä tai jos myötämielisyydsvuorossa on useita rakenneyksiköjä, jotka edustavat eri käytänteitä. Joitakin ehdotuksia kohtaan osoitetaan myötämielisyyttä usealla eri vuorolla, jotka edustavat eri käytänteitä. Näistä syistä taulukon 10 myötämielisyydsvuorojen ja ehdotusten määrät yhteen laskemalla saataisiin tuloksiksi suuremmat luvut kuin 231 ja 173, jotka ovat aineistoni myötämielisyydsvuorojen ja ehdotusten lukumäärät.

TAULUKKO 10. Myötämielisyyden osoittamisen käytänteet sekä niiden yleisyys.

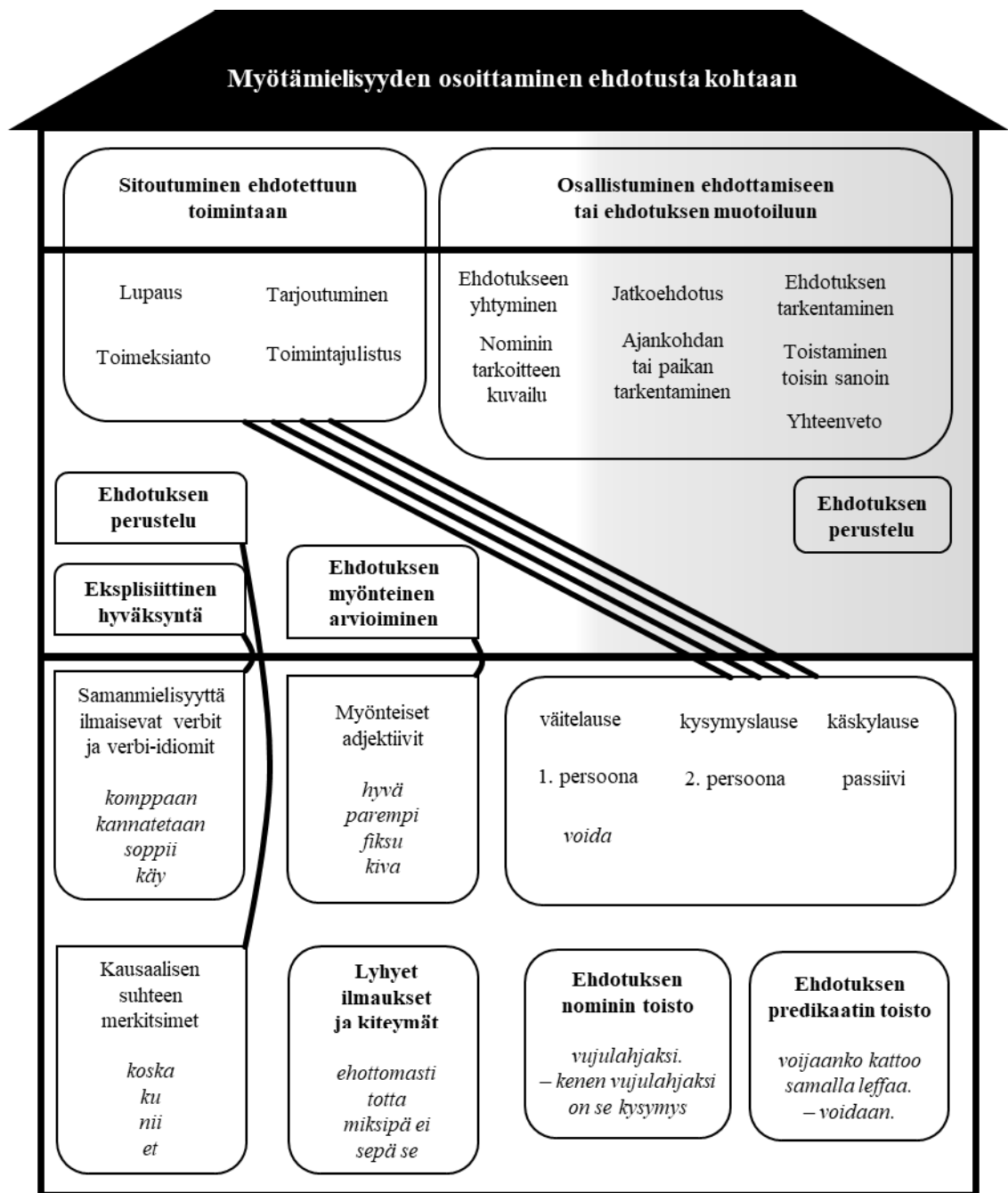
Käytänneryhmä	Myötämielisyyds- vuorojen määrä (osuus)	Ehdotusten määrä (osuus)
Osallistuminen ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun	60 (26,0 %)	59 (34,1 %)
Eksplisiittinen hyväksyntä	46 (19,9 %)	28 (16,2 %)
Ehdotuksen perusteleminen	29 (12,6 %)	27 (15,6 %)
Ehdotuksen myönteinen arvioiminen	27 (11,7 %)	26 (15,0 %)
Ehdotusvuoron predikaattiverbin toisto	22 (9,5 %)	18 (10,4 %)
Lyhyet ilmaukset ja kiteymät	22 (9,5 %)	22 (12,7 %)
Sitoutuminen ehdotettuun toimintaan	16 (6,9 %)	14 (8,1 %)
Ehdotusvuoron nominin toisto	12 (5,2 %)	9 (5,2 %)
Muut	12 (5,2 %)	11 (6,4 %)

Kuten taulukosta 10 näkee, olen jakanut vierusparit yhdeksään ryhmään sen mukaan, mitä käytänneryhmää myötämielisyydsvuorot edustavat. Yleisin käytänne on se, että kokoustaja osallistuu ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun – tällaisia myötämielisyydsvuoroja on aineistossani 60 eli yli neljäsosa kaikista aineistoni myötämielisyydsvuoroista. Toiseksi eniten aineistossani on tapauksia, joissa kokoustaja hyväksyy ehdotuksen eksplisiittisesti käyttämällä samanmielisyyttä ilmaisevaa verbiä tai verbi-idiomia, esimerkiksi *kannatan* tai *kannatetaan*, *käy* tai *soppii*. Eksplisiittisiä hyväksyntävuoroja on aineistossani 46 eli noin viidesosa kaikista aineistoni myötämielisyydsvuoroista. Kolmanneksi yleisin myötämielisyyden osoittamisen käytänne on ehdotuksen perusteleminen, jota edustaa 29 myötämielisyydsvuoroa eli kahdeksasosa kaikista aineistoni myötämielisyydsvuoroista. Neljänneksi yleisin on ehdotuksen myönteinen arvioiminen, jota edustaa 27 myötämielisyydsvuoroa.

Muitten myötämielisyyden osoittamisen käytänteitten osuus aineistossani on alle kymmenen prosenttia. Ehdotusvuoron predikaattiverbin toistavia myötämielisyydsvuoroja on aineistossani 22. Myötämielisyyttä osoittavia lyhyitä ilmauksia ja kiteymiä on myös 22. Sitoutumista ehdotettuun toimintaan osoitetaan 16 myötämielisyydsvuorossa. 12 myötämielisyydsvuorossa kokoustaja toistaa ehdotusvuorossa käytetyn nominin. Lisäksi aineistossani on 12 myötämielisyydsvuoroa, jotka eivät edusta mitään edellä mainituista käytänteistä ja joilla ei ole keskenäänkään erityisiä yhteisiä piirteitä. Näitä vuoroja en ole analysoinut lainkaan. Aineistoni ulkopuolelle olen rajannut pelkästään dialogipartikkelilla tai kehollisella eleellä tuotetut vuorot.

5.2. Käytänteitten välinen jako

Toisena tehtävänäni oli selvittää, mitkä myötämielisyyden osoittamisen käytänteistä perustuvat vuoron kielelliseen rakenteeseen tai yksittäisiin lekseemeihin ja mitkä vuoron sisältöön kokonaisuutena. Havainnollistan vastausta tähän kysymykseen kuviossa 6.

KUVIO 6. Myötämielisyyden osoittamisen käytänteitten jako sekä esimerkit.

Kuviossa 6 on kuvattuna myötämielisyyden osoittamisen käytänteitten talo. Talon kaikki käytänteet toteuttavat siis samaa korkeimman tason toimintoa, myötämielisyyden osoittamista ehdotusta kohtaan, joka toimii talon kattona. Käytänteet ovat kuitenkin eritasoisia. Olen jakanut ne kolmeen eri kerrokseen: Alimmassa kerroksessa ovat lekseemit, muodot ja rakenteet. Keskikerroksessa ovat ensinnäkin ne toiminnot, joitten käytänteitä nämä lekseemit, muodot ja rakenteet ovat, mutta myös toiminnot, jotka eivät ole tunnistettavissa vuoron rakenteen tai yksittäisten lekseemien perusteella. Ylimmässä kerroksessa eli ullakkokerroksessa ovat ylemmän tason toiminnot, joitten käytänteitä osa näistä keskikerroksessa olevista toiminnoista on. Olen merkinnyt lihavoidulla kirjasimella niitä myötämielisyyden osoittamisen käytänteitä, jotka ovat analyysilukujen 4.1–4.8 otsikoita.

Talossa valkoisella pohjalla ovat käytänteet, jotka perustuvat vuoron rakenteeseen tai yksittäisiin lekseemeihin. Itse lekseemien, muodon ja rakenteen tasolla eli alimmassa kerroksessa ovat lyhyet ilmaukset ja kiteymät, ehdotusvuoron predikaattiverbin toistaminen sekä ehdotusvuoron nominin toistaminen. Samalla tasolla ovat lekseemit, joilla muodostetaan keskikerroksen toimintoja: samanmielisyyttä ilmaisevilla verbeillä ja verbi-idioimeilla muodostetaan eksplisiittisiä hyväksyntöjä, myönteisillä adjektiiveilla muodostetaan ehdotuksen myönteisiä arvioita ja kausaalisen suhteen merkitsimillä muodostetaan ehdotuksen perusteluja.

Lisäksi väitelauseella, käskylauseella, kysymyslauseella, ensimmäisellä persoonalla, toisella persoonalla, passiivilla ja *voida*-verbillä muodostetaan keskikerroksen toimintoja, jotka osoittavat sitoutumista ehdotettuun toimintaan, eli lupauksia, tarjoutumisia, toimeksiantoja ja toimintajulistuksia. Pitääkseni kuvion yksinkertaisena en ole eritellyt, mitä edellä mainituista käytänteistä käytetään minkin toiminnon suorittamiseen, vaan olen vetänyt neljä suoraa viivaa – yhden kutakin toimintoa kohden – kaikista näistä toiminnoista kaikkiin käytänteihin. Jos erittelisin näitten käytänteitten ja toimintojen yhteydet, vetäisin esimerkiksi tarjoutumisesta viivan väitelauseeseen, *voida*-verbiin ja ensimmäiseen persoonaan, koska aineistoni tarjoutumisvuorot ovat väitelauseita, joissa on *voida*-verbin sisältävä predikaatti yksikön tai monikon ensimmäisessä persoonassa.

Keskikerroksen toiminnoista myös ehdotukseen yhtyminen ja ehdotuksen nominin tarkoitteen kuvailu perustuvat vuoron rakenteeseen ja yksittäisiin lekseemeihin. Aineistoni

perusteella kysymyslause on käytänne ehdotukseen yhtymiselle. Nominin tarkoitetta kuvaillessa käytetään sanoja *niinku*, *joku*, *jokin* ja *semmonen*. Tilan puutteen vuoksi en ole kirjannut näitä käytänteitä alimpaan kerrokseen. Ehdotukseen yhtyminen ja ehdotuksen nominin tarkoitteen kuvailu ovat käytänteitä ylemmän tason toiminnolle eli ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun osallistumiselle, jonka olen sijoittanut talon ullakkokerrokseen.

Kuten kuvioista 6 huomaa, ehdotuksen perustelu on talon keskikerroksessa sekä valkoisella että harmaalla pohjalla, sekä vasemmalla että oikealla. Harmaalla pohjalla eli talon keskikerroksessa ja ullakolla oikealla ovat käytänteet, jotka perustuvat vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena. Ehdotuksen perustelu perustuu vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena silloin, kun perustellessa ei käytetä kausaalisen suhteen merkitsimiä tai muitakaan yksittäisiä kielenaineiksia, joitten perusteella vuoron voi tunnistaa perusteluksi. Vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena perustuvat myös seuraavat toiminnot: jatkoehdotus, ehdotuksen tarkentaminen, toistaminen toisin sanoin, ajankohdan tai paikan tarkentaminen sekä yhteenveto ehdotuksesta. Ne kaikki ovat käytänteitä ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun osallistumiselle, samaan tapaan kuin ehdotukseen yhtyminen ja ehdotuksen nominin tarkoitteen kuvailu.

Edellä mainitun jaottelun olen kehittänyt Couper-Kuhlenin ja Seltingin (2018: 216) ajatuksesta, jonka mukaan vuorojen toiminnot voidaan tunnistaa muodon (engl. *form*) tai sisällön (engl. *content*) perusteella (ks. luku 2.3). Tutkimuksessani olen huomannut, ettei se sellaisenaan sovi havaitsemieni myötämielisyyden osoittamisen käytänteitten käsitteelyyn, sillä suurin osa havaitsemistani käytänteistä perustuu myötämielisyydsuoroissa esiintyviin lekseemeihin. Olen esittänyt sanasto- ja muototason käytänteet vastakkaisina toiminnoille, joitten tunnistaminen ei perustu vuoron yksittäisiin lekseemeihin ja muotoon vaan vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena. Kuitenkin kuviossa 6 valkoisen ja harmaan välinen raja on himmeä. Se kuvastaa talon olevan muuttuva, sillä häilyvä lienee myös raja sen välillä, perustuuko myötämielisyyden osoittamisen käytänne vuoron kielelliseen rakenteeseen tai yksittäisiin lekseemeihin vai vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena. Jos jatkossa tutkitaan esimerkiksi ehdotusta tarkentavia vuoroja, on toki mahdollista, että niistä havaitaan rakenteellisia ja sanastollisia yhteneväisyyksiä. Tällöin näitä rakenteellisia ja sanastollisia yhteneväisyyksiä voinee pitää ehdotuksen tarkentamisen käytänteinä, mikä tarkoittaisi sitä, että ehdotuksen tarkentaminen myötämielisyyden

osoittamisen käytänteenä perustuu vuoron kielelliseen rakenteeseen tai yksittäisiin lekseemeihin. Kysymys kuuluu, kuinka paljon näitä rakenteellisia ja sanastollisia yhteneväisyyksiä pitäisi ilmetä, että niitä voisi pitää ehdotuksen tarkentamisen käytänteinä. Voiko ehdotuksen tarkentaminen koskaan siirtyä kokonaan talon harmaalta puolelta valkoiselle puolelle?

5.3. Vuoron rakenteeseen tai yksittäisiin lekseemeihin perustuvat käytänteet

Kolmantena tehtävänäni oli selvittää, mitä muotoon tai sanastoon liittyviä ominaispiirteitä on niillä myötämielisyyden osoittamisen käytänteillä, jotka perustuvat vuoron kielelliseen rakenteeseen ja yksittäisiin sanavalintoihin. Seuraavaksi kerron näistä ominaispiirteistä.

Ehdotuksen eksplisiittinen hyväksyntä tarkoittaa sitä, että kokoustaja käyttää myötämielisyysvuorossaan verbiä tai verbi-idiomia, joka ilmaisee samanmielisyyttä tai suostumista. Näitä verbejä ja verbi-idioimeja aineistossani ovat muun muassa *kannattaa*, *käydä*, *kompat*, *sopia* ja *lähteä jollekin kannalle*. Nämä verbit ja verbi-idiomit ovat siis käytänteitä toiminnolle, jota kutsun ehdotuksen eksplisiittiseksi hyväksynnäksi (ks. kuvio 6).

Selvästi yleisin samanmielisyyttä tai suostumista ilmaisevista verbeistä on performatiivi-verbi *kannattaa*, joka ilmaisee lausuman puhetoiminnon. Sitä käytetään 36 hyväksyntävuorossa. Niistä 33 esiintyy sellaisen ehdotusvuoron jälkijäsenenä, jossa on käytetty toista performatiiviverbiä eli verbiä *ehdottaa* tai *esittää*. Näitä ehdotusvuoroja on yhteensä 16. Niille kaikille on yhteistä se, että ehdotukset koskevat varsin byrokraattisia aiheita, kuten budjetointia, asiakirjoja ja henkilönimityksiä. Vaikuttaa siis siltä, että ehdotusten byrokraattinen aihe saa ehdottajat käyttämään verbejä *ehdottaa* ja *esittää*, sillä tällaisilla sanavalinnoilla he voivat suuntautua institutionaalisiin tehtäviinsä sekä puheensa institutionaaliseen kontekstiin (ks. Drew & Heritage 1992: 29; Peräkylä 1997: 183–187). Se, että ehdottaja käyttää ehdotuksessaan *ehdottaa*- tai *esittää*-performatiiviverbiä, vaikuttaa kannustavan myös ehdotuksen vastaanottajia suuntautumaan kokouksen institutionaaliseen luonteeseen. Fabritius (2020: 56) on havainnut, että päätettävän aiheen monimutkaisuus vaikuttaa siihen, onko kokouksen päätösjakso eksplisiittinen: Kokous-

tekniisiin asioihin liittyvät päätökset syntyvät yleensä eksplisiittisesti. Sen sijaan implisiittisiä ovat sellaiset päätöksentekojaksot, jotka liittyvät ohjelmakokonaisuuksiin, joita koustajien täytyy ideoida ja suunnitella. (Fabritius 2020: 56.)

Lyhyitä ilmauksia ja kiteymiä, joilla osoitetaan myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan, on aineistossani 22. Selvästi yleisin niistä on substantiivi *totta*, sillä sitä käytetään 12 myötämielisyytsuorossa. Tosin ainoastaan kaksi puhujaa tuottaa nämä vuorot. Modaalinen adverb *ehottomasti* esiintyy myötämielisyytsuoroissa kolme kertaa ja modaalinen sanaliitto *totta kai* kerran. Kolmea ilmausta yhdistää se, että niissä on kantana pronomini *se*. Nämä ilmaukset ovat *sepä se, joo se just* ja *seki*. Kolmessa myötämielisyytsuorossa tuotetaan kysymys- ja kieltomuotoinen ilmaus, johon ei odoteta vastausta ja joka on kieltoverbistä huolimatta myönnittelevä. Nämä ilmaukset ovat *miksipä ei, miksei* ja *eiköhän*.

Kuten kuviosta 6 huomaa, ”lyhyet ilmaukset ja kiteymät” ei ole nimitys toiminnolle vaan lekseemeille ja niitten yhteenliittymille, jotka ovat käytänteitä myötämielisyyden osoittamiselle ehdotusta kohtaan. Kaikkia edellä mainittuja lyhyitä ilmauksia ja kiteymiä yhdistää se, että ne rakentuvat enintään kolmesta sanasta, ovat pääverbittömiä ja ilmaisevat myönteistä suhtautumista. Muilta merkityksiltään ne ovat kuitenkin varsin erilaisia: Esimerkiksi *ehottomasti* ja *totta kai* käsittelevät ehdotettua toimintaa kiistattomana, kun taas *miksipä ei* ja *eiköhän* ilmaisevat puhujan varautuneisuutta ehdotettua toimintaa kohtaan. Aineistoni *se*-ilmauksista *sepä se* ja *joo se just* implikoivat puhujan olleen jo lähtökohtaisesti ehdotetun toiminnan kannalla, kun taas ilmaus *seki* tunnustaa ehdotetun toiminnan varteenotettavaksi vaihtoehdoksi. Samankaltainen on ilmaus *totta*, joka myös tunnustaa ehdotetun toiminnan olevan harkitsemisen arvoinen. Kuviossa 6 nämä erilaiset lyhyitten ilmausten ja kiteymien alaryhmät voisi siis esittää toisistaan erillisinä käytänneryhminä.

Ehdotuksia kohtaan osoitetaan myötämielisyyttä myös **toistamalla ehdotusvuoron predikaattiverbi**. Jo aiemman tutkimustiedon mukaan etujäsenen predikaattiverbin toisto on samanmielisyyden merkki, mutta tutkitut etujäsenet eivät ole olleet ehdotuksia vaan kysymyksiä, kannanottoja, tiedonantoja ja pyyntöjä. Lisäksi näissä tutkimuksissa on tarkasteltu ainoastaan hyvin lyhyitä jälkijäseniä, kuten *on, on on, on joo, on se, se on, niin on, ei* ja *ei nii*. (Ks. Sorjonen & Hakulinen 2009; Hakulinen & Sorjonen 2009, 2011; ISK 2010 § 1201–1202; Laury 2018.) Minun aineistossani on ainoastaan kaksi myötämielisyytsuoroa, jotka rakentuvat pelkästään ehdotusvuorosta toistetusta predikaatista. Voi

olla, että kokouks kontekstissa on taipumusta käsitellä näin lyhyitä predikaattiverbin toistavia vuoroja jollain tapaa riittämättöminä tai epäkohteliaina. Suurin osa myötämielisyysvuoroista sisältää muutakin kielenainesta kuin toistetun predikaatin, ja parissa vuorossa käytetään toistakin myötämielisyyden osoittamisen käytännettä kuin predikaattiverbin toistoa.

Tallentamissani kokouksissa predikaattiverbin toistaminen ei ole muutenkaan niin yksinkertaista kuin aikaisempien tutkimusten aineistoissa, mihin on syynä muun muassa se, että tutkimieni ehdotusvuorojen 18 predikaatista 13 on verbiketjuja eli useaverbisiä. Myötämielisyysvuoroissaan kokoustajat toistavat näitä verbiketjuja sekä kokonaan että osittain, yhteensä viidellä eri yhdistelmällä. Myös ehdotusvuorojen yksiverbiset predikaatit toistetaan kolmessa myötämielisyysvuorossa verbiketjun pääverbinä. (Ks. taulukko 4.) Erityisen yleinen verbi näissä verbiketjuissa on modaaliverbi *voida*. Sitä käytetään yhteensä 13 vierusparissa, joko ehdotusvuorossa, myötämielisyysvuorossa tai molemmissa. Viidessä vierusparissa käytetään nesessiiviverbejä *tarvita*, *pitää* ja *kannattaa* joko ehdotusvuorossa, myötämielisyysvuorossa tai molemmissa.

Myös **ehdotusvuoron nominin toistolla** osoitetaan myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan. Vastaavanlaisen havainnon on tehnyt myös Fabritius (2020: 41). Myötämielisyyden osoittaminen lienee uusi merkitys nominin toistamiselle; aiemmin nominien toistoa vuorojen välillä on tutkittu muun muassa korjausaloitteina, tiedon rekisteröintinä ja yllätyksen osoituksina (ks. esim. Robinson 2013; Kendrick 2015; Persson 2015; Stevanovic, Hakulinen & Vatanen 2020). Kuvatakseni nominin toistamisen kirjoa jaoin tämän käytänneryhmän myötämielisyysvuorot kahteen ryhmään sen mukaan, onko ehdotusvuoro yksi- vai useasanainen. Yksisanaisia ehdotusvuoroja on kolme ja niiden myötämielisyysvuoroja kuusi. Useasanaisia ehdotusvuoroja on kuusi ja niiden myötämielisyysvuoroja saman verran. Lisäksi jaoin nämä kaksi ryhmää kahtia sen mukaan, tuotetaanko myötämielisyysvuorossa pelkästään ehdotusvuorosta toistettu nomini vai jotain muutakin kielenainesta. Kahdestatoista myötämielisyysvuorosta yhteensä neljässä pelkästään toistetaan ehdotusvuoron nomini eikä tuoteta mitään muuta kielenainesta. Lopuissa kahdeksassa myötämielisyysvuorossa on muutakin kielenainesta kuin toistettava nomini. Näitten vuorojen tulkinta myötämielisyyden osoitukseksi edellyttää luonnollisesti sitä, että nimitys ympäriöivä vuoro tukee tätä tulkintaa. Toistamalla tietyn nominin ehdotusvuorosta puhuja käsittelee sitä merkitykseltään erityisen tärkeänä.

Ehdotuksen myönteinen arvioiminen tarkoittaa sitä, että puhuja arvioi ehdotusta myönteisellä adjektiivilla, kuten *hyvä*, *kiva*, *fiksu* ja *erinomainen*. Nämä myönteiset adjektiivit ovat siis käytänteitä ehdotuksen myönteiselle arvioimiselle, joka taas on käytänne myötämielisyyden osoittamiselle (ks. kuvio 6). Adjektiiveista selvästi yleisin on positiivimuotoinen adjektiivi *hyvä*. Ehdotuksia myönteisesti arvioivia lausumia on aineistossani 27. Niistä kuusi on verbittömiä luonnehdintoja, kaksi intransitiivilauseita ja yksi eksistentiaalilause. Kaksi kolmasosaa lausumista eli 18 on kopulalauseita. Niistä 11:ssä kopula on konditionaalissa. Vain kolmessa näistä myötämielisyydivuoroista konditionaalimuodoksen käyttöä selittää se, että edeltäneessä ehdotusvuorossakin on käytetty konditionaalimuodosta. Syy konditionaalin runsauteen lienee se, että siten kokoustaja osoittaa käsittelevänsä ehdotusta mahdollisena ja vielä epävarmana toimintatapana. Lisäksi viidessä kopulalauseessa esiintyy adverbii *ehkä* tai modaaliverbi *voida*, jotka osoittavat kokoustajan käsittelevän myönteistä arviotaan epävarmana.

Myös Etelämäen, Haakanan ja Halosen (2013) aineistossa on eniten kopulalauseen muotoisia kehuja lausumia, mutta he eivät ole kiinnittäneet huomiota siihen, että kopula olisi näissä kopulalauseissa konditionaalissa. Konditionaalimuotoiset sekä epävarmat kehut ja myönteiset arviot lienevät siis erityisen tyypillisiä silloin, kun arvioidaan ehdotuksia monen hengen kokouskeskustelussa, jossa ehdotuksen hyväksyminen riippuu muistakin kokoustajista. Stevanovicin (2012b) tutkimat ehdotusta myönteisesti arvioivat lausumat alkavat dialogipartikkelilla *joo* tai *nii*, mutta se ei ole tunnusomaista minun aineistoni myönteisille arvioille: niistä ainoastaan kaksi alkaa dialogipartikkelilla *joo*. Luulen syyn tähän eroon olevan se, että minun tutkimani myönteiset arviot ovat peräisin vähintään neljän hengen keskusteluista kun taas Stevanovicin tutkimat arviot ovat kahden tai kolmen hengen keskusteluista. Toisin sanoen minun aineistossani myönteistä arviota ei tuoteta ensimmäisenä vastauksena ehdotukseen, sillä aineistoni ehdotusten ja myönteisten arvioitten välissä on usein muita, muitten kokoustajien tuottamia vuoroja.

Ehdotuksen **perusteleminen** on yksi keino osoittaa myötämielisyyttä sitä kohtaan. Aiempien tutkimusten perusteella perusteleminen tai selittäminen kohdistuu yleensä puhujan omiin sanomisiin (ks. esim. Houtkoop 1990; Couper-Kuhlen & Selting 2018: 440–443), mutta monen hengen kokouskeskusteluissa on varsin tavallista perustella toisen kokoustajan ehdotusta. Ehdotusta perustelevista myötämielisyydivuoroista 14 eli vajaa puolet on

tunnistettavissa perusteluiksi yksittäisten lekseemien perusteella, sillä niissä käytetään kausaalisen suhteen merkitsimiä. Kymmenessä myötämielisyysvuorossa on kausaalisen merkityssuhteen merkitsin *koska*, *ku(n)* tai *varten*, jotka kaikki painottavat perustelua tai syytä. Viidessä myötämielisyysvuorossa on kausaalisen merkityssuhteen merkitsin *nii(n)*, *et(tä)* tai *joten*, jotka painottavat seurausta tai päätelmää. Nämä kausaalisen suhteen merkitsimet ovat käytänteitä ehdotuksen perustelulle, joka taas on käytänne myötämielisyyden osoittamiselle ehdotusta kohtaan (ks. kuvio 6). Teen yhteenvetoa perustelusta myötämielisyyden osoittamisen käytänteinä myös luvussa 5.4.

Osoittamalla sitoutumista ehdotettuun toimintaan osoitetaan samalla myötämielisyttä ehdotusta kohtaan. Minun aineistossani on 16 ehdotussekvenssiä, joissa kokoustaja osoittaa sitoutumista ehdotettuun toimintaan, ennen kuin kukaan on ehtinyt osoittaa samanmielisyyttään. Näitten sitoutumista osoittavien myötämielisyysvuorojen toimintoja ovat tarjoutuminen, lupaus, toimeksianto ja toimintajulistus. Tarjoutumisvuorot ovat väitelauseita, jotka ovat yksikön tai monikon ensimmäisessä persoonassa ja sisältävät *voida*-verbistä muodostuvan predikaatin. Lupausvuorot taas ovat väitelauseita, jotka ovat yksikön ensimmäisessä persoonassa tai passiivissa. Aineistoni kahdesta toimeksiannosta toinen on käskylause ja toinen kysymyslause, ja molemmat niistä ovat yksikön toisessa persoonassa. Aineistoni toimintajulistuksista suurin osa on väitelauseita, joissa predikatiivi on passiivimuotoinen. Näitä rakenteita, muotoja ja lekseemejä voi siis pitää käytänteinä tarjoutumiselle, lupaukselle, toimeksiannolle ja toimintajulistukselle, joita taas voi pitää käytänteinä sitoutumisen osoittamiselle ehdotettuun toimintaan, joka taas on käytänne myötämielisyyden osoittamiselle ehdotusta kohtaan (ks. kuvio 6). Jo Stevanovic (2012a: 795–798) on havainnut, että ehdotettuun toimintaan osoitetaan sitoutumista ennen samanmielisyyden osoittamista. Hän kirjoittaa sen olevan mahdollista, koska sitoutuminen ehdotettuun toimintaan edellyttää sitä, että puhuja on samaa mieltä asiasta.

Myös **ehdotusvuorossa esiintyneen nominin tarkoitetta kuvailemalla ja ehdotukseen yhtymällä** osoitetaan myötämielisyttä ehdotusta kohtaan. Nominin tarkoitetta kuvailevissa myötämielisyysvuoroissa käytetään partikkelia *niinku*, kvanttoripronomineja *joku* ja *jokin* sekä proadjektiivia *semmonen*. Ne ovat käytänteitä nominin tarkoitteen kuvailulle. Nominin tarkoitteen kuvailu auttaa muita kokoustajia ymmärtämään, minkälaisesta asiasta ehdotuksessa on kysymys. Ehdotukseen yhtymisellä tarkoitan sitä, että kokoustaja

esittää ehdotuksen uudelleen. Tämä vuoro on joko kysymyslause tai väitelauseen muotoinen eksplisiittinen ehdotus. Ne voidaan siis nähdä käytänteinä ehdotukseen yhtymiselle. Esittämällä ehdotuksen uudelleen kokoustaja yrittää saada muutkin vastaamaan ehdotukseen ja edistää ehdotuksen hyväksymistä. Sekä nominin tarkoitteen kuvailu että ehdotukseen yhtyminen ovat käytänteitä **ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun osallistumiselle**, joka taas on käytänne myötämielisyyden osoittamiselle ehdotusta kohtaan (ks. kuvio 6).

5.4. Vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena perustuvat käytänteet

Neljäntenä tehtävänäni oli selvittää, mitä rinnakkaistoimintoja on niillä myötämielisyydivuoroilla, joissa myötämielisyyden osoittamisen käytänne ei perustu vuoron kielelliseen rakenteeseen tai yksittäisiin sanavalintoihin vaan vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena. Yksi näistä toiminnoista on **perustelu**. Niin kuin kerroin edellisissä luvuissa, ehdotusta perustelevista myötämielisyydivuoroista puolet on tunnistettavissa perusteluiksi pelkästään merkityssisältönsä perusteella. Niissä ei ole kausaalisen merkityssuhteen merkitsemiä. Perustelemalla toisen kokoustajan ehdotusta kokoustaja yleensä yrittää vakuuttaa muut kokoustajat siitä, että ehdotus on hyvä tai toteuttamiskelpoinen. Muitten kokoustajien vakuuttamiselle ilmenee aihetta osassa ehdotussekvensseistä, sillä niissä ehdotukseen suhtaudutaan varauksellisesti, kevyesti tai vastustavasti.

Aineistossani kaikista yleisin tapa osoittaa myötämielisyyttä ehdotusta kohtaan on **ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun osallistuminen**. Tätä käytännettä edustavilla myötämielisyydivuoroilla on seuraavia toimintoja: ehdotuksen tarkentaminen, ehdotukseen liittyvän jatkoehdotuksen esittäminen, ehdotetun ajankohdan tai paikan tarkentaminen, ehdotuksen toistaminen toisin sanoin, yhteenvedon tekeminen ehdotuksesta, ehdotukseen yhtyminen ja ehdotuksessa esiintyneen nominin tarkoitteen kuvailu. Kahta viimeistä toimintoa edustavilla myötämielisyydivuoroilla on sanastoon tai muotoon liittyviä ominaispiirteitä, joten olen käsitellyt niitä myös edellisessä luvussa. Sen sijaan viittä ensimmäistä toimintoa edustavissa myötämielisyydivuoroissa ei ole mitään tiettyjä rakenteita, muotoja tai yksittäisiä lekseemejä, joitten perusteella vuorojen toiminnot voisi tun-

nistaa. Joka tapauksessa kaikki viisi toimintoa ovat käytänteitä ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun osallistumiselle, joka taas on käytänne myötämielisyyden osoittamiselle ehdotusta kohtaan (ks. kuvio 6).

Jotkin edellä mainituista toiminnoista ovat keskenään varsin samanlaisia ja toiset taas varsin erilaisia. Ehdottamiseen ja ehdotuksen muotoiluun osallistuminen ovatkin eri asioita, mutta niitä voi olla vaikeata erottaa toisistaan joittenkin myötämielisyydsuorojen tapauksissa. Jos kokoustaja esimerkiksi yhtyy ehdotukseen eli muotoilee ehdotuksesta kysymyksen tai eksplisiittisen ehdotuksen, onko se ehdottamiseen osallistumista vai ehdotuksen muotoiluun osallistumista? Voinee kuitenkin sanoa, että ehdottamiseen osallistuminen painottuu niitten myötämielisyydsuorojen joukossa, jotka tarkentavat ehdotusta, siinä esitettyä ajankohtaa tai paikkaa tai esittävät jatkoehdotuksen. Ehdotuksen muotoiluun osallistuminen taas painottuu niitten myötämielisyydsuorojen joukossa, joissa ehdotus toistetaan toisin sanoin tai tehdään yhteenveto ehdotuksesta. Syyt ehdottamiseen osallistumiselle ja ehdotuksen muotoiluun osallistumiselle lienevät erilaiset, mutta en ole pystynyt selvittämään niitä tämän tutkimuksen puitteissa.

Myötämielisyydsuoroja, joilla osallistutaan ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun, on aineistossani 60 eli yli neljäsosa kaikista myötämielisyydsuoroista. Ehdotuksia, joitten jälkijäseniä nämä myötämielisyydsuorot ovat, on aineistossani 59 eli yli kolmasosa kaikista aineistoni ehdotuksista. Nämä osuudet kertovat siitä, että opiskelijajärjestöjen hallitusten kokouksissa esitetään varsin paljon sellaisia ehdotuksia, joita kokoustajat käsittelevät tarpeellisina kehittää eivätkä täysin valmiina. Kokouksissa ei ole siis välttämätöntä tuottaa sellaisenaan toteuttamiskelpoista ehdotusta, vaan kaikenlaiset spontaanitkin ehdotukset voi kertoa muille ja tällä tavalla tarjota kokouksen kehitettäväksi.

6. PÄÄTÄNTÖ

Tässä pro gradu -tutkielmassani olen keskustelunanalyysin keinoin tutkinut käytänteitä, joilla osoitetaan myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan yhdistysten hallitusten kokouksissa. Aineistonani tutkimuksessani on ollut 173 ehdotusvuoron ja 231 myötämielisyyssvuoron muodostamia toimintajaksoja kymmenestä eri opiskelijajärjestön hallituksen kokouksesta. Kokoukset olen tallentanut syksyllä 2018.

Olen jakanut aineistoni myötämielisyyssvuorot kahdeksaan eri pääryhmään sen perusteella, mitä myötämielisyyden osoittamisen käytännettä ne edustavat. Toiset käytänteet perustuvat myötämielisyyssvuorojen kielelliseen rakenteeseen tai yksittäisiin sanavalintoihin ja toiset vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena. Vuoron kielelliseen rakenteeseen ja yksittäisiin leksemeihin perustuvia käytänteitä ovat eksplisiittinen hyväksyntä, lyhyet ilmaukset ja kiteymät, ehdotusvuoron predikaattiverbin toisto, ehdotusvuoron nominin toisto, ehdotuksen myönteinen arvioiminen, ehdotuksen perustelu, sitoutuminen ehdotettuun toimintaan sekä ehdotukseen yhtyminen ja ehdotuksessa esiintyneen nominin tarkoitteen kuvailu. Olen tarkastellut tässä tutkielmassa sitä, mitä sanastoon tai muotoon liittyviä ominaispiirteitä näillä käytänteillä on.

Olen myös selvittänyt, mitä rinnakkaistoimintoja on niillä myötämielisyyssvuoroilla, jotka edustavat vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena perustuvia käytänteitä. Näitä toimintoja ovat ehdotuksen tarkentaminen, jatkoehdotuksen esittäminen, ehdotetun ajankohdan tai paikan tarkentaminen, ehdotuksen toistaminen toisin sanoin, yhteenvedon tekeminen ehdotuksesta sekä ehdotuksen perustelu. Viisi ensimmäistä toimintoa ovat samalla käytänteitä ehdottamiseen tai ehdotuksen muotoiluun osallistumiselle. Aineistossani on myös myötämielisyyssvuoroja, joita en ole pystynyt jakamaan edellä mainittuihin käytänneryhmiin. Nekin olen tunnistanut myötämielisyyttä osoittaviksi kokonaissisältönsä perusteella.

Tutkimukseni vahvistaa näkemystä toimintojen yhtäkaaisuudesta sekä toimintojen ja käytänteitten verkottumisesta. Se nimittäin osoittaa, että useimmilla myötämielisyyssvuoroilla kokoustajat tekevät paljon muutakin kuin osoittavat myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan: he muun muassa arvioivat ehdotuksia ja niitten toteuttamiskelpoisuutta, kehittävät, tarkentavat ja jatkavat ehdotuksia, esittävät tulkintojaan ehdotuksista, yrittävät vaikuttaa

muitten kokoustajien näkemyksiin ja ehdotusten hyväksymiseen sekä osoittavat varauksellisuutta mutta myös sitoutumista ehdotettua toimintaa kohtaan.

Tutkimustulosteni luotettavuutta puoltaa se, että tallentamissani kokouksissa puhutaan hyvin luonnollisesti ja aidosti; kokoustajat vaikuttavat unohtaneen läsnäoloni ja käyttämäni tallennusvälineet varsin pian kokouksen alkamisen jälkeen. Toisaalta todella monen kokoustajan kasvot eivät näy videoilla, minkä vuoksi en ole pystynyt ottamaan huomioon heidän ilmeitään ja eleitään analyysissä. Tutkimusaineistoni on myös varsin suuri, mikä on mahdollistanut sen, että aineistosta on pystynyt löytämään keskenään samankaltaisia myötämielisyyssuoroja ja todellisia kokousvuorovaikutuksen ilmiöitä. Olen tutkinut jokaista vuoroa hyvin tarkasti omassa kontekstissaan ja antanut vuorojen piirteitten ohjata luokittelua ja luokkien nimeämistä. Uskon, että havaitsemiani käytänteitä käytetään myötämielisyyden ilmaisemiseen myös muunlaisissa informaaleissa kokouksissa kuin yhdistysten hallitusten kokouksissa.

Toisaalta tutkimusaineistoni on ollut liiankin suuri ja tutkimusaiheeni liian laaja, minkä vuoksi tämä tutkimus on vain varsin lyhyesti sivunnut jokaista käytänneryhmää. Tutkimusaineistosta ilmeni niin monta erilaista keinoa osoittaa myötämielisyyttä ehdotuksia kohtaan, että minun oli mahdotonta tutkia niitä kaikkia monipuolisesti. En esimerkiksi voinut alkaa etsimään aiempaa tutkimustietoa kattavasti kaikista ilmenneistä käytänteistä, minkä vuoksi muun muassa vertailu muitten kielten vastaavanlaisiin käytänteihin ja toimintoihin jäi vähäiseksi. Jokaisessa havaitsemistani käytänteistä olisi vielä paljon tutkittavaa. Tämä tutkimus onkin antanut runsaasti eväitä jatkotutkimukselle, jonka mahdollisia aiheita esittelen seuraavaksi.

Tässä tutkimuksessa olen käsitellyt ehdotuksen hyväksymistä prosessina, mutta aineistooni kuului myös sellaisia myötämielisyyssuoroja, joita ei seuraa ehdotuksen hyväksyminen ja päätöksen syntyminen. Jakamalla tutkimusaineiston kahtia sen mukaan, syntyykö ehdotuksesta päätös, pystyisi selvittämään sen, millaisia ehdotussekvenssejä ja myötämielisyyden osoituksia kokoustajat käsittelevät riittävinä päätöksen syntymiseksi ja millaisia taas ei. Luulen, että esimerkiksi eksplisiittiset hyväksynnät johtavat todennäköisemmin päätökseen kuin myönteiset arviot, etenkin, jos myönteinen arvio tuotetaan konditionaalia käyttäen. Kaikkia havaitsemiani käytänneryhmiä ei tietenkään voi tutkia

yhdessä tutkimuksessa, vaan perusteellista tutkimusta varten tutkittavaksi voisi kerrallaan ottaa vain yhden tai pari käytänneryhmää, esimerkiksi ehdotusta myönteisesti arvioivat vuorot. Koska puheenjohtaja ei aina eksplikoi päätöksen syntymistä, kannattaisi tutkimuksessa tarkastella myös kokouksesta tehtyä pöytäkirjaa.

Tätä aihetta voi lähestyä myös toisesta näkökulmasta: Aineistoni perusteella opiskelijajärjestöjen hallitusten kokouksissa tuotetaan paljon myös sellaisia ehdotuksia, joista lähinnä vain keskustellaan ilman pyrkimystäkään päätöksentekoon. Kokouksen kohdassa esimerkiksi vain pohdiskellaan, kuinka jokin tapahtuma sujui ja miten sen voisi tulevaisuudessa järjestää paremmin, jolloin ehdotus liittyy kauas tulevaisuuteen sijoittuvaan asiaan. Näitä ehdotuksia kohtaan osoitetaan kyllä myötämielisyyttä, mutta myötämielisyyden osoitusta ei seuraa päätöksen syntyminen, koska asiasta ei tarvitse tehdä päätöstä – ainakaan meneillään olevassa kokouksessa. Mitä myötämielisyyden osoittamisen käytänteitä tällaisten ehdotusten tapauksessa yleensä käytetään, ja mitä taas käytetään oikeasti päätökseen pyrkivien ehdotusten tapauksessa? Kuinka keskustelun aihe ja ehdotuksen sisältö siis vaikuttavat myötämielisyyden osoittamiseen?

Olen tässä tutkimuksessa myös esittänyt, että raja sen välillä, perustuuko myötämielisyyden osoittamisen käytänne vuoron kielelliseen rakenteeseen tai yksittäisiin lekseemeihin vai vuoron merkityssisältöön kokonaisuutena, on häilyvä ja voi siirtyä tutkimuksen myötä. Jos havaitsemiani vuoron kokonaismerkityssisältöön perustuvia käytänteitä tutkittaisiin tarkemmin, voitaisiin huomata, että kyseisillä vuoroilla onkin ominaisia kielellisiä rakenteita tai lekseemejä.

Tähän mennessä keskusteluanalyysin keinoin tutkitut kokoukset ovat olleet lähinnä yritysten ja työpaikkojen kokouksia, palavereita ja tapaamisia. Sen sijaan yhdistysten ja erityisesti opiskelijajärjestöjen hallitusten kokousten tutkiminen on vasta alussa. Toivon kuitenkin, että tämän pro gradu -tutkimukseni myötä keskusteluanalyttikot kiinnostuisivat yhdistysten kokouskeskusteluista. Tutkimusaineistona niihin lyö omanlaisen leimansa se, että kokoukset ja muu yhdistystoiminta kuuluvat kokoustajien vapaa-aikaan, mutta kokouskeskustelut ovat kuitenkin tavoitteellisuutensa vuoksi hyvinkin institutionaalisia.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

Videoita ja äänitteitä kymmenestä eri yhdistyksen hallituksen kokouksesta, joitten kesto on videoitten perusteella yhteensä 13 tuntia, 23 minuuttia ja 55 sekuntia. Kokoukset on tallennettu Oulussa vuoden 2018 loka- ja marraskuussa.

Kirjallisuus

- ANWARD, JAN 2005: Lexeme Recycled. How Categories Emerge From Interaction. – *Logos and Language* 2 s. 31–46.
- ARMINEN, ILKKA 2005: *Institutional Interaction. Studies of Talk at Work*. Aldershot: Ashgate.
- ASMUß, BIRTE – SVENNEVIG, JAN 2009: Meeting talk. An introduction. – *Journal of Business Communication* 46 (1) s. 3–22.
- ASMUß, BIRTE – OSHIMA, SAE 2012: Negotiation of entitlement in proposal sequences. – *Discourse Studies* 14 (1) s. 67–86.
- AUSTIN, J. L. 1978: *How to do things with words*. Oxford: Oxford University Press.
- BODEN, DEIRDRE 1994: *The Business of Talk. Organizations in Action*. Cambridge: Polity Press.
- COUPER-KUHLEN, ELIZABETH 2004: Prosody and sequence organization in English conversation. The case of new beginnings. – Elizabeth Couper-Kuhlen & Celia E. Ford (toim.), *Sound Patterns in Interaction: Cross-linguistic Studies from Conversation* s. 335–376. Amsterdam: John Benjamins.
- COUPER-KUHLEN, ELIZABETH 2014: What does grammar tell us about action? – *Pragmatics* 24 (3) s. 623–647.
- COUPER-KUHLEN, ELIZABETH – SELTING, MARGRET 2001: Introducing interactional linguistics. – Elizabeth Couper-Kuhlen & Margret Selting (toim.), *Studies in Interactional Linguistics*. Amsterdam: John Benjamins.
- COUPER-KUHLEN, ELIZABETH – SELTING, MARGRET 2018: *Interactional linguistics. Studying language in social interaction*. Cambridge: Cambridge University Press.

- DREW, PAUL – HERITAGE, JOHN 1992: Analyzing talk at work: an introduction. – Paul Drew & John Heritage (toim.), *Talk at work. Interaction in institutional settings* s. 3–65. Studies in Interactional Sociolinguistics 8. Cambridge: Cambridge University Press.
- ETELÄMÄKI, MARJA – HAAKANA, MARKKU – HALONEN, MIA 2013: Keskustelukumppanin kehuminen suomalaisessa keskustelussa. – *Virittäjä* 4/2013 s. 460–493.
- FABRITIUS, JENNI 2020: ”Onks vapaaehtosia?” *Keskustelunanalyttinen tutkielma päätösten syntymisestä ja vastuutehtävien jakamisesta partioleirin suunnittelukokouksissa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomalais-ugrilainen ja pohjoismainen osasto.
- FIRTH, ALAN 1995: Introduction and overview. – Alan Firth (toim.), *The discourse of negotiation. Studies of language in the workplace* s. 3–39. Oxford: Pergamon.
- HAKULINEN, AULI 1997a: Johdanto. – Liisa Tainio (toim.), *Keskustelunanalyysin perusteet* s. 13–17. Tampere: Vastapaino.
- HAKULINEN, AULI 1997b: Vuorottelujäsennys. – Liisa Tainio (toim.), *Keskustelunanalyysin perusteet* s. 32–55. Tampere: Vastapaino.
- HAKULINEN, AULI – SORJONEN, MARJA-LEENA 2009: Designing utterances for action: Verb repeat responses to assessments. – Markku Haakana, Minna Laakso & Jan Lindström (toim.), *Talk in Interaction: Comparative Dimensions* s. 124–151. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- HAKULINEN, AULI – SORJONEN, MARJA-LEENA 2011: Ways of agreeing with negative stance taking. – Tanya Stivers, Lorenza Mondada & Jakob Steensig (toim.), *The morality of knowledge in conversation* s. 235–256. Cambridge: Cambridge University Press.
- HERITAGE, JOHN 1996 [1984]: *Harold Garfinkel ja etnometodologia*. Suomentaneet Ilkka Arminen, Outi Paloposki, Anssi Peräkylä, Sanna Vehviläinen ja Soile Veijola. Helsinki: Gaudeamus.
- HERITAGE, JOHN 2008: Conversation analysis as social theory. – Bryan S. Turner (toim.), *The New Blackwell Companion to Social Theory* s. 300–320. Oxford: Blackwell.
- HERLIN, ILONA 1998: *Suomen kun*. Väitöskirja. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 712. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- HIRVONEN, LINDA 2016: *Miksi-kysymysten tehtävistä arkikeskustelussa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.

- HOUTKOOP, HANNEKE 1990: Accounting for proposals. – *Journal of Pragmatics* 14 s. 111–124.
- HOUTKOOP-STEENSTRA, HANNEKE 1987: *Establishing agreement. An analysis of proposal acceptance sequences*. Dordrecht and Providence, RI: Foris Publications.
- HUISMAN, MARJAN 2001: Decision-making in meetings as talk-in-interaction. *International Studies of Management & Organization* 31 (3) s. 69–90.
- ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA-RIITTA – ALHO, IRJA 2010: *Iso suomen kielioppi*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 950. Helsinki: Suomalaisuuden Kirjallisuuden Seura
- KENDRICK, KOBIN 2015: Other-initiated repair in English. – *Open Linguistics* 1 s. 164–190.
- KOIVISTO, AINO 2013: On the preference for remembering. Acknowledging an answer with Finnish *ai nii(n)* (“Oh that’s right”). – *Research on Language and Social Interaction* 46 s. 277–297.
- KS = *Kielitoimiston sanakirja*. 2020. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. URN:NBN:fi:kotus-201433. <URL <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi>>. Päivitetty julkaisu. Päivitetty 11.11.2020.
- KURHILA, SALLA – LAAKSO, MINNA 2016: Puhumisen haasteet. – Melisa Stevanovic & Camilla Lindholm (toim.), *Keskustelunalyysi. Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta* s. 224–242. Tampere: Vastapaino.
- LAURY, RITVA 2005: Dialogic syntax and the emergence of topics in interaction. An initial exploration. – *Travaux Neuchâtelois Linguistiques* 41 s. 165–189.
- LAURY, RITVA 2018: The Finnish verb repeat response: Its emergence and its nature as a formulaic expression. – *Journal of Pragmatics* 123 s. 139–150.
- LEVINSON, STEPHEN C. 2013: Action formation and ascription. – Jack Sidnell & Tanya Stivers (toim.), *The handbook of conversation analysis* s. 103–130. Chichester: Wiley-Blackwell.
- LINDHOLM, CAMILLA – STEVANOVIC, MELISA – PERÄKYLÄ, ANSSI 2016: Johdanto. – Melisa Stevanovic & Camilla Lindholm (toim.), *Keskustelunalyysi. Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta* s. 9–30. Tampere: Vastapaino.
- LOIMU, KARI 2015: *Yhdistyksen ABC. Opas suomalaiseen yhdistystoimintaan*. Helsinki: Into Kustannus Oy.

- MONDADA, LORENZA 2014: *Conventions for multimodal transcription*.
https://mainly.sciencesconf.org/conference/mainly/pages/Mondada2013_conv_multimodality_copie.pdf (7.12.2020).
- NISSI, RIIKKA 2015: From entry proposals to a joint statement: Practices of shared text production in multiparty meeting interaction. – *Journal of Pragmatics* 79 s. 1–21.
- PAASOLAINEN, SEPPO 2010: *Yhdistyksen hallituksen pelisäännöt. Yhteistyösopimuksella tuloksiin*. Protaito.
- PERSSON, RASMUS 2015: Registering and repair-initiating repeats in French talk-in-interaction. – *Discourse Studies* 17 (5) s. 583–608.
- PERÄKYLÄ, ANSSI 1997: Institutionaalinen keskustelu. – Liisa Tainio (toim.), *Keskustelunanalyysin perusteet* s. 177–203. Tampere: Vastapaino.
- PIHLAJAMAA, KERTTU 2019: *Hei-partikkeli keskustelussa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomalais-ugrilainen ja pohjoismainen osasto.
- POMERANTZ, ANITA – DENVIR, PAUL 2007: Enacting the institutional role of chairperson in upper management meetings: The interactional realization of provisional authority. – François Cooren (toim.), *Interacting and organizing. Analyses of a management meeting* s. 31–52. London: Lawrence Erlbaum.
- PRH = Patentti- ja rekisterihallitus. <https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistysrekisterintilastoja/lukumaaraty yhdistysrekisterissajauskonnollistenyhdykskuntienrekisterissa.html> (15.2.2020).
- PÄLLI, PEKKA – LEHTINEN, ESA 2014: Making objectives common in performance appraisal interviews. – *Language & Communication* 39 s. 92–108.
- RACLAW, JOSHUA – FORD, CECILIA 2015: Meetings as interactional achievements: A conversation analytic perspective. – Joseph A. Allen, Nale Lehmann-Willenbrock & Steven G. Rogelberg (toim.), *The Cambridge Handbook of Meeting Science* s. 247–276. Cambridge: Cambridge University Press.
- RAEVAARA, LIISA 1997: Vierusparit. Esimerkkinä kysymys ja vastaus. – Liisa Tainio (toim.), *Keskustelunanalyysin perusteet* s. 75–92. Tampere: Vastapaino.
- RAEVAARA, LIISA 2016: Toimintajaksojen rakenteet. – Melisa Stevanovic & Camilla Lindholm (toim.), *Keskustelunanalyysi. Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta* s. 143–161. Tampere: Vastapaino.
- RAEVAARA, LIISA – RUUSUVUORI, JOHANNA – HAAKANA, MARKKU 2001: Institutionaalinen vuorovaikutus ja sen tutkiminen. – Johanna Ruusuvuori, Markku Haakana &

- Liisa Raevaara (toim.), *Institutionaalinen vuorovaikutus. Keskustelunanalyttisiä tutkimuksia* s. 11–38. Tietolipas 173. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- RIITESUO, RISTO 2004: *Yhdistyksen kokousmenettely*. Helsinki: Talentum.
- ROBINSON, JEFFREY D. 2013: Epistemics, action formation, and other-initiation of repair. The case of partial questioning repeats. – Makoto Hayashi, Geoffrey Raymond & Jack Sidnell (toim.), *Conversational Repair and Human Understanding* s. 261–292. Cambridge: Cambridge University Press.
- ROSENGREN, PIRJO – TÖRRÖNEN, ANNELIINA 2008: *Yhdistystoiminnan avaimet*. Vantaa: Kansan Sivistystyön Liitto.
- SACKS, HARVEY – SCHEGLOFF, EMANUEL A. – JEFFERSON, GAIL 1974: A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. – *Language* 50 (4) s. 696–735.
- SARANGI, SRIKANT – CLARKE, ANGUS 2002: Zones of expertise and the management of uncertainty in genetics risk communication. – *Research on Language and Social Interaction* 35 s. 139–171.
- SAVIJÄRVI, MARJO 2011: *Yhteisestä toiminnasta yhteiseen kieleen. Keskustelunanalyttinen tutkimus toisen kielen oppimisesta kielikylpypäiväkodissa*. Väitöskirja. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- SCHEGLOFF, EMANUEL A. 1997: Practices and actions: boundary cases of other-initiated repair. – *Discourse Processes* 23 s. 499–545.
- SCHEGLOFF, EMANUEL A. 2007: *Sequence Organization in Interaction. A Primer in Conversation Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SCHEGLOFF, EMANUEL A. – JEFFERSON, GAIL – SACKS, HARVEY 1977: The preference for self-correction in the organization of repair in conversation. – *Language* 53 s. 361–382.
- SCHEGLOFF, EMANUEL A. – SACKS, HARVEY 1973: Opening up closings. – *Semiotica* 8 (4) s. 289–327.
- SEARLE, JOHN 1969: *Speech acts. An essay in the philosophy of language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SEARLE, JOHN 1979: *Expression and meaning. Studies in the theory of speech acts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SIDNELL, JACK 2010: *Conversation Analysis. An Introduction*. Chichester: Wiley-Blackwell.

- SIITONEN, PAULIINA 2016: *Ehdotukseen vastaaminen perheen vuorovaikutustestissä. Keskustelunanalyttinen näkökulma vuorovaikutukseen ja sen arviointiin*. Väitöskirja. Oulun yliopiston suomen kielen laitos.
- SIITONEN, PAULIINA – WAHLBERG, KARL-ERIK 2015: Finnish particles *mm*, *jaa* and *joo* as responses to a proposal in negotiation activity. – *Journal of Pragmatics* 75 s. 73–88.
- SORJONEN, MARJA-LEENA 1997: Korjausjäsenys. – Liisa Tainio (toim.), *Keskustelunanalyysin perusteet* s. 111–137. Tampere: Vastapaino.
- SORJONEN, MARJA-LEENA – HAKULINEN, AULI 2009: Alternative responses to assessments. – Jack Sidnell (toim.), *Conversation Analysis: Comparative Perspectives* s. 281–303. Cambridge: Cambridge University Press.
- STEVANOVIC, MELISA 2012a: Establishing joint decisions in a dyad. – *Discourse Studies* 14 (6) s. 779–803.
- STEVANOVIC, MELISA 2012b: Prosodic salience and the emergence of new decisions. On approving responses to proposals in Finnish workplace interaction. – *Journal of Pragmatics* 44 (6–7) s. 843–862.
- STEVANOVIC, MELISA 2013: Constructing a proposal as a thought. A way to manage problems in the initiation of joint decision-making in Finnish workplace interaction. – *Pragmatics* 23 (3) s. 519–544.
- STEVANOVIC, MELISA 2016: Keskustelunanalyysi ja kokeellinen vuorovaikutustutkimus. – Melisa Stevanovic & Camilla Lindholm (toim.), *Keskustelunanalyysi. Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta* s. 390–409. Tampere: Vastapaino.
- STEVANOVIC, MELISA – HAKULINEN, AULI – VATANEN, ANNA 2020: Prosody and grammar of other-repetitions in Finnish: Repair initiations, registerings, and affectivity. – *Language in Society* 49 (4) s. 553–584.
- STEVANOVIC, MELISA – PERÄKYLÄ, ANSSI 2014: Three orders in the organization of human action: On the interface between knowledge, power, and emotion in interaction and social relations. – *Language in Society* 43 (2) s. 185–207.
- SVENNEVIG, JAN – DJORDJILOVIC, OLGA 2015: Accounting for the right to assign a task in meeting interaction. – *Journal of Pragmatics* 78 s. 98–111.
- TAINIO, LIISA 1997: Preferenssijäsenys. – Liisa Tainio (toim.), *Keskustelunanalyysin perusteet* s. 93–110. Tampere: Vastapaino.

- VATANEN, ANNA 2016: Keskustelunanalyyttinen tutkimusprosessi. – Melisa Stevanovic & Camilla Lindholm (toim.), *Keskustelunanalyysi. Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta* s. 312–330. Tampere: Vastapaino.
- VEPSÄLÄINEN, HEIDI 2019: *Suomen no-partikkeli ja kysymyksiin vastaaminen keskustelussa*. Väitöskirja. Helsingin yliopiston kielentutkimuksen tohtoriohjelma.
- YHDISTYSLAKI 503/1989. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503> (5.11.2018).

LIITE. Tutkielmassa käytetyt litterointimerkit.

Sävelkulku

Prosodisen kokonaisuuden lopussa:

.	laskeva sävelkulku
,	tasainen sävelkulku
?	nouseva sävelkulku

Prosodisen kokonaisuuden sisällä tai alussa:

↑	seuraava jakso lausuttu ympäristöä korkeammalta
↓	seuraava jakso lausuttu ympäristöä matalammalta
<u>s</u> ana	painotus tai sävelkorkeuden nousu muualla kuin sanan lopussa

Päällekkäisyydet ja tauot

[tai [	päällekkäispuhunnan alku
] tai]	päällekkäispuhunnan loppu
(.)	mikrotauko: vähemmän kuin 0,1 sekuntia
(0 . 1)	tauco ja sen kesto sekunteina
=	kaksi puhunnosta liittyvät toisiinsa tauotta

Puhenopeus ja äänenvoimakkuus

>sana<	ympäröivää puhetta nopeammin lausuttu jakso
<sana>	ympäröivää puhetta hitaammin lausuttu jakso
sana<	sanon loppu lausuttu lyhyemmin kuin tavallisesti
sa::na	äänteen venytys
°sana°	ympäröivää puhetta vaimeampi jakso
SANA	äänen voimistaminen

Nauru

he he	naurua
s (h) ana	suluissa oleva h kuvaa uloshengitystä, useimmiten kyse nauraen lausutusta sanasta
£sana£	hymyillen sanottu sana tai jakso

Muuta

. sana	sana lausuttu sisäänhengittäen
#sana#	nariseva ääni
@sana@	äänen laadun muutos
sa-	sana jää kesken
s' na	vokaalin kato
siin_on	kaksi sanaa lausuttu yhteen
(sana)	epävarmasti kuultu jakso tai puhuja
(-)	sana, josta ei ole saatu selvää
(---)	jakso, josta ei ole saatu selvää
(( ))	litteroijan selityksiä tilanteesta
->	osoittaa riviä, jolla on tarkasteltava ehdotusvuoro
=>	osoittaa riviä, jolla on tarkasteltava myötämielisyysvuoro

Multimodaalinen toiminta

Olen merkinnyt kehollista toimintaa ja katseita osaan tutkielmani esimerkkikatkelmista. Kehollisen toiminnan ja katseitten merkitsemisessä olen soveltanut Mondadan (2014) kehittämää multimodaalisia litterointikonventioita seuraavasti:

* *, + +   Kehollinen toiminta on merkitty kahden samanlaisen merkin väliin.
Jokaiselle puhujalle on erilaiset merkit, jotka kohdennetaan siihen kohtaan vuoroa, jossa puhuja ne tuottaa.

*--->   Nuoli kuvaa kehollisen toiminnan jatkuvan samanlaiseen merkkiin asti.
---*

01 Pj :   Vain puhetta sisältävät rivit merkitään numeroin.
Pj :   Puheeseen kohdistettava kehollinen toiminta on merkitty harmaalla tekstillä sen vuoron alle, johon se merkkien avulla kohdistetaan.